

Kuurojen Liitto ry

VUOSIKIRJA 2017

KUUROJEN LIITTO

Linkki: www.kuurojenliitto.fi/vuosikirja-2017

Kuurojen Liitto ry

VUOSIKIRJA 2017 –

SISÄLLYSLUETTELO

Kuurojen Liitto	3
Luottamusorganisaatio ja johtoryhmä	4
Edustukset eri yhteisöissä 2017	5
Toimikunnat ja työryhmät 2017	11
Jäsenyhdistykset 2017	14
Toiminnanjohtajan katsaus: Aktivoitumista omien oikeuksien valvontaan – uutta yhteisöllisyyttä kaivattiin	15

EDUNVALVONTA, ELINIKÄINEN OPPIMINEN JA TYÖLLISYYS

Nyt otetaan viittomakieliloikka!	16
Tulkkauspalvelun kilpailutus työllisti liiton edunvalvontaa	17
Lausunnot ja kommentit 2017	17
Kirjastopalvelut – kaksi erikoiskirjastoa	19
Kuurojen kansanopisto	20

VERTAIS- JA VAPAAEHTOISTOIMINNAN VAHVISTAMINEN

Iloisia ja tärkeitä kohtaamisia vertais- ja vapaaehtoistoiminnassa	21
Tapahtumarikas vuosi 2017	22
Yhdistysohjelman valmistuminen	23

ASIAKKAAN TOIMINTAEDELLYTYSTEN TUKEMINEN

Viittomakielinen ohjaus hyvän arjen asialla	23
Lapsiperheet, suomenruotsalaiset ja maahanmuuttajat palveluohjauksen uusina asiakasryhminä	25
Viittomakielinen kriisipäivystys	25

HALLINTO JA VIESTINTÄ

Hallinnon ja viestinnän vuosi 2017 - uudistuksia ja kehittämistyötä	26
Hallinto- ja henkilöstökertomus	27
Konserniyhtiöt	28
Juhlavuoden kampanja sai koko Suomen viittomaan	28

LIITTEET:

Liite 1: Edunvalvonta, elinikäinen oppiminen ja työllisyys -prosessin toiminnanarvion tiivistelmä	
Liite 2: Vertais- ja vapaaehtoistoiminnan vahvistaminen -prosessin toiminnanarvion tiivistelmä	
Liite 3: Asiakkaan toimintaedellytysten tukeminen -prosessin toiminnanarvion tiivistelmä	
Liite 4: Hallinto ja viestintä -prosessin toiminnanarvion tiivistelmä	

KUUROJEN LIITTO RY

Perustettu 1905

Jäsenyhdistyksiä 39

Jäseniä yhdistyksissä 3744

Julkaisu

Kuurojen lehti - Dövas tidskrift

Toimipaikat

- Keskustoimisto, Valkea talo, Haaga, Helsinki

- Alue toimistot: Jyväskylä, Helsinki, Kouvola, Kuopio, Mikkeli, Oulu, Pori, Rovaniemi, Seinäjoki, Tampere, Turku, Vaasa

ARVOMME

*Ihmisarvon kunnioittaminen

*Sosiaalinen oikeudenmukaisuus

*Asiakaslähtöisyys

*Luotettavuus

*Yhteisöllisyys

*Dynaamisuus

MISSIONME

Kuurojen Liiton tehtävä on taata kuurojen ihmisoikeuksien ja yhdenvertaisten mahdollisuuksien toteutuminen.

VISIONME

Viittomakieli elää vahvana moniarvoisessa, monikielisessä ja monikulttuurisessa yhteiskunnassa. Kuurojen Liitto on alansa johtava etu- ja palvelujärjestö sekä kansallisesti että kansainvälisesti.

Kuurojen Liiton vuosia 2016–2020 koskevat yhteiset strategiset tavoitteet

1. JÄSENYHDISTYKSET OVAT UUDISTUNEITA, ELINVOIMAISIA JA VERKOTTUNEITA
Liitto ja jäsenyhdistykset ovat aktiivisia ja avoimia kansalais- ja vertaistoiminnan foorumeita. Toiminta sisältää uudenlaisia osallisuutta tukevia ja tekniikkaa hyödyntäviä toimintamuotoja.
2. LIITTO ON VAHVA VAIKUTTAJA
Viranomaiset, päättäjät ja eri alojen ammattilaiset huomioivat kuurojen tarpeet.
3. VIITTOMAKIELELLÄ TUOTETTUA SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUITA ON SAATAVISSA
Käytössä on ohjeistukset ja mittarit, joiden avulla voidaan arvioida, milloin tarvitaan suoraan viittomakielellä tuotettuja palveluita, ja milloin riittää tulkkauspalvelun käyttö.
4. LASTEN JA NUORTEN OIKEUS VIITTOMAKIELISYYTEEN ON TURVATTU
Lapsilla ja nuorilla on viittomakielinen oppimisympäristö. Viittomakielinen kielipesä- ja vertaistoiminta on toiminnassa koko maassa.
5. KUUROJEN ASEMA TYÖMARKKINOILLA ON PARANTUNUT
Työelämässä osataan ennakkoluulottomasti soveltaa kuurojen työn tekemisen mahdollistavia toimintamalleja. Itsensä työllistäminen yritystoiminnalla on kuuroille varteenotettava vaihtoehto.

Liittokokous

Kuurojen Liiton liittokokous kokoontui 17.6.2017 Helsingissä. Liittokokouksessa oli edustettuna 33 kuurojenyhdistystä yhteensä 51 edustajalla.

Liittokokous esitti julkilausumassaan huolensa viittomakielen huomioimisesta sote-järjestämislaissa. Asiakkaan osallisuus on turvattava kaikissa vaiheissa: palvelutarvetta arvioitaessa, päätöksenteon yhteydessä ja palveluja järjestettäessä. Toimenpiteissä viittomakielisten henkilöiden yhdenvertaisuuden edistämiseksi on lisäksi otettava huomioon se, että kyse on usein kahdesta syrjäytyäperusteesta, kielestä ja vammasta. Vähemmistökielisyys yhdistettynä aistivamman aiheuttaa kahdenkertaisen syrjäytymisen riskin

Julkilausumassa muistutettiin myös, että laadultaan hyvään sosiaali- ja terveydenhuoltoon kuuluu asiakkaan äidinkielen ja kulttuuritaustan huomioiminen. Lisäksi perustuslaissa sekä viittomakielilaissa on useita erityissäännöksiä viittomakielen edistämisestä. Viittomakieli tulee huomioida järjestämislaissa vähintäänkin siinä merkityksessä, että viranomaisten tulee edistää viittomakielen saatavuutta järjestettäessä sosiaali- ja terveyspalveluita. Jotta potilaan eri laissa säädetyt oikeudet voivat täysimääräisesti toteutua, on välttämätöntä, että viittomakielinen henkilö saa tiedon vaihtoehdoista sellaisessa muodossa, että hän sen ymmärtää. Paras tilanne tällöin olisi se, että tieto on saatavissa suoraan viitottuna. Jos viittomakielistä palvelua ei ole saatavilla, on tulkkauksesta huolehdittava.

Jäsenyhdistykset olivat tehneet esityksiä (6 kpl), joissa kiinnitettiin huomiota muun muassa seniorien palveluihin, aloitetoimintaan ja järjestökoulutukseen.

Hallitus

Kuurojen Liiton hallitus kokoontui kertomusvuonna viisi kertaa. Lisäksi sähköpostikokous pidettiin neljä kertaa.

Kesäkuun liittokokouksessa hallitukseen valittiin uusina jäseninä lukiolainen **Rami Kiiskinen** Helsingistä, freelancer-näyttelijä **Ronja Tammisara** Merikarvialta ja kokki-opiskelija **Jarkko Helminen** Raisiosta. Hallituksesta jäivät pois **Outi Ahonen**, **Elina Blundin** ja **Juha Oksanen**.

Kuurojen Liiton hallituksen puheenjohtajana toimii erityisluokanopettaja, KM **Jaana Aaltonen** Turusta ja varapuheenjohtajana toiminnanohjaaja **Jari Malkamäki** Tampereelta. Hallituksen muut jäsenet olivat: liiketalouden tradenomi (AMK), media-alan yrittäjä **Salla Fagerström** Hausjärveltä, HuK **Cecilia Hanhikoski** Helsingistä, keilahallin hoitaja **Bror-Erik Majors** Vaasasta, sosionomi (AMK) **Arja Peltokorpi** Oulusta ja tutkija, KM **Nina Sivunen** Jyväskylästä.

Johtoryhmä

Johtoryhmän muodostivat Edunvalvonta, elinikäinen oppiminen ja työllisyys -prosessin johtaja **Kaisa Alanne**, Hallinto ja viestintä -prosessin johtaja **Raija Jokila**, Vertais- ja vapaaehtoistoiminnan vahvistaminen -prosessin johtaja **Laura Pajunen** ja Asiakkaan toimintaedellytysten tukeminen -prosessin johtaja **Helena Torboli** sekä toiminnanjohtaja **Markku Jokinen**. Johtajien yhteisenä tehtävänä oli vastata Kuurojen Liiton perustehtävän toteutumisesta kokonaisuudessaan sekä liiton liitännäisorganisaatioiden kytkeytymisestä liiton toimintaan.

Johtoryhmän jäsenet osallistuivat konsernin tytäryhtiöiden toimintaan työskentelemällä yhtiöiden hallituksissa.

Kuurojen Liiton edustajat sekä yhteistyötahojen nimeämät jäsenet eri organisaatioissa vuonna 2017

<u>Järjestö</u>	<u>Edustaja/yhteyshenkilö</u>
Aikakauslehtien Liitto	Jaana Aaltonen Kuurojen Lehden toimitussihteeri
Abilis-säätiö	
- hallitus	Liisa Kauppinen
Aspa-säätiö	
- hallitus 2016 - 2017	Raija Jokila Markku Jokinen (varajäsen)
DFA-verkosto	Antti Mäkipää
Dövas Nordiska Ungdomsrådet (DNUR)	Juha Vahtera nuorisotoimikunnan nimeämä jäsen
Eduskunnan vammaisasiain yhteistyöryhmä (VAMYT)	Marika Rönnerberg
Eduskunnan viittomakielten verkosto	Kaisa Alanne Pirkko Selin-Grönlund (varalla)
European Deaf Students' Union (EDSU)	Juha Vahtera
Erikoiskirjastojen neuvosto	Ilona Leppänen
European Society for Mental Health and Deafness	Helena Torboli
European Union of the Deaf (EUD)	Markku Jokinen Kaisa Alanne (varalla) hallituksen kokouskohtaisesti nimeämä edustaja
EUD:n ICT-ryhmä	Mikko Palo
European Union of the Deaf Youth (EUDY)	Juha Vahtera
FDPI ry (kansainvälisten vammaisjärjestön Suomen osasto) - hallitus	Kaisa Alanne

**Fimean lääkkeiden käyttäjien
lääkeinformaation kehittämisen työryhmä**

Marika Rönnerberg (varalla)

FINSE

(Tuetun työllistämisen Suomen verkosto)

Börje Hanhikoski

Humanistinen ammattikorkeakoulu

- Humak Oy
- Styrningsgrup för utbildning och forskningsprojekt i finlandssvenska teckenspråk

Timo Heinola

Leena Savolainen
Kaisa Alanne

ICSW

(The International Council of Social Welfare)

Helena Torboli

Ihmisoikeuskeskus

- Ihmisoikeusvaltuuskunta 2017
- Vammaisten ihmisoikeuskomitea

Markku Jokinen
Markku Jokinen

Ihmisoikeudet ulkopoliitikassa verkosto

Markku Jokinen

Jyväskylän yliopisto/Viittomakielen keskus

- neuvottelukunta

Markku Jokinen
Leena Savolainen

Kansalaisareena ry

Aliisa Lehtonen

Kelan pysyvä yhteistyöfoorumi

Cecilia Hanhikoski
Marika Rönnerberg (varajäsen)

Kieliasiain neuvottelukunta

2016-2019

Kaisa Alanne
(varsinainen jäsen)

Kiinteistö Oy Valkea talo

- hallituksen varapuheenjohtaja
- hallituksen jäsen
- asiakkuustyöryhmä
- ICT –johtoryhmä
- turvallisuusjohtajan apulainen
- tekstipuhelinvälityspalvelu-työryhmä

Raija Jokila
Markku Jokinen
Tiina Hedrén
Raija Jokila, Helena Torboli
Susanna Silberstein
Antti Mäkipää

Kirjastokaista.fi

- toimituskunta

Riitta Vivolin-Karén

Kirkkohallitus

- Kirkon saavutettavuuden ja vammaisuuden neuvottelukunta 2016-2020

Aliisa Lehtonen

KL-Support Oy

-hallitus
-hallitus
-hallitus
-hallitus
-hallitus

Markku Jokinen
Jaana Aaltonen
Raija Jokila
Kaisa Alanne
Helena Torboli

Kotimaisten kielten keskus

- viittomakielten lautakunta
1.6.2015 - 31.5.2018

Leena Savolainen, sihteeri

Kulttuuriyhdistys Suomen EUCREA ry

Elina Pokki

Kuuloliitto ry

- tekstityksen edistämisyhmä

Antti Mäkipää

Kuurojen kansanopisto

- johtokunta

Kaisa Alanne
Päivi Homi
Raija Jokila
Markku Jokinen, pj
Jaana Aaltonen
Kai Leinonen
Tuija-Maaret Pykäläinen
Sirpa Ääri-Vähäkylä
Biese Isa, sihteeri
Henkilökunnan edustaja

Kuurojen Palvelusäätiö

- hallitus
- hallintoneuvosto
- Juniori-ohjelman tukiryhmä
- Palvelukeskus Ainolan neuvottelukunta
- Poveri-hankkeen arviointi- ja kehittämisryhmä

Börje Hanhikoski
Kaisa Alanne, Markku Jokinen
Pirkko Selin-Grönlund, Markku Jokinen(varalla)
Börje Hanhikoski
Virpi Thurén

Kuurojen Pohjoismainen Neuvosto (KPN)

Markku Jokinen
Jaana Aaltonen

Kynnys ry

Tiina Hedren

Lastensuojelun Keskusliitto

- Ehkäisevän työn neuvottelukunta
2016–2017

Helena Torboli

Liikenne- ja viestintäministeriö

- EU-viestintäjaosto

Marika Rönnerberg

Naisjärjestöjen Keskusliitto	Maija Pulkkinen	
Nordisk Audiologisk Selskab	Markku Jokinen	
Opetushallitus		
- nuoriso- ja vapaa-ajan ohjauksen tutkintotoimikunta (2013-2016)	Pirkko Selin-Grönlund	
- perusopetuksen oppimateriaalin työryhmä (2016-2017)	Riitta Vivolin-Karén	
Opintotoiminnan Keskusliitto Sivis	Börje Hanhikoski	
PASSI-ohjelma arviointi- ja kehittämisryhmä	Maija Pulkkinen	-
Pieni Ele	Eija Tiainen/Katja Repo	
Pohjoismaiden hyvinvointikeskus NVC (Nordens Välfärdscenter, Nordic Centre for Welfare and Social Issues)	Helena Torboli	
Pohjoismainen viittomakielten kielenhuoltajien verkosto	Leena Savolainen	
Pohjola-Norden	Markku Jokinen	
Pohjoismaisen kansalaisyhteistyön keskusliitto	Kaisa Alanne	
Raha-automaattiyhdistys/STEA	Markku Jokinen Raija Jokila	
Reilu Palvelu ry	Raija Jokila	
Satakieliohjelma - ohjausryhmä	Jaana Aaltonen Pirkko Selin-Grönlund (varalla)	
Sateenvarjoverkosto	Maija Pulkkinen Juha Vahtera Kulttuurituottaja	
Selkokeskus - neuvottelukunta	Ilona Leppänen Pirkko Selin-Grönlund (varalla)	
Sininauhaliitto - vammaisten päihdetyön tukipalvelut, Vapa-vastaava	Susanna Helminen	
Soveltavan kielentutkimuksen keskus (Solki)	Kaisa Alanne	
Sosiaalialan Työnantaja- ja Toimialaliitto - yhteyshenkilö	Raija Jokila	

SOSTE, Suomen sosiaali- ja terveys ry

- järjestöjen arviointi- ja kehittämisverkosto
- järjestöjen kansainvälisten asioiden työntekijöiden verkosto
- järjestöjen koulutusverkosto
- järjestöviestijöiden verkosto
- järjestöjen rahoituksen verkosto
- kokeilevan viestinnän oppimisverkosto
- kuntoutusverkosto KUVE
- lasten terveysfoorumi
- menetelmäverkosto
- potilas- ja kansanterveysjärjestöjen verkosto POTKA
- työllisyysverkosto
- vanhusväestön hyvinvointi ja terveys-verkosto

SOVATEK –säätö

Suomen audiologian yhdistys - Finlands audiologiska förening ry

Suomen Kansanopistoyhdistys

Suomen nuorisoyhteistyö Allianssi

- yhdenvertaisuustyöryhmä

Suomen YK-liitto

- hallitus

Suomi.fi -portaalin käyttäjäryhmä

Viittomakielisen aineiston toteutus

Terveyttä kulttuurista -verkosto

Tulkkitoiminnan yhteistyöryhmä

Oikeustulkkauksen erikoiskoulutuksen

(O-ERKO) ohjausryhmä (2016-2017)

Työväen museoyhdistys ry

- hallitus 2016-2017

Valtakunnallinen vammaisneuvosto VANE

Markku Jokinen

Kaisa Alanne

Kaisa Alanne

Laura Pajunen

Tiina Vihra

Raija Jokila

Tiina Vihra

Helena Torboli

Helena Torboli

Laura Pajunen

Helena Torboli

Börje Hanhikoski, Virpi Thurén

Helena Torboli

Susanna Helminen

Markku Jokinen

Timo Heinola

Juha Vahtera

Kaarina Huovinen

Laura Pajunen

Heli Vanhatupa, Riitta Vivolin-Karen ja Antti
Mäkipää(varalla)

Helena Torboli

Salla Fagerström (kevät)

Ronja Tammisara (syksy)

Marika Rönnerberg (pj)

Marika Rönnerberg

Laura Pajunen

Markku Jokinen(varajäsen)

Valtion nuorisoneuvosto (Nuora)

1.9.2015 – 31.8.2019

Helena Torboli

Vammaisfoorumi

Kaisa Alanne

- vaikuttajaverkosto, SOTE, Valas
- työllisyysryhmä

Marika Rönnerberg
Börje Hanhikoski, Virpi Thurén

Vammaisjärjestöjen naisverkosto

Maija Pulkkinen

**Vammaisjärjestöjen nuorisoyhteistyöryhmä
VNY**

Juha Vahtera

Vammaiskumppanuus ry

- hallitus

Kaisa Alanne
Katarina Butera (varajäsen)

- viestintätyöryhmä

Tiina Vihra

Vammaisten lasten ja nuorten tukisäätiö

- YTRY-yhteistyöryhmä

Helena Torboli

Vanhustyön keskusliitto ry

-valtuusto 2015 – 2018

Päivi Lappi

VATES -säätiö

(edistää vammaisen ja vajaakuntoisten työllistämistä)

- valtuuskunta 2017

Börje Hanhikoski
Virpi Thurén (varalla)

Veronmaksajain keskusliitto

Pirjo Tuominen

**VIOLA- väkivallasta vapaaksi ry:n
Saumuri -hanke**

Susanna Helminen

World Federation of the Deaf WFD

(Kuurojen maailmanliitto)

- hallituksen jäsen (2015-2019)

Kaisa Alanne

WFD Youth Section WFDYS

(Kuurojen maailmanliiton nuorisosaasto)

Juha Vahtera

- puheenjohtaja (2015-2017)

Cecilia Hanhikoski

Yritystä!-hanke (Invalidiliitto)

- ohjausryhmä

Kaisa Alanne
Börje Hanhikoski (varalla)
Virpi Thurén (varalla)

Edunvalvonta, elinikäinen oppiminen ja työllisyys

Kansainvälinen toimikunta

Luottamushenkilöt

Aaltonen Jaana
Kauppinen Liisa
Kuusi Riitta, Kuurojen Lähetys ry
Hanhikoski Cecilia
Hyrskel-Fischer Meri, WFD

Työntekijät

Alanne Kaisa
Kehitysyhteistyön edustajat
Jokinen Markku

Kielipoliittisen ohjelman 2010-2015 arviointi

Luottamushenkilöt

Oksanen Juha
Sivunen Nina

Työntekijät

Alanne Kaisa
Pajunen Laura
Selin-Grönlund Pirkko

Vertais- ja vapaaehtoistoiminnan vahvistaminen

Nuorisotoimikunta 2017-2018

Luottamushenkilöt

Lindvall Laura (2017)
Fagerström Christer
Hämälä Monika
Kiiskinen Rami
Laiho Aino
Lehtimäki Joonas

Työntekijät

Juha Vahtera

Senioritoiminnan seurantaryhmä 2017

Luottamushenkilöt

Kristiina Hovi, Kuopion Kuurojenyhdistys ry
Maire Rajala, Vaasan Kuurojen Yhdistys ry
Esko Sänkiniemi, Kuurojen Eläkejärjestö ry
Heikki Sandholm, Tampereen Viittomakieliset ry
Risto Rautanen, Helsingin Kuurojen Yhdistys ry
Arja Peltokorpi, Kuurojen Liiton hallituksen edustaja

Työntekijät

Markku Jokinen
Annukka Hiekkänen
Reetta Laiho

Kulttuuripäivien 2018 järjestelytoimikunta

Luottamushenkilöt

Mika Hakkarainen
Tiina Hakkarainen
Jukka-Pekka Varis

Työntekijät

Kulttuurituottaja

Sanna Laaksonen
Hämeenlinnan Kaupungin edustaja

Seniorien kulttuuritapahtuman 2017 järjestelytoimikunta

Luottamushenkilöt

Helenius Taina
Westerholm Håkan, pj

Työntekijät

Kulttuurituottaja

Naisasiain työryhmä

Luottamushenkilöt

Johansson Pirkko
Lappinen Terhi
Anne Sjöroos
Tarvonen-Jarva Maritta

Työntekijät

Pulkkinen Maija

Museotoimikunta

Luottamushenkilöt

Ahonen Outi
Lähteenmäki Salla
Naukkarinen Tiina, Työväenmuseum Werstas
Raino Päivi
Valtasaari Rami

Työntekijät

Kulttuurituottaja

VIVA – yhteyshenkilötoiminnan työryhmä

Luottamushenkilöt

Einola Seija, Vantaan seurakuntayhtymä
Korhonen Päivi, Helsingin seurakuntayhtymä
Kursi Maria, KPS, Palvelukeskus Ainola
Lappalainen Heli, Suomen Kuurosokeat ry
Laurila Katja, Aspa Palvelut Oy
Muteli Tarja, KPS, Palvelukeskus Åvik
Rakemaa Helena, Espoon seurakuntayhtymä

Työntekijät

Lehtonen Aliisa
Auroila Rita
Nevalainen Mervi

Järjestöpoliittisen ohjelman työryhmä

Luottamushenkilöt

Malkamäki Jari
Oksanen Juha
Tarvonen-Jarva Maritta
Valtasaari Rami

Työntekijät

Keski-Levijoki Netta
Pajunen Laura
Vahtera Juha

Asiakkaan toimintaedellytysten tukeminen

MIEPÄ -ryhmä

Kuurojen Palvelusäätiön edustajat

Ilola Maritta, Palvelukeskus Sampola
Jantunen Mervi, Palvelukeskus Åvik

Työntekijät

Helminen Susanna
Nevalainen Mervi

Hallinto ja viestintä

Kuurojen Lehden toimitusneuvosto

Luottamushenkilöt

Aaltonen Jaana
Frondelius Irma
Jokinen Juha
Moilanen Riikka
Lähteenmäki Salla
Rikala Aapo
Westerholm Håkan

Työntekijät

Jokinen Markku
Posti Annika

Tapper-Floman Nina

- luo lehden linjoja
- suunnittelee juttuaiheita ja teemoja sekä kehittää lehteä
- toimii lehden työntekijöiden kontaktina kuurojen yhteisöön

Työsuojelutoimikunta 2017 - 2018

Laiho Reetta, työsuojeluvaltuutettu
Pulkinen Maija, 1. varavaltuutettu
Taalas Pia, 2. varavaltuutettu
Mustonen Tuija, työsuojeluasiamies
Raatikainen Janne, työsuojeluasiamies
Silberstein Susanna, työsuojelupäällikkö, työnantajan edustaja

KUUROJEN LIITTO RY:N

JÄSENYHDISTYKSET 2017

		PERUSTETTU	JÄSENMÄÄRÄ
BORGÅ NEJDENS DÖVA -			
PORVOON SEUDUN KUUROT RY	1	1982	36
ESPOON VIITTOMAKIELISET RY	1	1974	105
ETELÄ-KARJALAN KUUROT RY	1	1908	54
FINLANDSSVENSKA TECKENSPRÅKIGA RF	1	2002	165
HELSINGIN KUUROJEN YHDISTYS -			
HELSINGFORS DÖVAS FÖRENING RY	1	1895	363
HÄMEENLINNAN KUUROT RY	1	1924	51
ITÄ-SAVON KUUROT RY	1	1945	25
PIETARSAAREN SEUDUN KUUROT RY,			
JACOBSTADS NEJDENS DÖVA RF	1	1923	24
JYVÄSKYLÄN KUUROJEN YHDISTYS RY	1	1907	131
JÄMSÄNJOKILAAKSON KUUROT RY	1	1981	38
KESKI-UUDENMAAN KUUROT RY	1	1941	43
KOKKOLANSEUDUN VIITTOMAKIELISET RY	1	1929	15
KOTKAN KUUROJEN YHDISTYS RY	1	1907	28
KOUVOLAN KUUROT RY	1	1949	30
KUOPION KUUROJENYHDISTYS RY	1	1909	56
KUUROJEN VANHEMPIEN KUULEVIEN			
LASTEN YHDISTYS RY	1	1996	91
LAHDEN KUUROJEN YHDISTYS RY	1	1930	74
MIKKELIN KUUROJENYHDISTYS RY	1	1937	41
OULUN KUUROJENYHDISTYS RY	1	1932	110
POHJOIS-KARJALAN KUUROT RY	1	1942	45
PORIN KUUROJENYHDISTYS RY	1	1924	58
RAISION SEUDUN VIITTOMAKIELISET RY	1	2005	70
RAUMAN SEUDUN KUUROT RY	1	1941	30
RIIHIMÄEN KUUROT RY	1	1949	44
ROVANIEMEN VIITTOMAKIELISET RY	1	1949	20
SEINÄJOEN SEUDUN KUUROT RY	1	1929	53
TAMMERSIGN RY	1	2009	40
TAMPEREEN VIITTOMAKIELISET RY	1	1898	108
TURUN KUUROJEN YHDISTYS RY,	1	1886	276
ÅBO DÖVAS FÖRENING RF			
UUDENKAUPUNGIN SEUDUN KUUROT RY	1	1949	28
VAASAN KUUROJEN YHDISTYS RY,			
VASA DÖVAS FÖRENING RF	1	1897	66
VANTAAN KUUROT - VANDA DÖVA RY	1	1979	119
VIITO! RY	1	2006	60
VIITTOVAT PERHEET RY	1	2004	15
WOIKKIKSEN VIITTOMAKIELISET RY	1	2004	18
KUUROJEN KALALIITTO RY	1	1979	97
KUUROJEN ELÄKEJÄRJESTÖ RY	1	2013	36
TURUN KUUROJEN SATEENKAARITEATTERIYHDISTYS			
RY	1	1994	31
SUOMEN KUUROJEN URHEILULIITTO RY	1	1920	1050
YHDISTYKSIÄ YHTEENSÄ	39	JÄSENIÄ	3744

Aktivoitumista omien oikeuksien valvontaan – uutta yhteisöllisyyttä kaivattiin

Joka kerta kun työstän edellisen vuoden liiton toiminnan toteutumista ja tavoitteiden saavuttamista tulen samalla luonnostaan luoneeksi katsauksen viittomakielisen yhteisömme elämään, sen tapahtumiin ja liikkeisiin tuona vuonna. Yhteisön jäsenenä ja myös liiton työntekijänä on hyvä välillä tarkkailla tapahtunutta kauempaa suurista kokonaisuuksista käsin, vaikka oikeuksien toteutuminen arjen toiminnoissa on juuri se mikä määrittää pitkälle hyvän elämämme perusainekset viittomakielisenä kansalaisena. Kun kääntyy katsomaan vuotta 2017, viittomakielisten kansalaisten valpastuminen ja aktivoituminen, kotimaisten viittomakielten näkyvyyden vahvistuminen ja yhteisön halu panostaa yhdistystoimintaan nousevat selkeästi esiin. Olemme saaneet myös signaaleja siitä, että liiton edunvalvontaa pidetään arvossa. Onkin ilahduttavaa, että liiton edustus merkittävässä valtion ja järjestöjen asiantuntijaelimissä on vahvistunut.

Viittomakielisen yhteisön jäsenet aktivoituivat valvomaan ja ajamaan omia oikeuksiaan tarkemmin vuoden aikana. Tämä tuli esiin etenkin vahvasta heräämisestä ja reagoimisesta Kelan tulkkauspalvelun kilpailutuksesta johtuviin palvelun saantia ja laatua uhkaaviin muutoksiin. Sote- ja maakuntauudistus herätti huolta, koska siitä ei tiedotettu lainkaan kotimaisilla viittomakielillä eikä viittomakielisten oikeuksia huomioitu uudistusta koskevista lakiesityksissä. Yhteisö ja Kuurojen Liitto tekivät hartiavoimin töitä yhteistyökumppanien, viranomaisten ja päättäjien kanssa koko vuoden strategisiin tavoitteisiimme ”Viittomakielisiä sosiaali- ja terveyspalveluja on saatavissa” ja ”Kuurojen Liitto on vahva vaikuttaja” liittyen. Tähän panostettiin huomattavasti mm. liiton vaikuttamistyössä, viestinnässä, palvelu- ja järjestöohjauksessa (mm. vaikuttamistyön opas) ja viittomakielisten palvelujen kartoituksessa yhteistyössä Kuurojen Palvelusäätiön ja Suomen Kuurosokeat ry:n kanssa. Lisäksi kevään kuntavaaleissa oli mukana ilahduttava määrä kuuroja ehdokkaita.

Vuoden 2015 liittokokous strategisista tavoitteista päättäessä piti tärkeänä, että jäsenyhdistykset ovat elinvoimaisia ja uudistuneita. Tahto pyrkiä tähän tilaan nousi luontaisesti esiin yhdistysohjelmaan liittyvässä kartoituksessa ja vuonna 2017 yhdistysohjelman rakentamisessa. Yhdistystoimijat ja jäsenet halusivat uudistua ja päästä eteenpäin yhdistystoiminnassa ja laajemminkin yhteisön eri kanssakäymisen muodoissa. Olikin aika jättää ummehtuneet kuviot ja jäykät toimintatavat taakse! Myös uudenlaisista liiton järjestämistä tapahtumista tuli suosittuja. Tarvittiinkin uusia tuulia toimia ja viihtyä yhdessä, jotta yhteisöllinen identiteettimme saattoi uudistua ja vahvistua – ja voi sanoa: vapautua.

Kuurojen aseman parantumiseen työmarkkinoilla tähdättiin tuottamalla ja toteuttamalla kymmenen videon työelämän tietopaketti yhteistyössä Invalidiliiton koordinoiman Yritystä! -hankkeen kanssa. Viittomakielisessä kirjastossa julkaistuista videoista hyötyvät kuurojen lisäksi työnantajat, kouluttajat ja viranomaiset, joille videot ovat tiiviitä tietopaketteja kuuroudesta ja viittomakielestä. Lisäksi TE-palveluiden viranomaiset ovat koulutuksen ja tapaamisten kautta tulleet tietoisiksi kuurojen työnhakijoiden kielellisistä oikeuksista sekä työelämäntulkkauksen tarpeesta. Itsensä työllistäminen yritystoiminnalla on herättänyt kuuroissa kiinnostusta.

Lasten ja nuorten kymmenen leiriä ja muut tapahtumat, nuorisotyön vierailut kouluissa, STEAn Paikka auki-ohjelman kaksi nuorisotyön assistenttia, osallistuminen kansainvälisiin leireihin ja kokouksiin ja nuorisotoimikuntatyö vahvistivat osaltaan lasten ja nuorten oikeutta viittomakielisyyteen, joka on myös yksi liiton strategisista tavoitteista. Tiivis yhteistyö muiden kuurojen lasten ja nuorten parissa toimivien

järjestöjen kanssa, kuten LapCI, Suomen Kuurojen Urheiluliitto ja Kuurojen Palvelusäätiö, on ilahduttava asia, koska lapset ja nuoret saavat voimaa toisiltaan identiteetin vahvistumisen myötä.

Toiminnan arvioinnin ja seurantatiedon kehittämistä varten luotiin arvioinnin kehittämissuunnitelma, jonka liiton hallitus hyväksyi. Sillä pyritään tehostamaan jatkuvaa liiton toiminnan arviointia, seurantatiedon keruuta ja indikaattorien kehittämistä, jotta saataisiin ajantasainen tieto tuloksista ja vaikutuksista tavoitteiden saavuttamiseen liittyen. Tämä on myös toimintamme rahoittajien vahva intressi rahoituksen ja tulosten läpinäkyvyyttä ajatellen.

Valpastuminen omissa oikeuksissamme ja uutta kaipaava ja voimistuva yhteisöllisyytemme ovat olleet hyviä oikeansuuntaisia trendejä yhteisössämme ja liittomme toiminnassa. Näitä kruunasi Koko Suomi viitto –kampanja, josta niin moni suomalainen oli ylpeä saadessaan olla mukana jakamassa kunnioitusta, iloa ja rakkautta kieltämme ja kulttuuriamme kohtaan osana 100-vuotiaasta yhteistä Suomea.

Markku Jokinen
toiminnanjohtaja

Edunvalvonta, elinikäinen oppiminen ja työllisyys

Nyt otetaan viittomakieliloikka!

Jos Googleen laittaa hakusanaksi 'sote- ja maakuntauudistus' saa jo yli 200 000 osumaa. Tietotulvan keskellä pienellä ihmisellä on välillä vaikeaa pysyä kärryllä ja ymmärtää, mitä on meneillään. Pikainen kartoitus ympäri Suomea osoittikin, etteivät viittomakieliset ja kuurosokeat välttämättä tiedä, mitä on tapahtumassa. Viittomakielistä tietomateriaalia sosiaali- ja terveyspalvelujen reformista ei ollut tarjolla.

Soteuudistuksen lainsäädännössä viittomakielisten kielellisiä oikeuksia sivuutettiin edunvalvontatyön aktiivisesta vaikuttamistyöstä huolimatta. Liiton edunvalvonta julkaisi vuonna 2016 uuden oppaan, **Viittomakieliloikan**, Suomen viittomakielten kielipoliittisen ohjelman (2010-2015) jatkoksi.

Viittomakieliloikassa keskitytään kolmeen tavoitteeseen: viittomakielisten osallistamiseen, yhdenvertaiseen tiedonsaantiin ja sujuvien palveluketjujen suunnitteluun ja toteutukseen. Oppaan toivotaan kannustavan viittomakielisiä, kuuroja ja kuurosokeita osallistumaan liiton ja yhteistyökumppanien järjestämiin alueellisiin foorumeihin, joiden suunnittelu käynnistyi syksyllä 2017. Aluefoorumeilla viittomakieliset saavat ajankohtaista tietoa vaikuttamistavoista ja osallistumismahdollisuuksista sote- ja maakuntauudistuksen pyörteissä. Kukaan tai mikään tahoista ei edelleenkään tiedä, miten viittomakielen tulkkauspalveluja sote-palveluissa tullaan järjestämään, mikä on erittäin huolestuttavaa.

Myönteistä edistystä on toki tapahtunut. Monet ministeriöt ja instituutiot ovat alkaneet tuottaa tiedotusmateriaalia molemmilla kansallisilla viittomakielillä, suomalaisella ja suomenruotsalaisella viittomakielellä. Viranomaiset ovat vihdoinkin alkaneet sisäistää viittomakielilain (2015) velvoitteen: viittomakielisillä on oikeus saada tietoa yhteiskunnallisista asioista.

112-hätätekstiviestipalvelu tuli Kuuloliiton kanssa tehdyn pitkäjänteisen ja hyvän yhteistyön tuloksena vihdoinkin voimaan loppuvuonna. Palvelun ennakorekisteröitymispakko on aiheuttanut epäilyjä kansalaisten yhdenvertaisuuden toteutumisesta, sillä käyttöönotto edellyttää vahvaa tunnistautumista eli pankkitunnusten käyttöä. Kaikilla ei välttämättä eri syistä ole vielä omia pankkitunnuksia.

Viittomakielilain ja YK:n vammaisten ihmisten oikeuksien yleissopimuksen voimaantulosta on kulunut vähän aikaa, mutta edunvalvontatyössä on jo nyt havaittu, että ne toimivat hyvin työkaluina ja seurantamekanismeina. Edunvalvontatyön tulokset ja vaikutukset tulevat hitaasti, mutta varmasti.

Kaisa Alanne
johtaja

Liite 1: *Edunvalvonta, elinikäinen oppiminen ja työllisyys -prosessin toiminnanarvion tiivistelmä*

Tulkkauspalvelun kilpailutus työllisti liiton edunvalvontaa

Toimintavuonna edunvalvontatyön painopisteinä olivat sote-uudistus, opetus, tulkkauspalvelut, suomenruotsalaiset viittomakieliset kuurot ja turvapaikanhakijat.

Kuurojen Liitto esitti useamman kerran sosiaali- ja terveysministeriön virkamiehille ja ministereille sekä perustuslakivaliokunnalle huolensa viittomakieltä käyttävien oikeuksista sote-uudistuksessa. Viittomakielisten oikeudet ovat jääneet sote- ja maakuntauudistuksen suunnitelmissa suurempien kokonaisuuksien jalkoihin eikä nykyisillä lakiehdotuksilla pystytä turvaamaan viittomakielisiä palveluketjuja. Lisäksi liitto antoi lakiehdotuksiin lausuntonsa ja muutosehdotuksensa. Eduskunnan perustuslakivaliokunta ja kieliasian neuvottelukunta nostivat omilla tahoillaan vahvasti esille, että kielelliset oikeudet on otettava vakavasti sote-uudistuksessa. Vuoden lopussa vaikuttamistyön tuloksena STM julkaisi tiedotusvideoita sote-uudistuksesta molemmilla kotimaisilla viittomakielillä.

Kela avasi tulkkauspalveluiden hankinnan toukokuussa 2017. Hankintapaperit sisälsivät useita palvelun rajoituksia sekä tulkkiressurssien pienentämisen, jotka voivat pahimmassa tapauksessa johtaa siihen, että yhdenvertaisuuslaki, viittomakielilaki tai kuurojen ihmisoikeudet eivät toteudu. Liitto oli mukana kesäkuussa järjestetyssä hankinnan keskeyttämistä vaativassa mielenosoituksessa sekä antoi useita kannanottoja, lausuntoja ja tiedotteita asiasta. Lokakuussa liitto jätti hankintaoikaisuvaatimuksen, jota Kela ei käsitellyt. Eduskunnan oikeusasiamiehelle kanneltiin hankinnasta marraskuussa.

Tulkkauspalveluun liittyen eduskunnassa käsiteltiin 4 kirjallista kysymystä, joiden valmistelussa liitto oli mukana. Lisäksi mediassa huomioitiin laajasti tulkkauspalvelun kilpailutuksen ongelmat. Myös eduskunnan viittomakielten verkoston syksyn kokouksessa käsiteltiin tulkkauspalvelun kilpailutusta. Finlandssvenska teckenspråkiga rf:n edunvalvontatyötä ja tiedottamista tuettiin heihin keskittyvällä erityisasiantuntijalla.

112-hätätekstiviesti saatiin käyttöön joulukuussa 2017 Kuuloliiton kanssa tehdyn vuosia kestäneen aktiivisen vaikuttamistyön tuloksena. Asiassa on yhä monta avointa kysymystä erityisesti pakollisen rekisteröinnin osalta, joita pyritään ratkomaan yhdenvertaisuusvaltuutetun toimiston, sisäministeriön ja Häätäkeskuslaitoksen kanssa vuonna 2018.

Marika Rönneberg
erityisasiantuntija

Lausunnot 2017

Viranomaisille annettiin 16 yksilötason lausuntoa. Kanteluja tehtiin yhteensä 8, joista 5 meni eduskunnan oikeusasiamiehelle tulkkauspalvelusta ja 3 yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnalle mahdollisesta syrjinnästä.

Tietopyyntöjä kotimaasta oli yhteensä 13 kpl ja ulkomailta 9 kpl.

Kuurojen ja viittomakielisten maahanmuuttajien yksittäisiä viittomakielen taidon arviointeja tehtiin 17 henkilölle (lausunto kielitaidosta).

Saapuneita yleisiä viranomaislausuntoja oli 55 kpl, joihin annettiin 45 kappaletta lausuntoja. Annetut lausunnot kronologisessa järjestyksessä:

- sote-verkkoavoriini (alueuudistus.fi)
- Valtioneuvoston kieli- ja käännöslinjaukset 2017-2020
- Hallituksen esitysluonnos sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslainsäädännöksi (yhteensä eri tahoille 5 lausuntoa)
- 112-hätätekstiviestiä käsittelevän kirjallisen kysymyksen luonnos
- Hallituksen esitys sote-asiakastietojen sähköisestä käsittelystä
- Saavutettavuusdirektiivin kansallinen toimeenpano
- Luonnos lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovuttamisen yhteisiksi perusteiksi
- Kirjallinen asiantuntijalausunto lakiin yleisradiolain muuttamisesta
- Liikenteen ja viestinnän digitaaliset palvelut esteettömiksi –toimenpideohjelma 2017-2021
- Hallituksen esitys laiksi tietoyhteiskuntakaaren muuttamiseksi (2 lausuntoa)
- Kirjallinen asiantuntijalausunto sote maakuntalaki/järjestämislaki sekä valinnanvapauslaki
- Asiantuntijalausunto YK:n vammaisyleissopimuksen kansallisen toimintaohjelman valmisteluun
- Hallituksen esitys laiksi vammaisuuden perusteella järjestettävistä erityispalveluista
- Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamiseksi
- Tulkkauspalveluiden kilpailuttamista koskevan kirjallisen kysymyksen luonnos
- 112-hätätekstiviestipalveluiden kirjallisen kysymyksen jatkokysymyksen luonnos
- Hallituksen esitys työttömyysturvalain muuttamiseksi
- Vammaislaainsäädännön muutokseen liittyvä kommenttipaperi (2 kpl eri tahoille)
- Tulkkauspalveluiden kilpailutukseen liittyvä vetoamus Kela-valtuutetuille, ministerille, Kelaan, lapsiasiavaltuutetulle ja laillisuusvalvojille
- Saavutettavuusdirektiivin kansallisen toimeenpanon väliraporttiluonnos
- Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi julkisen sektorin elinten verkkosivustojen saavutettavuudesta (ns. saavutettavuusdirektiivi)
- Luonnos yleisen edun kanavien uutis- ja ajankohtaistoiminnan tukemisesta annettavasta valtioneuvoston asetuksesta
- Luonnos Suomen viidenneksi raportiksi alueellisia kieliä tai vähemmistökieliä koskevan Eurooppalaisen peruskirjan täytäntöönpanosta
- Luonnos sosiaali- ja terveydenalan perustutkinnon ammatillisten tutkinnon osien perusteista
- Yleisradion strategia
- Hallintoneuvoston kuulemistilaisuus Yleisradion strategiasta (kirjallinen lausunto ja asiantuntijakuuleminen)
- Hallituksen vuosikertomus v.2016 (kirjallinen lausunto ja asiantuntijakuuleminen)
- Lakiehdotus vapaan sivistystyöstä annettavan lain muuttamisesta
- Kuulemispyyntö hätäpuheluiden tulkkausta koskevasta pilotoinnista
- Tulkkauspalveluiden hankintaohjelmaksi
- Lakiehdotus ammatillisen koulutuksen kasvatus- ja ohjausalan perustutkinnon perusteista
- Yhteenveto esitettävistä toimenpiteistä Istanbulin sopimuksen toimeenpanemiseksi
- Asiantuntijakuuleminen ja kirjallinen lausunto liikenne- ja viestintävaliokuntaan hallituksen esityksestä laiksi tietoyhteiskuntakaaren muuttamisesta

- Hallituksen esitys laiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa, marraskuun versio
- Coda-lasten äidinkielen opetukseen liittyvän kirjallisen kysymyksen luonnos
- Vetoamus Kelaan Jyväskylän yliopiston tulkkausjärjestelyistä
- Ammatillisen opetuksen yhteiset tutkinnon osat / Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, viittomakieli (Yhteislausunto KL, Pohjois-Savon opisto ja Turun kristillinen opisto)

Kirjastopalvelut – kaksi erikoiskirjastoa

Kuurojen Liitto palvelee asiakkaita kahden kirjaston voimin. Liiton *kirjasto- ja tietopalvelu* on perinteinen kirjasto, jonka aineisto koostuu pääasiassa kirjosta. *Viittomakielinen kirjasto* toimii sen sijaan yksinomaan verkossa ja aineisto koostuu viittomakielisistä videoista. Yhdessä nämä kaksi erilaista kirjastoa, perinteinen ja e-kirjasto, tarjoavat mahdollisuuden tutustua monipuolisesti viittomakieliin ja viittomakieliseen kulttuuriin, ja täydentävät osaltaan maamme kirjastoverkoston tarjontaa. Molemmat kirjastot toimivat valtakunnallisesti ja ovat kaikille avoimia.

Kirjasto- ja tietopalvelu on jo yli 30 vuotta toiminut kuurojen ja viittomakielialan erikoiskirjastona. Kokoelman painopiste on tieteellisessä tutkimusmateriaalissa ja tietoa löytyy muun muassa viittomakielistä, tulkkauksesta, kuurojen historiasta ja kulttuurista. Kirjaston noin 14 000 nidettä sisältävä kokoelma ovat haettavissa Humak Finna -hakupalvelussa. Vuonna 2017 lainoja annettiin yhteensä 3525 kpl ja lainojen uusintoja tehtiin 7961 kpl. Lainausmäärä pysyi lähes samana edelliseen vuoteen verrattuna. Myös tiedonhakupyyntöjen määrä ja vierailuryhmien käynnit ovat pysyneet samalla tasolla. Näiden valossa voikin todeta, että kirjasto käyttö on pysynyt aktiivisena. Kirjasto toimii myös Humanistisen ammattikorkeakoulun TKI-keskuskirjastona.

Viittomakielinen kirjasto on toiminut verkossa lokakuusta 2014 alkaen. Kirjaston tehtävänä on lisätä viittomakielisten osallistumista ja osallisuutta kulttuuriin. Kirjasto toimii opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämällä avustuksella, jota käytetään sekä aineiston tuotantoon että kirjastopalvelun ylläpitoon. Kirjaston viittomakielisestä aineistosta valtaosa on joko spiikattu tai tekstitetty suomeksi ja/tai ruotsiksi, joten kirjasto tarjoaa myös muille kuin viittomakielisille mahdollisuuden tutustua viittomakieleen ja viittomakieliseen kulttuuriin. Toimintavuonna kirjasto järjesti osana virallista Suomi100-juhlintaa suuren suosion saaneen viittomakielisen tarina- ja runokilpailun, jonka tuomarina toimi järjestöneuvos Liisa Kauppinen. Lisäksi kirjasto mm. tallensi kaikki kuurojen seniorien kulttuuritapahtuman esitykset, mahdollisti nuorille suunnatun mediatyöpajan toteutumisen, tuotti yhdessä Ylen kanssa kuusiosaisen viittomakielisen lastensarjan (julkaisu kesällä 2018) ja tallensi kaikki kolme Teatteri Totin vuoden aikana tuottamaa näytelmää. Vuoden aikana kirjaston kiinnitti erityistä huomiota myös suomenruotsalaiseen viittomakieleen mm. tuottamalla sadun molemmilla kansallisilla viittomakielillä sekä pienen sadussa esiintyvistä viittomista kootun suomalaisen-suomenruotsalaisen viittomakieli -sanakirjan. Vuoden 2017 lopussa kirjastossa oli yhteensä 665 nimikettä, kasvua 96 nimikettä, lähes 58 000 istuntoa, kasvua 13 % ja noin 31 500 eri käyttäjää, kasvua noin 16 % edellisvuoteen verrattuna.

Riitta Vivolin-Karén
tuottaja

Ilona Leppänen
informaatikko

Linkit:

<http://www.kuurojenliitto.fi/fi/kirjasto#.WnGHI65I-Uk>
<https://humak.finna.fi/>
www.viittomakielinenkirjasto.fi

Kuurojen kansanopisto

Vuonna 2017 Kuurojen kansanopistolla juhlittiin 30. toimintavuotta. Juhlaseminaarin lisäksi järjestettiin workshop-päivä, jossa tutustuttiin toimintaamme opiskelemalla mm. Maamme-laulun viittomista. Opiston toiminnan tavoitteet viittomakielisten koulutusmahdollisuuksien ja osallisuuden parantajana on pysynyt muuttumattomana nämä vuosikymmenet. Toimintavuosiemme aikana kuuroille on auennut paremmat mahdollisuudet opiskella myös kuulevien kanssa, mutta opistomme täyttää edelleen tärkeän tehtävänsä maamme ainoana viittomakielisenä oppilaitoksena, jossa tämä kielivähemmistö voi omalla kielellään parantaa osaamistaan ja voimaantua viittomakielisten opettajien ohjauksessa omankielisessä ryhmässä.

Kuurojen kansanopistolla on näkynyt maahanmuuttajakoulutuksen lisääntyminen. Kuuroja maahanmuuttajia on osattu hyvin ohjata koulutukseemme eri puolilta Suomea, lisäksi aloitettiin päivämuotoinen suomen kielen opetus myös kuuleville maahanmuuttajille. Maahanmuuttajaopiskelijoita on vuonna 2017 ollut neljäkymmentä päiväopiskelijaa, joista kolmisenkymmentä on ollut kuuroa. Kuurojen maahanmuuttajien kanssa on opiskellut myös muutamia viittomakielisiä täydennyskoulutuslinjalaisia. Maahanmuuttajalinjalle on jatkuva haku, joten opiskelijamäärät vaihtelevat lähes viikoittain. Opiskelijoiden lähtötaso ja opiskelutaidot vaihtelevat huomattavasti ja tästä syystä myös opiskelu-aika linjalla vaihtelee vuodesta useampaan vuoteen.

Viittomakielen opetus kuuleville on myös jatkunut sekä linja- että kurssimuotoisena. Kuurot maahanmuuttajat luovat hyvän kielenoppimisympäristön näille kuuleville, jotka puolestaan edesauttavat maahanmuuttajien kotoutumista jakamalla heidän kanssaan oppimisympäristön sekä osin opiskelemalla heidän kanssaan yhdessä ja näin tutustuen toisiinsa. Kuulevalle viittomakielen opiskelijalle Kuurojen kansanopisto tarjoaa siis ainutlaatuisen kielikylpy-ympäristön.

Opiskelijoistamme vain muutama on majoittunut opistolle jääneisiin majoitushuoneisiin. Valtaosa majoitustarpeista on tyydytetty Valkean talon muilta toimijoilta vuokratuissa huoneissa. Tilaratkaisuissa myös yhteistyömme Humanistisen ammattikorkeakoulun kanssa on jatkunut samassa laajuudessa kuin edellisenä vuotena.

Kurssipuolella jatkuivat sekä viittomakielen kurssit että yhteistyökurssimme eri järjestöjen kanssa. Kuuroille suunnatuissa lyhytkursseissa pyrittiin löytämään uusia innostavia kurssiaiheita, kuten feminismikurssi ja englantilaisen viittomakielen kurssi. Nämä kurssit vetivätkin paljon innostuneita opiskelijoita. Olemme myös olleet mukana järjestämässä suuria tapahtumia, joista esimerkiksi huhtikuinen Euro-CIU 2017 toi lähes 100 opiskelijaviikkoa.

Vaikka tarjoamme opintoja sekä kuuroille että kuuleville, on kaksi kolmasosaa kertyneistä suoritteista tullut kuuroilta opiskelijoilta. Kokonaissuoritekertymä oli 1930 opiskelijaviikkoa, tästä reilu kolmannes tulee maahanmuuttajakoulutuksista.

Isa Biese
vt. rehtori

Iloisia ja tärkeitä kohtaamisia vertais- ja vapaaehtoistoiminnassa

Kuurojen Liiton vertais- ja vapaaehtoistointaan kuuluvat kulttuurituotanto, nuorisotyö, sopeutumisvalmennustoiminta, aluetyö (järjestöohjaus) ja viittomakielinen vapaaehtoistointa (Viva). Myös kuurojen museo sekä naisten ja senioreiden asiat kuuluvat vapaaehtois- ja vertaistuen vahvistamisen prosessiin.

Vertais- ja vapaaehtoistointa järjestää valtavan määrän tapahtumia, kursseja ja leirejä vuosittain. Vuonna 2017 järjestimme yhteensä 55 tapahtumaa, joihin osallistui 2464 henkilöä – tapahtumat tavoittivat kattavasti kaiken ikäisiä lapsista senioreihin. Vuoden kohokohtiin lukeutuivat tunteikas naisten seminaari, jossa keskusteltiin kuurojen naisten työllisyydestä ja väkivallan eri muodoista, Hyvinvointipäivät Kuusamossa, ensimmäistä kertaa järjestetty viittomakielinen Pi-messutapahtuma, Pohjoismainen nuorisoseminaari sekä #kokosuomiviitto-viittomistapahtuma, joka keräsi yli viisisataa viittojaa Senaatintorille. Mutta näiden lisäksi järjestettiin monia muita tuikeita tärkeitä tapahtumia ja leirejä, jotka mahdollistivat nuorten, senioreiden, maahanmuuttajien, kulttuurinnälkäisten ja muiden kohtaamisen ja kokemusten vaihtamisen. Tapahtumista kerätty palaute nosti järjestäin esiin samat seikat - on tärkeää saada tietoa sekä päästä vaihtamaan kokemuksia viittomakielellä.

Vuosi 2017 oli vahvasti myös suunnittelun vuosi. Erityisesti järjestöohjauksen puolella suunniteltiin ja toimeenpantiin liiton strategisen painopisteen mukaisia toimia, joista tärkeimpänä yhdistysohjelman valmistuminen, valtakunnallisen etäneuvontapalvelun eli järjestökioskin suunnittelu sekä erilaisten yhdistystoimijoita koskevien oppaiden valmistelu. Vuoden 2017 kuntavaaleja varten Kuurojen Liitto valmisti kuntavaaliteesit ja tietopaketin yhdistysten ja jäsenistön käyttöön, tuki yhdistyksiä vaalipaneelijärjestelyissä sekä tiedotti kuntavaaliteeseistä blogissa, uutisissa sekä suunnitteleamalla yhdessä yhdistysten kanssa tilaisuuksia. Tietoisuus sekä poliittinen aktiivisuus ovat kuurojen keskuudessa lisääntyneet. Kuntavaaliehtokkaina oli ilahduttavan paljon kuuroja ehdokkaita (yht. 13), vaikka vielääkään ei tehty historiaa sen osalta, että olisi valittu kuuro kunnanvaltuutettu.

Yhdistysohjelmaa varten tehtiin yhdistysten nykytilaa koskeva kysely. Selvitys paljasti, että viittomakielisten yhdistysten haasteita ovat muun muassa uusien vapaaehtoisten löytäminen ja toimintaan osallistaminen. Yhdistykset ja heidän jäsenistönsä ovat tuoneet selkeästi esille, että yhdistystoiminta koetaan tärkeäksi, mutta sen toivottaisiin myös muuttuvan siten, että eri viittomakieliset kohderyhmät voisivat osallistua helpommin toimintaan. Tiettyjen kohderyhmien huomioiminen ja ohjelmatarjonnan puute saattavat olla yksi syy sille, etteivät esimerkiksi nuoret ja lapset juuri käy yhdistyksillä. Kyselyn perusteella ilmeni, että yhdistysten toiminta lepää lähes kokonaan yhdistysten hallitusten jäsenten harteilla, jotka vastaavat toiminnan laillisuuden ja sääntömääräisten asioiden lisäksi myös toiminnan sisällöistä ja niiden järjestämisistä. Laajempia rakenteellisia haasteita ovat kuurojen yhteisön ikääntyminen ja yhteisön alueellinen hajanaisuus.

Kaikesta huolimatta yhdistykset ovat edelleen varsin aktiivisia ja ne järjestävät n. 2 kertaa kuukaudessa toimintaa, joihin osallistuu yleensä noin 20 henkilöä / kerta. Suurin osa vastanneista yhdistyksistä arvioi, että jäsenmäärä on vähentynyt vuosien 2000-2010 aikana. Tästä huolimatta lähes kaikkien yhdistysten toimintaan osallistui henkilöitä, jotka eivät olleet jäseniä, joten jäsenpohjan laajentamiseen on mahdollisuuksia. Kartoituksen perusteella ilmeni, että moni yhdistys tarvitsisi taloudellista tukea, minkä vuoksi Kuurojen Liitto haki STEA:lta jäsenjärjestöavustusta, johon saatiin loppuvuodesta myönteinen päätös. Yhdistysohjelmalla on tarkoitus voimaannuttaa yhdistyksiä sekä löytää uusia toimintatapoja yhdistysten omien toiveiden mukaisesti. Positiivisten voimavarojen, osallistavan menetelmän ja vahvan yhteisöllisyyden hyödyntäminen ovat yhdistysohjelman tärkeimmät lähtökohdat.

Laura Pajunen
johtaja

Liite 2: Vertais- ja vapaaehtoistoiminnan vahvistaminen -prosessin toiminnanarvion tiivistelmä

Tapahtumarikas vuosi 2017

Toimintavuonna työn alla oli viisi isoa kulttuuritapahtumaa: HELsign 2017, kuurojen seniorien kulttuuritapahtuma 2017, 5. viittomakielinen filmifestivaali, "Pi!" viittomakielinen EXPO ja kuurojen 30. valtakunnallisten kulttuuripäivien 2018 valmistelut.

Alkukevällä toteutettiin HELsign- viittomakielinen kulttuurin tapahtuma kulttuurikeskus Stoassa, Helsingissä. Tapahtuma järjestettiin yhteistyössä HUMAKin ja Helsingin kulttuurikeskus Stoaan kanssa. HELsign osoittautui edelleen suosituksi perhetapahtumaksi, joka sisälsi monipuolisia viittomakielisiä esityksiä ja työpajoja. Tapahtumaan osallistui arviolta 250 henkilöä.

Vuoden suurin tapahtuma oli kuurojen seniorien kulttuuritapahtuma, isäntäkaupunkina toimi tällä kertaa Porvoo. Seniorien kulttuuritapahtuma järjestettiin 17. kerran ja toteutettiin yhdessä Porvoon seudun kuurot ry:n ja Porvoon kaupungin kulttuuripalvelun kanssa. Tapahtuman aikana paikalla oli noin 400 osallistujaa tai työntekijää, ja esityksiä nähtiin yhteensä 11. Kulttuuritapahtuma on edelleen viittomakielisten seniorien suurin tapahtuma ja se koetaan merkittäväksi seniorien yhteisölliseksi tapahtumaksi, josta myös osallistujamäärä on hyvä osoitus.

Viittomakielinen filmifestivaali järjestettiin ensimmäistä kertaa pääkaupunkiseudun ulkopuolella, Tampereella, ja tapahtuma saavutti nopeasti kävijämäärätavoitteen. Ajatuksena oli kokeilla toteutusta uudella paikkakunnalla ja oli iloinen yllätys, kun 209-paikkainen sali täyttyi jo hyvissä ajoin ennen festivaalia. Jatkossa suunnitelmassa on toteuttaa festivaali vuorotellen pääkaupungissa ja muualla Suomessa.

Perinteisten tapahtumien lisäksi toteutettiin Suomen ensimmäinen viittomakielinen expo-tyylinen tapahtuma nimeltä "Pi!"; lokakuisen messun tapahtumapaikkana oli Malmitalo. Yleisömäärä oli arviolta 250 ja esittelypöytiä yhteensä 17. Messualueen lisäksi tarjolla oli ohjelmaa ja luentoja Malmisalissa. Palautteiden mukaan tällaista viittomakielistä messutapahtumaa tarvitaan Suomessa.

Lisäksi kulttuurituotanto suunnittelee ja toteuttaa seuraavan vuoden kulttuuritapahtumia, kuten HELsign 2018:a, ja kuurojen valtakunnallisia kulttuuripäiviä, jota toteutetaan Hämeenlinnassa 26.-27.5.2018. Kulttuurituotanto toteutti luento- ja tiedotuskäyntejä yhdistyksissä ja kouluissa vähintään kolme kertaa kuukaudessa kevään ajan ennen valtakunnallisia kulttuuripäiviä. Tapahtumista tiedotettiin liiton kotisivun lisäksi myös sosiaalisessa mediassa esimerkiksi Facebookissa ja Instagramissa. Facebook-tiedotukset havaittiin yhä tehokkaaksi tiedotuskanavaksi viittomakielisten yhteisössä.

Pohjoismaisen nuorisoseminaari pidettiin Hotel Katajanokalla maaliskuussa, paikalla oli noin 50 edustajaa kaikista Pohjoismaista. Aiheena oli menestyksen reseptejä. Seminaarilla keskityttiin yrittäjyyteen, nuorten työllistymiseen ja verkostoitumiseen. Seminaarin yhteydessä toteutettiin myös Kuurojen Pohjoismaisen Nuorten Neuvoston kokoukset ja myös pohjoismaiden nuorisosihteereillä on lisäksi oma tapaaminen. Lokakuussa pidettiin valtakunnalliset nuorisopäivät Oulussa, jolloin lisäksi valittiin uusi nuorisotoimikunta.

Teemu Lipasti-Sjöroos
ts. kulttuurituottaja

Yhdistysohjelman valmistuminen

Liittokokous hyväksyi kesällä 2017 Kuurojen Liiton yhdistysohjelman. Sitä edelsi pitkä taival, jossa selvitettiin mitä Suomen kuurojen yhdistyksille kuuluu.

Yhdistysohjelman tekeminen kesti kaikkiaan kaksi vuotta. Kaikki alkoi vuoden 2015 liittokokouksesta, jossa yhdistykset ilmaisivat huolensa yhdistystoiminnan elinvoimaisuudesta tulevaisuudessa. Siitä käynnistyi yhdistysten nykytilanteen kartoitus, jota tehtiin neuvottelupäivillä, liittokokouksissa, työryhmän keskusteluissa, kyselyissä ja haastatteluissa.

Kartoituksen pohjalta työstettiin yhdistysohjelma, sen visio ja toimenpide-ehdotukset. Näitä pohdittiin ja muovailtiin sekä liiton hallituksen voimin että neuvottelupäivillä yhdistyksien kanssa. Kesän liittokokouksessa esitettiin sitten visio yhdistystoiminnan tulevaisuudessa sekä 25 toimenpide-ehdotusta vision toteuttamiseksi. Loppuvuodesta yhdistysohjelman lopullinen muoto ja ulkoasu valmistuivat; tekstiversion lisäksi siitä tehtiin viittomakielinen versio molemmilla viittomakielilläämme.

Yhdistysohjelma saanut positiivista palautetta alusta lähtien ja konkreettiset toimenpide-ehdotukset ovat antaneet toivoa yhdistystoiminnan uudistamiseen. Yhdistysohjelman jalkauttamiseen osallistuu koko liiton organisaatio, rivityöntekijöistä hallitukseen ja yhdistyksille on tarkoitus tarjota laajaa ja monipuolista osaamista ja tukea erilaisissa asioissa.

Yhdistysohjelman laatimisessa ovat yhdistykset olleet vahvasti eri tavoin mukana ja myös jalkauttamisen aloituksessa on osallistettu yhdistyksiä. Etelä-Karjalan Kuurot ry ja Turun Kuurojenyhdistys ry ovat ensimmäisinä päässeet kokeilemaan ohjelmaa; tarkoituksena testata yhdistysohjelmaa ja luoda sopivia käytäntöjä, toimintamalleja ja erilaisia työkaluja levitykseen. Muut yhdistykset ovat päässeet seuraamaan kokeilua sosiaalisessa mediassa, jossa tarkoituksena on ollut herättää kiinnostusta ja myös keskustelua yhdistysten tilanteesta. Kokeilujakso on ollut erittäin onnistunut ja se jatkuu vielä vuonna 2018. Painopisteinä kokeilujaksolla ovat positiivisen energian löytäminen, jäsenetujen pohtiminen ja uusien kohderyhmien löytäminen.

Yhdistysohjelmaa on pidetty äärimmäisen tärkeänä ja erittäin ajankohtaisena yhdistyksille, jotka kokevat tarvetta uudistukseen sekä mahdollisuutta pohtia omaa yhdistystään useammasta näkökulmasta. Muutokseen liittyvät tunnelmat ovat tarkoitus pitää positiivisena ja energiaa antavana!

Netta Keski-Levijoki & Päivi Mäntylä & Tiina Hedrén
järjestöohjaus

Asiakkaan toimintaedellytysten tukeminen

Viittomakielinen ohjaus hyvän arjen asialla

Asiakkaan toimintaedellytysten tukeminen -prosessin toimintavuosi täyttyi monenlaisesta palveluohjauksen ja ICT-ohjauksen toiminnasta, mutta myös kehittämistyöstä. Painopisteinä olivat lapsiperheiden neuvonnan ja suomenruotsalaista viittomakieltä käyttävien palveluohjauksen edistäminen

sekä vapaaehtoisten ICT-vertaisohjaajien toiminnan käynnistyminen. Myös yhteistyö viittomakielialan järjestöjen kanssa on kehittynyt yhteistyökartoituksen kautta.

Vuoden 2017 tavoitteena oli, että viittomakielisen asiakkaan hyvä ja toimiva arki vahvistuisi. Palveluohjauksen lisäksi saatavilla on myös palveluja tulkkauspalvelun kautta sekä muita viittomakielisiä palveluita. Viittomakielisten asiakaspoluilla on kuitenkin esteitä tai puutteita yhteiskunnan tarjoamista palveluista huolimatta, lisäksi usein törmätään tiedon puutteeseen.

Palveluohjaus ja ICT-ohjaus ovat liiton toiminnoista kaikkein lähimpänä viittomakielisten arkea. Vuoden 2017 aikana palveluohjauksen kanssa asioi 813 eri-ikäistä asiakasta. Lisäksi yhteydenottoja tuli rekisteröimättömiltä asiakkailta. Ohjausta annettiin eri asioissa yhteensä 7375 kertaa asiakastapaamisissa, etäyhteyksin, kotikäynneillä ja viranomaisten luona. Yhteydenottoja oli 308 kpl enemmän kuin edellisellä vuonna. Paljon työtä vaativien asiakkaiden osalta tehtiin tiivistä yhteistyötä omaisten, viranomaisten ja palveluntuottajien kanssa. Palveluohjaus pystyi myös vastaamaan yllättäviin tilanteisiin esim. tarjoamalla viittomakielistä kriisiapua Turun puukotustapauksen aikaan sekä tiedottamalla 112-hätätekstiviestistä ja tulkkauspalveluun liittyviä muutoksista.

ICT-ohjaus on saanut asiakkaiden keskuudessa suuren suosion, ja pääkaupunkiseudulla kysyntä ylittää jo resurssit. Pienessä määrin ohjausta annettiin kaikkialla Suomessa, Lappia myöten. Yksilöllistä ohjaustapahtumia oli 269 kertaa ja osa asiakkaista kävi useamman kerran. Asiakaspalautteen perusteella tarvetta viittomakieliselle ohjaukselle siis on. ICT-ohjauksen tulokset alkavat näkyä pikkuhiljaa asiakkaiden arjessa, etenkin älypuhelin, internetin, sähköisten palveluiden ja sosiaalisen median käytössä. Myös videopuhelun käytön osaaminen avaa mahdollisuuden viittomakieliseen keskusteluun omaisten tai ystävien kanssa.

Myös viittomakieltä käyttävien sote-palveluja koskevassa yhteistyökartoituksessa Kuurojen Palvelusäätiön ja Suomen Kuurosokeat ry:n kanssa havaittiin asiakkaiden tarve viittomakieliseen palveluun. Suuri haaste on edelleenkin se, että sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaiset ohjeistavat kuuroja asiakkaita kirjallisesti, mistä ei juurikaan ole apua. Asiat eivät välttämättä hoidu myöskään tulkin kanssa, koska asiakas ei tiedä, mitä hänen pitäisi tehdä. Kyselyn tulosten mukaan viittomakielialan järjestöjen palvelut, kuurojenpapit, seurakuntatyö ja tulkkauspalvelu ovat tuttuja viittomakielisille, mutta tieto viittomakielisistä sote-palveluista ja viittomakielinen informaatio niistä on vähäistä. Tuloksissa näkyi myös epäselvyyttä käsitteissä: aina ei ymmärretty mikä on ero tulkatun palvelun ja viittomakielisen palvelun välillä.

Kyselyyn osallistui 86 henkilöä ja 20 palveluntuottajaa. Vastaajat toivoivat mm. tietoa sote-palveluissa työskentelevistä viittomakielisistä/viittomakieltä osaavista työntekijöistä, lisää tiedottamista sote-palveluihin viittomakielisten tarpeista (kommunikaatiotavat, viittomakielinen palvelu, tulkkijärjestelyt), viittomakielisiä mukaan sote-palveluiden suunnitteluun sekä viittomakielistä tietoa sote-uudistuksesta ja sen etenemisestä. Kysely antoi eväitä toimijoiden väliselle yhteistyölle ja tulevaisuuden vaikuttamistyöhön. Sote-uudistuksessa tulee huomioida viittomakielisten oikeus omakielisiin palveluihin sekä mahdollisuus osallistua palveluihin yhdenvertaisesti, vaikkei omalla asuinalueella ole omakielistä palvelua tarjolla.

Varhainen tuki ja tiivis yhteistyö eri tahojen kesken ovat onnistumisen edellytyksiä, ilman näitä asiakaspolut monimutkaistuvat. Pahimmissa tapauksissa palvelut heikkenevät, jollei asiakkaan kieltä, kulttuuria ja taustaa oteta huomioon.

Helena Torboli
johtaja

Liite 3: Asiakkaan toimintaedellytysten tukeminen -prosessin toiminnanarvion tiivistelmä

Lapsiperheet, suomenruotsalaiset ja maahanmuuttajat palveluohjauksen uusina

Lapsiperheiden tarve aluetyöntekijän palveluihin oli toimintavuonna selkeässä kasvussa. Aluetyöntekijän rooli paitsi tukea perhettä on myös toimia erityisasiantuntijana erilaisissa arkipäivän tilanteissa. Tuemme perheitä muun muassa päivähoidossa, kouluasioissa, viittomakielen opetuksen ja tulkkipäätöksen hakemisessa sekä leireille ja kursseille hakeutumisessa.

Olemme lisäksi erilaisissa verkostoissa mukana asiantuntijoina. Varhaiskasvatus ja sivistystoimi hyödyntää usein asiantuntijuuttamme esimerkiksi viittomakielen tulkin käytöstä opiskelussa ja viittomakielisen avustajan tarpeesta päiväkodissa ja peruskoulun ala-asteella. Perheet ovat luonnollisesti hyvin erilaisia kuten heidän tarpeensaakin. Osa perheistä on viittomakielisiä. Osalle taas viittomakieli on aivan uusi asia, jonka perheeseen syntyvä kuulovammainen lapsi tuo mukanaan. On implantoituja lapsia ja lapsia, joita ei implantoida. Yhteinen tekijä on viittomakieli.

Yhteydenottoja tulee vanhemmilta, sairaaloilta, sosiaalityöntekijöiltä, kouluista, päiväkodeista ja muilta alan toimijoilta. Nämä tahot ovat myös yhteistyökumppaneitamme. Perheen yksilöllisten tarpeiden huomioiminen ja hyvä yhteistyö perheen ja viranomaisten kanssa on tärkein tekijä tässä työssä.

Myös suomenruotsalaisten kuurojen palveluja on pyritty kehittämään. Suomenruotsalaisille kuuroille tuotettiin vuoden 2017 lopussa viitottu tiedote aluepalveluista yhteistyössä Finlandssvenska Teckenspråkigan kanssa. Lisäksi aluetyöntekijät osallistuivat yhteisiin tapahtumiin sekä Etelä-Suomessa että Pohjanmaalla. Olemme yhdessä suomenruotsalaisten verkostojen kanssa miettineet, kuinka tämän pienen vähemmistössä olevan vähemmistön palvelut saataisiin turvattua heidän toivomallaan tavalla.

Aluetyössä kuurojen maahanmuuttajien turvapaikkaprosessin tukeminen, niin hylky- kuin myönteisissäkin päätöksissä, on tullut osaksi perustyötä pääkaupunkiseudulla. Yhteistyötä on tehty niin maahanmuuttajaviranomaisten, poliisin kuin asianajajien kanssa. ”Missä saan elää rauhassa?” – miettii osa asiakkaistamme. Pyrimme luomaan toivoa ja etsimään mahdollisuuksia yhteistyössä viranomaisten kanssa kaikissa eri tilanteissa.

Rita Auroila & Mervi Nevalainen
aluetyöntekijät (palveluohjaus)

Viittomakielinen kriisipäivystys

Kun vuonna 1994 Estonia upposi Suomenlahdella, järkytys oli koko maailmaa koskettava. Estonian tapahtumien jälkeen Turussa aloitettiin kriisiryhmätoiminta, johon myös osa silloisia viittomakielialan työntekijöitä osallistui. Viittomakielinen kriisiryhmä on ollut alusta alkaen osana kaupungin kriisiapua.

Vuonna 2017 Turku pysähtyi uudelleen. Elokuussa Turun torilla riehui puukottaja, joka silmittömällä raivolla teki vahinkoa kaupunkilaisille. Myöhemmin tekijä todettiin tehneen vahingot terroristisessa mielessä.

Tapahtumailtana alkoi kriisiryhmien jäsenten kokoontuminen. Varsinais-Suomen alueen aluetyöntekijä seurasi sosiaalista mediaa ja otti yhteyttä TYKS:n päivystykseen yrittäessään selvittää, oliko viittomakielisiä tapahtumapaikalla tai uhreina. Aluetyöntekijä jatkoi työskentelyä kriisiryhmien muiden jäsenten kanssa ja osallistui työnjakotilaisuuksiin ja uhreille järjestettäviin debriefing-istuntoihin.

Kuurojen Liiton kriisityö jatkuu muun muassa aluetyöntekijöiden jatkuvan koulutuksen muodossa. Osa aluetyöntekijöistä toimii myös kriisipäivystyksen päivystysvuorossa, mutta ovat aina käytettävissä niissä tilanteissa, joissa kuuro, viittomakielinen on osallisena.

Liiton aluetyöntekijä toimii mm. Turun kaupungin kriisiryhmässä, joka päivystää ympäri vuorokauden vuoden jokaisena päivänä. Kriisiryhmä järjestää tarvittaessa psykologisia jälkipuinti-istuntoja äkillisissä kriiseissä ja elämän normaalista kulusta voimakkaasti poikkeavissa tilanteissa. Kriisiryhmien kaikilla jäsenillä on tieto, miten viittomakieliset huomioidaan tilanteissa, jotka vaativat debriefing-istunnon.

Reetta Laiho
aluetyöntekijä (palveluohjaus)

Hallinto ja viestintä

Hallinnon ja viestinnän vuosi 2017- uudistuksia ja kehittämistyötä

Vuotta 2017 väritti vuoden 2016 organisaatiouudistuksen jalkauttamisen käytäntöön. Tämä on tarkoittanut prosessien uusimista ja edelleen kehittämistä sekä erityisesti työtä tukevien järjestelmien ja toimintamallien edistämistä ja käyttöönottoa.

Vilkasta toimintavuotta värittivät myös runsaan kampanjoinnin seurauksena lisääntyneet kontaktit toiminnasta kiinnostuneiden, tukijoiden, toimittajien, sidosryhmien ja asiakkaiden kanssa. Muun muassa liiton Suomi100 -kampanjassa **Koko Suomi viitto** tehtiin some-ennätyksiä. Loppuvuodesta saadussa asiakaspalautteessa kiitettiin liiton viestinnän näkyvyyden vahvistumista.

Edunvalvonnallisen viestinnän tuloksena saavutettiin 112-hätätekstiviesti, joka parantaa huomattavasti kuurojen, huonokuuloisten ja muiden ryhmien mahdollisuutta saada apua nopeasti hätätilanteessa. Tähän läheisesti liittyen liitto ajoi myös kriisiviestinnän saavutettavuutta. Lisäksi digitalisaation kehittämisen puolella toteutettiin yhteistyössä Ylen kanssa suoratekstitykseen liittyvä kokeilu; yhteiskehittäminen Ylen kanssa jatkuu. Aspa-säätiön kanssa tehtiin yhteiskehittämistä liittyen Digi arkeen -hankkeeseen, josta syntyi jatkoprojekti Digi haltuun.

Varainhankinnan toiminnan alkuvuotta sävytti uuden rahankeräysluvan viivästyminen. Uusi lupa poliisihallitukselta saatiin vasta maalikuussa 2017, mikä viivästytti keräystoimintaa merkittävästi. Varainhankinnassa keskityttiin muun muassa uusien nettisivujen lanseeraukseen, käyttökokemuksen kehittämiseen ja verkkokampanjointiin. Myös sosiaalista mediaa hyödynnettiin entistä enemmän kampanjoinnissa sekä uusia varainkeruun muotoja kokeiltiin. Varainhankinnan Instagram –tilin materiaaleihin ja näkyvyyteen panostettiin syksyllä 2017

Toimintavuonna julkaistiin liiton digiagenda ohjenuoraksi digikehittämisen painopisteisiin sisäisenä työkaluna. Vuoden aikana toteutettiin myös liiton henkilöstölle työhyvinvointikysely usean vuoden tauon jälkeen. Tulokset olivat kohtuullisia huomioiden organisaatiossa tapahtuneet massiiviset muutokset paitsi organisaatiotasolla, myös toimintamalleissa, rahoituksissa ja henkilöstömuutoksissa.

Kiinteistö Oy Valkean talon puolella aloitettiin vuoden alussa kiinteistön kehittämishanke, jonka tavoitteena on luoda tarkoituksenmukaisemmat tilat järjestöjen käyttöön, mahdollistaa parempi yhteisöllisyys ja vuorovaikutus toimijoiden kesken, tehostaa tilojen käyttöä ja mahdollistaa vuokratulojen kasvattaminen ja tarkoituksenmukainen tilakapasiteetti. Tavoitetta varten perustettiin kiinteistökehitystyöryhmä, lisäksi vuoden aikana järjestettiin useita työpajoja ja kyselyitä tilojen suunnittelun suhteen. Kehittämishanke jatkuu vuonna 2018.

Markku Jokinen
toiminnanjohtaja

Liite 4: Hallinto ja viestintä -prosessin toiminnanarvion tiivistelmä

Hallinto- ja henkilöstökertomus 2017

Kuurojen Liiton tulot vuonna 2017 olivat 7 049 483,83 €. Kulut olivat 6 886 712,53 €. Varainhankinnan osuus liiton tuotoista oli 13,42 % eli 945 837,11 €. Tilikauden tulos oli 162 771,30 €. Tulosta laskettaessa on poistoina huomioitu 70 030,41 €. Taseasema Kuurojen Liitossa on vahva huolimatta rahoitusten ja avustusten jatkuvasta tiukentumisesta. Kuurojen Liitto on edelleen velaton.

Kuurojen Liiton konserni koostuu Kuurojen Liitosta, KL Support Oy:stä, Kiinteistö Oy Valkeasta talosta sekä Humanistisesta Ammattikorkeakoulusta. Konsernin tuotot olivat 7 992 585,33 € ja tulos positiivinen 245 203,69 €.

KL Support Oy jatkaa tekstipuhelinten vuokraustoimintaa ja yhtiön toiminta on vakaata. KL Support Oy:n liikevaihto oli 208 138,62 € ja tulos 75 933,50 € voitollinen. Kiinteistö Oy Valkean talon liikevaihto oli 1 442 403,08 € ja tilikauden tulos -74 301,37 € (tappiollinen). Kiinteistö Oy Valkea talo tuottaa kiinteistöhallinnollisia ja ICT-palveluja tiloissaan toimiville järjestöille ja sidosryhmille.

Suomen Humanistinen Ammattikorkeakoulu (Humak) Oy on Kuurojen Liiton osakkuusyhtiö. Omistusosuus on 28,6 %. Omistusosuuden vaikutus Kuurojen Liiton konsernin tulokseen on 47 216,04 €. Humak on kansainvälinen korkeakoulu, jonka vahvuutena on erityisesti viittomakielinen kulttuuri ja kuurojen yhteisö, multimodaalinen tulkkaus sekä kulttuurien välinen viestintä.

Toimintavuoden aikana Kuurojen Liitossa edistettiin ja otettiin käyttöön useita työtä tukevia järjestelmiä ja toimintamalleja. Henkilöstö jatkoi IMS-järjestelmän käyttöönottoa lähinnä prosessikuvausten määrittelyn ja toimintakäsikirjan mallintamisen osalta. Työ jatkuu v. 2018. Henkilöstöhallinnossa otettiin käyttöön Sympa HR-järjestelmä ja henkilöstölle suunnattu käyttöönotto ajoittuu v. 2018 puolelle. Henkilöstön tiedonsaannin parantamiseen tähtäsi myös uuden Intranetin kehitystyö, jonka käyttöönotto on tarkoitus toteuttaa vuoden 2018 alkupuolella. Myös taloushallinnon raportointia kehitettiin edelleen vastaamaan paremmin käyttäjien tarpeita. Eri toimintojen prosesseja hiottiin edelleen oman työn kehittämisen ja yksinkertaistamisen kautta. Toimintavuonna otettiin myös Kiinteistö Oy Valkea talon taloushallinto- ja HR-toiminnot kiinteämmin liiton hoitoon ja koordinoitavaksi.

Vuoden 2017 alussa tehdyn henkilöstökyselyn mukaan henkilöstö ottaa vastuuta ja kokee ammattiylpeyttä työstään sekä tietää keitä ovat asiakkaat. Työntekijät osaavat toimia itsenäisesti ja itseohjautuvasti. Työyhteisö koetaan tasavertaiseksi omasta asemasta riippumatta ja työntekijöillä on mahdollisuus osallistua heitä ja työympäristöä koskevaan päätöksentekoon. Kehittämiskohteiksi nousivat erityisesti liiton tarjoamat mahdollisuudet kouluttautua ja mahdollisuudet tarjota uusia kehittymismahdollisuuksia. Myös parempaa tiedottamista ja tiedonkulkua peräänkuulutettiin.

Henkilöstöluvut

Kuurojen Liiton konsernissa oli vuoden 2017 lopussa yhteensä 78 (79) työntekijää:

- Kuurojen Liitto ry 60
- Kuurojen kansanopisto 10
- KL Support Oy 2
- KOY Valkea talo 6

Kuurojen Liiton henkilöstöstä (KL, KKO yht. 70) naisia oli 77 % ja miehiä 23%. Vuonna 2016 naisten osuus oli 79% ja miesten 21%. Henkilöstön keski-ikä vuoden lopussa oli 46 vuotta.

Konserniyhtiöt

KL Support

KL Supportin toiminta tilikautena oli vakaata ja yhtiön tulos oli voitollinen. Yhtiön palveluksessa on ollut kaksi vakituista henkilöä tilikauden aikana. Lisäksi tarvittaessa on ostettu ulkopuolista työvoimaa mm. hallinnollisissa sekä asiakastehtävissä. Yhtiön toiminta on käsittänyt lähinnä tekstipuhelinten vuokraustoimintaa. Yhtiön asiakasmäärät ovat edelleen laskusuunnassa, mutta toimintavuonna tehtiin myös useita uusia sopimuksia.

Koy Valkea talo

Valkea talo koordinoi Valkean talon järjestöille kiinteistön ylläpito, asiakas-, puhelinvaihte- ja ICT-palveluja, sekä tarjoaa kokouspalveluja yrityksille ja yhteisöille.

Kuurojen Liitto ry omistaa Kiinteistö Oy Valkea talon osakekannasta 54,8%:n osuuden, Kuuloliitto ry 43,1%, Kuurojen Palvelusäätiö 1,4% ja Kuulovammaisten Lasten Vanhempien Liitto ry 0,7%. Yhtiöllä oli omaa henkilökuntaa kuusi henkilöä.

Kiinteistö Oy:n liikevaihto oli kertomusvuonna runsaat 1 400.000€, josta ATK:n osuus oli 310.000€. Valkea talo hallinnoi RAY:n rahoittamaa valtakunnallista tekstipuheluvälityspalvelua. Palvelun tuottaa Vakka-Suomen Puhelin Oy ja palvelujen ostoon käytettiin toimintavuonna 333.000 €.

Syys- ja lokakuun vaihteessa Teuvo Jyrkinen siirtyi toimitusjohtajan tehtävästä eläkkeelle ja toimitusjohtajana aloitti Timo Heinola. Kiinteistöpalveluita on kiinteistölle tuottanut lokakuusta alkaen Ovenia Oy.

Toimintavuonna suoritettiin budjetin korjausmäärärahoilla pienempien kunnostusten lisäksi naisten saunan ja pesutilojen uusiminen sekä uimahallin lasikatteen uusiminen. Tulevan kiinteistön kehittämishankkeen ja peruskorjauksen laajuuden arvioimiseksi suoritettiin talotekniikan sekä ilmastointilaitteiden kuntoarviointi sekä sisäilman laadun arviointi. Toimintavuoden syksyllä aloitettiin peruskorjauksen yhteydessä uudistettavien työympäristöjen suunnittelu yhteistyössä Valkeassa talossa toimivien järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa.

Juhlavuoden kampanja sai koko Suomen viittomaan

Liiton viestintä oli aktiivisesti mukana liiton tapahtumien suunnittelussa, toteutuksessa ja viestinnässä. Kampanjointia tehtiin jopa suunniteltua enemmän. Liiton ständit Maailma kylässä -festivaalilla ja SuomiAreena -tapahtumassa herättivät kiinnostusta ja molemmissa tapahtumissa viittomakielestä kiinnostuneet pääsivät opettelemaan erilaisia kesäviittomia. Syyskuussa toteutettiin yhteistyössä kulttuurituotannon ja Viittomakielisen kirjaston kanssa Verkkobileet 2017.

Loppuvuoden suurimmaksi tapahtumaksi nousi liiton Suomi100-kampanja **Koko Suomi viittoo**, jossa opetettiin viittomaan Maamme-laulua. Kampanja tavoitti kymmeniä tuhansia ihmisiä: sosiaalisessa mediassa julkaistiin toinen toistaan hienompia videoita ja mukana oli niin yksityishenkilöitä, yrityksiä, järjestöjä, viranomaisia kuin koulujakin. Lisäksi useat julkisuuden henkilöt pääministeriä myöten tukivat kampanjaa. Paikan päälle päätöstapahtumaan Senaatintorille saapui yli 500 viittojaa ja samalla tehtiin

epävirallinen viittomisen Suomen ennätys. Jyväskylän yliopiston Kielikoulutuspolitiikan verkosto ja Soveltavan kielentutkimuksen keskus myönsivät kampanjalle Kari Sajavaara -tunnustuspalkinnon yhteiskunnallisesti vaikuttavasta työstä. Palkinnoin perusteluissa todettiin muun muassa, että positiivisen ja poikkeuksellisen laadukkaan viestinnän ansiosta kampanja teki viittomakieltä entistä tunnetummaksi.

Kuurojen Liiton medioissa – verkko, lehti, dvd – tuettiin vahvasti liiton edunvalvonnan tavoitteita ja tuotiin esille asiakkaiden näkökulmia. Vuoden 2017 keskeisimmäksi sisällöksi nousi Kelan tulkkauspalvelun kilpailutus. Toinen ajankohtainen aihe oli kauan odotettu mahdollisuus lähettää tekstiviestejä suoraan hätänumeroon 112. Toimintavuonna toteutettiin myös liiton toimintojen (kehitysyhteistyö, viestintä, varainhankinta ja Viittomakielinen kirjasto) yhteistyönä tieto- ja kampanjapaketti Kambodzha –hankkeesta. Runsaan kampanjoinnin ja sisälläntuotannon sekä verkkopalveluiden kehittämisen seurauksena kävijämäärät nousivat sekä verkkosivuilla että sosiaalisessa mediassa. Lisäksi kaikkien julkaisujärjestelmien osalta tehtiin kehitystyötä ennen kaikkea käytettävyyden näkökulmasta. Asiakastiedon keräämistä ja viestinnän markkinointia parannettiin toteuttamalla yhteistyössä Viittomakielisen kirjaston kanssa vierailuja kuurojen yhdistyksille sekä esittelemällä viestinnän palveluja useissa tapahtumissa.

Myös jäsenyhdistyksille suunnattuun tiedotukseen panostettiin kehittämällä someviestintää. Lisäksi Yhdistyshuoneeseen tuotettiin mittava liittokokoustietopaketti suomeksi, ruotsiksi ja viittomakielellä. Yhdistyshuoneen verkkosivuilla käynnistettiin myös uudistustöitä, joissa tuleville yhdistystoiminnan käsikirjoille luotiin uusi toimivampi sivupohja.

Intran uudistusta tehtiin yhteistyönä Valkean talon tietohallinnon kanssa. Vuoden loppuun mennessä valmistui ensimmäinen luonnos intrasta, jonka lähtökohtana on aiempaa vuorovaikutteisempi liiton sisäinen toiminta- ja viestintätapa.

Tiina Vihra
tiedottaja

LIITTEET:

Liite 1

Edunvalvonta, elinikäinen oppiminen ja työllisyys -prosessin toiminnan arviointia 2017

Edunvalvonta, elinikäinen oppiminen ja työllistymisen edistäminen-prosessissa olivat seuraavat toiminnot: edunvalvontatyö, viittomakielityö, työllisyys, Yritystä-hanke, Viittomakielinen kirjasto, tieto-kirjastopalvelut ja kehitysyhteistyö.

Edunvalvonta- ja vaikuttamistyö sekä elinikäinen oppiminen olivat pääpaino tässä prosessissa eri toiminnoissa sekä kotimaassa, että kansainvälisellä tasolla. EET-prosessin päätavoitteena oli viittomakielisten kielellisten oikeuksien vahvistuminen ja ihmisoikeuksien yhdenvertaistuminen Suomen yhteiskunnassa sekä kehitysyhteistyön kautta kohdemaissa.

Alatavoitteina toimintavuonna olivat kuurojen ja viittomakielisten tietoisuuden vahvistaminen omista oikeuksistaan, viittomakielisten kielitietoisuuden lisääntyminen, kuurojen ja viittomakielisten syrjinnän väheneminen sekä kielellisissä kysymyksissä että yhteiskunnallisessa osallistumisessa, kuurojen ja viittomakielisten osallistaminen yhteiskunnallisiin asioihin sekä viittomakielisten kuurojen työllisyyden parantuminen.

Toimintavuonna hyväksyttiin edunvalvontatyön kärkihanke, uusi viittomakielten kielipoliittinen toimintaohjelma, *Viittomakieliloikka* ja se otettiin välittömästi käyttöön. Viittomakielisten tiedonsaannin parantaminen oli myös yksi liiton edunvalvontatyön kohteista. Monet ministeriöt ovat alkaneet tuottaa viittomakielisiä sisältöjä eri hallinnonalojen kotisivuilla.

Vuonna 2017 EET:n prosessissa työskenteli 21 työntekijää. Henkilöstössä oli toimintavuonna vaihtelevuuksia johtuen muun muassa vuorotteluvapaan järjestelystä.

Edunvalvonta

Edunvalvonnassa työskenteli neljä erityisasiantuntijaa (kolme 100 %, 12 kk, 10 kk ja 2 kk) ja yksi 60 % 12 kk). Edunvalvonnan kohderyhminä olivat sekä viranomaiset kaikilla hallinnonaloilla, että maamme viittomakieliset henkilöt ja yhteisöt. Enenevässä määrin erityisesti tulkkauspalveluun liittyvissä asioissa kohderyhmänä ovat myös sisarjärjestöjen työntekijät ja jäsenistö. Edunvalvontatyötä tulee tehdä yhteistyössä, jotta se on vaikuttavaa. Neuvontaa ja ohjausta annetaan kaikille tarvitsijoille, ei vain viittomakieliselle yhteisölle.

Edunvalvontatyön tavoitteet olivat

- 1) Kuurojen ja viittomakielisten perus- ja ihmisoikeudet ovat vahvistuneet vähentäen kuurojen kokemaa syrjintää
- 2) Viranomaiset, päättäjät ja eri alojen ammattilaiset ovat huomioineet kuurojen ja viittomakielisten tarpeet lainsäädännössä, päätöksenteossa sekä toimeenpanossa ja käytänteissä

Edunvalvonnan painopistealueita olivat toimintavuonna sote-uudistus, opetus, tulkkauspalvelut, suomenruotsalaiset viittomakieliset kuurot ja turvapaikanhakijat.

Sote-uudistukseen sekä valinnanvapauteen liittyvää vaikuttamistyötä tehtiin sekä osallistumalla aiheista järjestettyihin seminaareihin, kuulemistilaisuuksiin ja työpajoihin, että tapaamalla perustuslakivaliokuntaa, sosiaali- ja terveysministeriön virkamiehiä ja ministereitä ja lisäksi nostamalla huolenaiheita ja toimenpide-ehdotuksia kansanedustajatapaamisissa (eduskunnan viittomakielten verkosto). Viittomakielisten oikeudet ovat jääneet sote- ja maakuntauudistuksen suunnitelmissa suurempien kokonaisuuksien jalkoihin eikä nykyisillä lakiehdotuksilla pystytä vieläkään turvaamaan viittomakielisiä palveluketjuja. Eduskunnan perustuslakivaliokunta antoi lausuman näistä epäkohdista ja kieliasian neuvottelukuntakin totesi omassa lausunnossaan, että kielelliset oikeudet on otettava vakavasti sote-uudistuksessa. Vaikuttamistyö jatkuu vuonna 2018, jotta viittomakielisten oikeuksia saataisiin huomioitua ennen sote-uudistuksen voimaantuloa vuonna 2020. Sote- ja maakuntauudistuksesta ei ole tiedotettu kotimaisilla viittomakielillä vuonna 2017. Monet viittomakieliset eivät tienneet lainkaan, mistä uudistuksessa on kysymys. Yhteistyö kansanedustajien viittomakielten verkoston jäsenten kanssa ja suorat neuvottelut STM:n virkamiesten ja ministereiden kanssa johtivat siihen, että STM julkaisi viittomakieliset perustietopaketit alueuudistus. fi – sivuilla vuoden lopussa.

Uusi kielipoliittinen ohjelma ”*Viittomakieliloikka*” osoittautui hyväksi työkaluksi sote- ja maakuntauudistusta koskevassa vaikuttamistyössä. Sitä on käytetty sote- ja maakuntauudistuksen kuutta sote-yhteistyöaluetta koskevien foorumien (vuonna 2018) suunnittelussa. Foorumien avulla vahvistetaan viittomakielisten ja kuurosokeiden tietoisuutta koko uudistuksesta. Sosiaali- ja terveysministeriötä ja maakuntia koskevaa vaikuttamistyötä jatketaan, kunnes viittomakielisten oikeudet on tunnustettu sote- ja maakuntauudistuksen lainsäädännössä, palvelujen yhdenvertaisessa saannissa ja tiedottamisessa.

Erityisasiantuntija oli osallistunut yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) kanssa työryhmään, joka selvitti kuurojen vanhempien kuulevien lasten ja nuorten (CODA) lukumäärää esi- ja perusopetuksen kehittämistä varten. Tämän työryhmän tarkoituksena oli arvioida tehdyn selvitystyön pohjalta tarvetta

mahdollisille uusille toimille viittomakielisen opetuksen tukemiseksi ja moninaisuuden varmistamiseksi (opetusministeriön asetus 1777/2009, vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista). Keväällä 2017 kaikkiin kouluihin lähetettiin kysely mutta tulokset jäivät kuitenkin heikoiksi osin siksi, ettei kouluissa tavallisimmin tunnisteta viittomakieltä käyttäviä kuulevia lapsia eikä heidän viittomakieleen liittyviä tarpeitaan. Erityisasiantuntijat jatkavat työtä OKM:n kanssa CODA-lasten ja nuorten luotettavan lukumäärän selvittämiseksi.

Tulkkipalvelut olivat viittomakielisen yhteisön ja muiden kuulo- ja puhevammaisten suurimpia huolia ja työllistivät erityisasiantuntijoita huomattavan paljon. Kela järjesti kilpailutuksen tulkkauspalvelujen tuottajille ja asetti uusia ehtoja tulkkauspalvelujen käyttöön. Lisäksi Kelan ohjeistukset olivat epäselviä, mikä aiheutti kaikille osapuolille hämminkiä. Tämä nosti kaikissa tulkkauksen käyttäjäryhmissä voimakkaan reaktion. Hankinnan rajoitukset ja tulkkiin määrän vähentyminen voivat pahimmassa tapauksessa johtaa siihen, ettei yhdenvertaisuuslaki, viittomakielilaki ja kuurojen ihmisoikeudet voikaan toteutua. Tulkkipalvelusta valmisteltiin kaksi kirjallista kysymystä eduskunnan käsiteltäväksi ja tämän lisäksi erityisasiantuntijat tekivät myös lukuisia lausuntoja, kommentteja ja ehdotuksia sosiaali- ja terveysministeriölle, eduskunnan oikeusasiamiehelle ja Kelalle.

Toimintavuonna erityisasiantuntijaryhmään saatiin suomenruotsalaista vahvistusta pienen tauon jälkeen. Erityisasiantuntija teki yhteistyötä Finlandssvenska teckenspråkiga rf:n kanssa tukemalla heidän edunvalvontatyötään ja tiedottamalla eri tapahtumista useammin ja nopeammin. Yhteistyössä Viittomakielisen kirjaston kanssa julkaistiin suomenruotsalaisella viittomakielellä sellaista materiaalia, jota ei aiemmin ollut yleisesti saatavilla. Humanistisen ammattikorkeakoulun LIVES-projektin myötä on saatu koulutettua henkilöitä toimimaan nimenomaan suomenruotsalaisen viittomakielin parissa. Tämä suomenruotsalaisen edunvalvontatyön tuki on osaltaan voimauttanut suomenruotsalaista kieliyhteisöä ja tämän kautta yhteisön mahdollisuudet osallistua ja olla osallisena ovat parantuneet.

Saavutettavuuteen ja esteettömyyteen liittyvää edunvalvonta- ja vaikuttamistyötä on tehty. 112-hätätekstiviesti saatiin käyttöön Kuuloliiton kanssa yhteistyössä tehtynä monen vuoden aktiivisen vaikuttamistyön tuloksena joulukuussa 2017. Asiassa on kuitenkin monta avointa kysymystä erityisesti pakollisen rekisteröinnin osalta, joita pyritään ratkomaan yhdenvertaisuusvaltuutetun toimiston, sisäministeriön ja Häätäkeskuslaitoksen kanssa vuonna 2018.

Kuurojen Liitto ja Viittomakielinen kirjasto aloittivat yhteistyön Poliisiammattikorkeakoulun, Häätäkeskuslaitoksen sekä Suomen Kuurosokeat ry:n kanssa suunnittelemalla ja toteuttamalla viittomakieliset ohjeistukset hätätilanteiden kommunikoinnin avuksi.

Erityisasiantuntija ja viestinnän erityisasiantuntija antoivat yhdessä Kuuloliiton edunvalvontatyön kanssa lausunnon Tietoyhteiskuntakaari-lain muutoksiin, jotta tv-tekstitys kuulovammaisille pysyisi turvattuna. Eduskunnan valiokuntakuulemisessa annettiin perusteluja, jotka vaikuttivat siihen, että kuulovammaistekstitys säilytettiin lakimuutoksessa vahvana velvoitteena myös muilla kuin Yleisradiolla. Lisääntyneen tekstityksen avulla kuurot saivat tietoa televisiokanavilta/ Ylen ohjelmista enemmän kuin koskaan. Kuurot tulivat tietoisemmiksi suomalaisten tv-ohjelmien sisällöistä. Tämä on myös lisännyt kuurojen yhteiskunnallisen osallistumisen kokemusta. Viranomaisten tietoisuus tekstityksen tarpeesta on myös vahvistunut.

Turun puukotuksesta poliisi ei tiedottanut viittomakielellä tapahtuneesta. Liitto otti yhteyttä sisäministeriön kansliapäällikkö Päivi Nergiiin, jonka jälkeen yhteistyössä ministeriön virkamiesten kanssa saatiin aikaan kriisitilanteita koskeva ohjeistus poliisiviranomaisille, jossa neuvotaan miten järjestetään tiedotukset myös viittomakielillä.

Tunnuslukuja edunvalvontatyöstä

Erityisasiantuntijat (2) osallistuivat aktiivisesti Vammaisfoorumin vaikuttajaverkostoon sekä sen alatyöryhmiin (19 kertaa). Vaikuttajaverkosto valmisti YK:n vammaisoikeussopimuksen raportointiin liittyvän kyselyn vammaisille henkilöille ja kysely avataan 2018 alussa. Tämän lisäksi erityisasiantuntijat olivat nostaneet kokouksissa ja lausuntoihin esimerkiksi tulkkauspalveluun liittyviä ongelmia, jotta myös vammaisfoorumi on voinut omissa lausunnoissaan ottaa kantaa.

Erityisasiantuntija toimi tulkkitoiminnan yhteistyöryhmän puheenjohtajana. Kokouksia oli vuonna 4.

Erityisasiantuntijat olivat antaneet 16 yksilötason lausuntoa, 45 viranomaislausuntoa ja kahdeksan kantelua (eduskunnan oikeusasiamiehelle ja yhdenvertaisuuslautakunnalle). Lausuntojen valmisteluun osallistuivat myös prosessin johtaja ja toiminnanjohtaja. Eri työryhmien kokouksia oli yhteensä 79. Tietopyyntöjä kotimaasta oli yhteensä 13 kpl ja ulkomailta 9 kpl. Kuurojen ja viittomakielisten maahanmuuttajien kanssa on tehty yksittäisiä viittomakielien taidon arviointeja (17 kpl).

Viittomakieliseminaari järjestettiin yhteistyössä eduskunnan viittomakielten verkoston kanssa ja seminaarin teemat olivat sote-uudistus ja koulutus. Viittomakieliteko-tunnustuspalkinto 2016 myönnettiin Yleisradio Oy:lle.

Toiminnanjohtaja Markku Jokinen ja johtoryhmän jäsen Kaisa Alanne osallistuivat liiton edunvalvonta- ja asiantuntijatyöhön sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Heillä on ollut edustukset seuraavissa elimissä ja organisaatioissa: Kieliasian neuvottelukunta (Oikeusministeriö), Vammaisten ihmisten oikeuksien neuvottelukunta, Ihmisoikeusvaltuuskunta, sen työvaliokunta ja vammaisten henkilöiden oikeuksien komitea, Vammaisten kansainvälisten asioiden työryhmä (Ulkoasiainministeriö), Ihmisoikeudet ulkopoliitikassa -verkosto (Ulkoasiainministeriö), Lapsiasianeuvottelukunta (Lapsiasiavaltuutettu), Vammaiskumppanuuden hallitus, Kuurojen maailmanliiton (WFD) hallituspaikka, Kuurojen Pohjoismainen Neuvosto (Dövas Nordiska Råd, DNR), Euroopan Kuurojen Unionin (European Union of the Deaf, EUD) puheenjohtajuus ja International Disability Alliancen vaikuttamistyö.

Edunvalvonnan seurannan tuloksia

Erityisasiantuntijoilla oli lausuntolomake ja verkosto- ja vaikuttamistyön seurantalomake käytössä.

Edunvalvonta kysyi asiakkaiden tyytyväisyyttä toimintaan lyhyellä verkkokyselyllä joulukuussa 2017. Kyselyn linkki levitettiin sekä Facebookissa ja Twitterissä että myös kohdennettuna sähköpostikyselynä yhteyttä ottaneille ja yhteistyökumppaneille.

Vastauksia saatiin 48 henkilöltä. Noin 75 % vastaajista (36 henkilöä) oli sitä mieltä, että edunvalvonta onnistui melko hyvin tai hyvin. Vastaajista kolme totesi, että onnistuminen oli melko huonoa tai huonoa. Erityisesti onnistumisia nähtiin tulkkauspalveluissa (60,87 %), kielellisissä oikeuksissa (suomalainen viittomakieli) (43,48 %) ja esteettömyyden / saavutettavuuden osa-alueella (28,26 %). Toisaalta samat kolme osa-aluetta saivat myös suurimmat pistemäärät kysyttäessä, missä asioissa edunvalvonta olisi voinut parantaa (tulkkauspalvelu 57,50 %, kielelliset oikeudet 30 % ja esteettömyys 25 %).

Avoimissa vastauksissa kiitettiin aktiivisesta läsnäolosta sosiaalisessa mediassa (mm. tulkkauspalvelun hankinnan ongelmien esilletuominen). Erityisesti iloittiin, että liitolla on suomenruotsalaiseen viittomakieleen keskittynyt ammattitaitoinen työntekijä, ja 112-hätätekstiviestiin liittyvä vaikuttamistyö sai myös kiitosta. Yhteistyökumppanit ja muut tahot antoivat kiitokset nopeuteen ja vuorovaikutteisuuteen. Kriittikkiä esitettiin, että liitto ajaa vain omia asioitaan eikä siksi hyviä tuloksia saavuteta. Viestinnän

arvioitiin olevan asenteellista. Perheiltä on tullut kiitosta siitä, että liitosta saa sellaista tietoa oikeuksista ja mahdollisuuksista, jota kuntien / kuulokeskusten tulisi antaa mutteivat anna.

Liiton edunvalvonnan avulla yksityishenkilöt saivat apua kielellisten oikeuksien edistämisessä. Viranomaiset tekivät myös parempia päätöksiä saadun neuvonnan perusteella. Näistä kertovat edunvalvonnan saamat palautteet, joiden mukaan onnistumisia nähtiin tulkkauspalveluissa, kielellisissä oikeuksissa ja esteettömyyden / saavutettavuuden osa-alueella.

Rahoitus: STEA (Ay)

Työllisyys

Kohderyhmät olivat: työikäiset (16 v. → 65 v.) kuurot, viittomakieltä käyttävät kuurot ja huonokuuloiset ja kuurot, viittomakieltä käyttävät kuurot ja huonokuuloiset opiskelijat. Toimintavuonna nuoret olivat kärkikohteena.

Valtakunnallista palvelua: jäsenistö (yleistiedotusta, yksilöllistä neuvontaa, koulutusta), työttömät työnhakijat, opiskelijat, työssä käyvät, yrittäjät, viranomaiset, yhteistyökumppanit, työnantajat, ammattiliitot, oppilaitokset (peruskoulun jälkeinen opiskelu pääasiassa)

Yhteistyökumppanit: muut valtakunnalliset vammaisjärjestöt, Vammaisfoorumin työllisyysryhmä, Vates-säätiö, Sovetek-säätiö, viranomaiset (TEM, STM, OM, KEHA, Kela, THL, Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto, jne.), työnantajajärjestöt, ammattiliitot, kunnalliset viranomaiset ja yhteistyökumppanit (esim. Ohjaamot), kuurojen yhdistykset, oppilaitokset esim. Kuurojen Kansanopisto, ammattikoulut, ammattikorkeakoulut, korkeakoulut, Ylen viittomakieliset uutiset

Tavoitteet ja toiminnan sisältö

Työllisyyskoordinaattorien (2, molemmat 100 %, 12 kk) tehtävä on vastata Suomessa oleviin kuurojen työllistymisen haasteisiin. Tiedottamisella ja vaikuttamistyöllä koordinaattorit pyrkivät siihen, että yhdenvertaisuus lisääntyy viittomakielisten kuurojen työelämässä, työmarkkinoilla ja yleisesti yhteiskunnassa. Työnantajien, viranomaisten ja ammattiliittojen tieto ja ymmärrys kuurojen työnhakijoiden ja työssäkäyvien tarpeesta parantuvat todennettujen tietojen avulla, neuvonnalla, ohjauksella, tapaamisilla ja muilla keinoilla. Näiden keinojen tarkoituksena on, että heidän asenteensa kuuroja ja viittomakielisiä kohtaan muuttuu positiivisemmaksi.

Tavoitteet kuurojen työnhakijoiden ja työssäkäyvien osalta ovat, että he tietävät omista oikeuksista tulla yhdenvertaisiksi muiden kanssa työmarkkinoilla, osaavat hyödyntää hyviä käytänteitä edunvalvontatyössä ja hakeutuvat rohkeammin uusiin ammatteihin kouluttautumaan. Koordinaattorien asiakaspalvelulla on pääosin etäpalvelua, neuvotaan kuuroja työelämäsyryntään, työpaikkakiusaamiseen, yms. työelämään kuuluvissa kielteisissä ilmiöissä eli mitä tehdä, jos kohtaa tällaista työssä tai opiskelussa.

Toimintavuonna kuurojen asiakkaiden työnhaun tueksi tuotettiin ja toteutettiin kymmenen videon työelämän tietopaketti yhteistyössä Viittomakielisen kirjaston ja Yritystä!-hankkeen kanssa. Tietopaketin julkaisu siirtyi tammikuulle 2018. Videot tukevat työelämätaitojen sekä työnhakuun liittyvien tietojen ja taitojen vahvistamista ja sitä myöten parantavat mahdollisuuksia työllistymiseen. Sisältö ja aiheet käsittelevät työelämään liittyviä perusasioita viittomakielellä ja kohderyhmänä ovat pääasiassa työikäiset (16-65 vuotiaat) kuurot, mutta videoista hyötyvät tiedotusmielessä myös työnantajat, kouluttajat ja viranomaiset, joille ne toimivat tiiviinä tietopaketteina kuuroudesta ja viittomakielestä sekä osaltaan

auttavat vähentämään ennakkoluuloja ja muuttamaan asenteita myönteisemmiksi kuuroja työnhakijoita kohtaan.

Työllisyyskoordinaattorit olivat osallistuneet eri työelämäverkostoihin ja pyrkineet tiedottamaan viittomakielisten kielellisistä oikeuksista ja vammaisten ihmisten oikeuksista. Koordinaattorit olivat mukana järjestämässä TE-palveluiden alueellisia ”Työ kuuluu kaikille” -koulutus- ja verkostoitumistilaisuuksia (3 kpl).

Koordinaattorit olivat myös tehneet vaikuttamistyötä eri järjestöjen kanssa mm. kasvupalvelulakiin lausuntojen ja kannanoton muodossa sekä on lausuttu työkyvyttömyyseläkkeen ja ansiotulojen yhdistämisen kannustinloukku - työryhmän raporttiin. Työryhmässä on myös yhdessä suunniteltu Yritystä! – hankkeen toimintaa, sillä tämän ryhmän järjestöt ovat mukana hankkeessa. Tämä ryhmä on toiminut osaltaan hankkeenvetäjän työn tukena ja vertaisryhmänä.

Tietoa on haettu ja verkostoiduttu myös alan toimijoiden kanssa tuetun työllistämisen ensimmäisessä maailmankongressissa, ”Employment for All - A Global Perspective” Belfastissa. Tapahtumasta on haettu uusia yhteyksiä, yhteistyökumppanuuksia sekä ideoita kotimaiseen toimintaan, esimerkiksi työnantajien asenteisiin vaikuttamiseen, työelämävalmiuksien vahvistamiseen ja työllistymistä edistävien toimintamallien kehittämiseen. Verkostoiduttu on myös valtakunnallisessa ammattiliittojen kattojärjestön tilaisuudessa. Nämä tapaamiset ja tapahtumat ovat toimineet samalla koordinaattoreille myös omien taitojen lisäämisenä ja kouluttautumisena.

Yhdenvertaisuuteen työelämässä vaikuttaa myös toimiva työelämätulkkkaus. Tästä on tullut asiakasyhteydenottoja työllisyyskoordinaattoreihin ja näissä tapauksissa tehty lausuntoja työelämätulkkauksen vaikutuksesta ja merkityksestä niin työntekijälle kuin muulle työyhteisölle. Kelaan suuntautuva työelämätulkkauksen vaikuttamistyö on kuitenkin hyvin pitkäjänteistä ja vaatii selvitystä ja selitystä aiheesta sekä sen merkityksestä asiakkaiden työn hoitamiseen, työssä pysymiseen ja työllistymiseen, useampaan kertaan. Työelämätulkkkaus on eräs vaativa tulkkauksen erikoistumisala, jonka sujuvuudella ja laadulla sekä näiden takaamisella on suuri merkitys ja vaikutus työelämässä.

Asiakasyhteydenottoja on tullut hyvin monenlaisista työelämään liittyvistä aiheista, mukaan lukien myös syrjintäkokemuksia. Näitä on selvitelty asiakkaiden kanssa. Osa ei (täysin) täyttänyt syrjinnän kriteereitä, mutta osa tapauksista on ollut selvästi syrjintää. Näitä tapahtumia on selvitetty asiakkaiden ja muiden asianosaisten (työnantajan ja viranomaisten) kanssa.

Kohtuullisten mukautusten osalta, työelämätulkkauksen käytön ymmärtäminen ja hyväksyminen ovat nousussa, mutta suurin ongelma tällä saralla on lähinnä Kela, jolla on tulkkauspalvelun järjestämisvelvollisuus. Työelämätulkkauksen järjestäminen jatkumona (eli asiakkaalla on käytössään samat tulkit säännöllisesti työelämätulkkeina) ei ole onnistunut kovinkaan hyvin ja tästä on aiheutunut joidenkin kuurojen työyhteisöissä väsymistä ja turhautumista, kun tulkkaus ei ole sujunut ja tulkit vaihtuvat tiuhaan tahtiin. Kohtuullisia mukautuksia ei kaikilla työpaikoilla ole välttämättä osattu käyttää, tulkkausta lukuun ottamatta. Samoin kuurot työnhakijat ovat kohdanneet edelleen ennakkoluuloja työtä hakiessaan; osa tapauksista on ollut selvää syrjintää, sillä työnantaja ei ole selvittänyt mm. kohtuullisten mukautusten käyttöä, vaan on suoraan ilmoittanut, ettei yritykseen palkata kuuroja työntekijöitä.

Tunnuslukuja

- asiakasyhteydenottojen määrä (etäyhteydet, sähköposti, tapaamiset) yhteensä 2000 asiakasyhteydenottoa sekä kuudessa (6) yhdistyksessä ja kuurojen tilaisuudessa käyty (noin 80 osallistujaa yhteensä tavoitettu kasvotusten näillä vierailuilla)

- tiedotteiden määrä (viittomakieliset, suomenkieliset, ruotsinkieliset) 2 kpl: MTV3:n aamuohjelmassa kertomassa kuurojen työllisyystilanteesta; työelämätulkkauksenkysely ja sen viittomakielinen tiedote (suomalaisella ja suomenruotsalaisella viittomakielellä),
- viranomaistapaamisten määrä kuusi (6) tapaamista työelämäviranomaisten kanssa
- työelämäsyrijintätapausten määrä 12

Tehtiin 5 asiakaskyselyä yhdistys- ja tapahtumavierailuilla, vastauksia saatiin noin 80 henkilöltä. Vastauksia ja palautetta on hyödynnetty mm. siinä, millaista tietoa kentällä kaivataan niin kuuroille kuin mistä asiakkaat toivovat meidän tiedottavan ja vaikuttavan työnantajiin ja viranomaisiin, kun olemme suunnitelleet toimintaamme.

Varsinaista vuodenlopun asiakasarviointia tai alkuvuoden työelämäkyselyä ei tehty vuonna 2017, mutta Kuurojen Liiton edunvalvontatyö teki kyselyn asiakkaiden tyytyväisyydestä liiton toimintaan vuonna 2017 ja sitä kautta tullut palaute työllisyysasioista oli, että siihen toivottiin parannusta, ”työllisyysasioissa tarvittaisiin vielä ripeämmät otteet – epäkohdat rohkeammin esille”. Työllisyyskoordinaattorien viestintään pitää panostaa paremmin seuraavana toimintavuonna.

Tuloksista ja vaikutuksista

Kuurot työntekijät ovat tietoisempia omista oikeuksista työelämässä ja heidän tietonsa niihin liittyvistä palveluista on edistänyt heidän mahdollisuuksiaan työllistymisessä. Näillä tiedoilla ja taidoilla kuurot työnhakijat ovat voineet vaikuttaa omalta osaltaan positiivisella tavalla kuulevien työnantajien ja työelämäpalveluiden viranomaisten asenteisiin, ennakkoluuloihin ja pelkoihin arjen tasolla käytännön tilanteissa ja tietävät kenen puoleen kääntyä tukea saadakseen tarvittaessa.

Kasvotusten tapaaminen on tehokkain tapa viestiä työelämään liittyvistä asioista ja palveluista. Asiakasneuvonnan ohella yhdistykset ja jäsenet ovat toiveneet yhdistyksillä ja yhteisissä tapahtumissa käyntiä. Siellä koordinaattorit ja jäsenet ovat voineet käydä vuoropuhelua kasvotusten kuuroja erityisesti kiinnostavista työelämäkysymyksistä. Kuurot työikäiset ovat saaneet omalla kielellään, viittomakielellä, tietoa muuttuvasta työelämästä, työelämän pelisäännöistä, oikeuksistaan työelämässä ja muista perusasioista, jotka saattavat jäädä kuulevien kanssa työskennellessä joskus heidän ulottumattomiin mm. puutteellisen työelämätulkkauksen vuoksi.

TE-palveluiden viranomaiset ovat vaikuttamistyön ansiosta tietoisempia kuurojen työnhakijoiden kielellisistä tarpeista ja oikeuksista, mm. työelämätulkkauksen tarpeesta. Heillä on enemmän tietoa kuurojen työllistymisen esteistä ja niihin vaikuttavista ennakkoluuloista. Tästä on seurannut, että he ovat yhteistyössä koordinaattorien kanssa pohtineet sitä miten he voivat paremmin toiminnassaan huomioida kuurot työnhakijat.

Yhdistämällä voimia sopivissa tilanteissa muiden vammaisjärjestöjen kanssa, vaikka kunkin kohderyhmän tarpeet eroavatkin suuresti toisistaan, osa tarpeista ja tavoitteista on yhteisiä, työllisyyskoordinaattorit ovat saaneet kuurojen äänen paremmin kuuluviin vaikuttamistyössä.

Rahoitus: Ak6

Yritystä! –hanke

Projektin ensisijaisena kohderyhmänä ovat laajasti kaikki työikäiset vammaiset henkilöt ja vammaiset yrittäjät. Vaikuttamistyössä kohderyhmänä ovat TE-toimistot, yritysneuvojat, yrittäjäyhdistykset sekä yrityshautomot. Suomessa on merkittävä määrä työikäisiä vammaisia ihmisiä, jotka ovat joko työttömänä tai kokonaan työelämän ulkopuolella. TE- toimistoissa oli vuonna 2012 työnhakijoina 91 721 osatyökykyistä

henkilöä. Työkyvyttömyyseläkettä sai vuonna 2011 noin neljännesmiljoona työikäistä suomalaista. Heistä lähes viidennes on alle 45-vuotiaita. Vammaisjärjestöjen jäsenille tehdyn kyselyn mukaan noin 30000 vammaista henkilöä on halukkaita tai kykeneviä tekemään työtä joko koko- tai osa-aikaisesti (Ekholm ja Teittinen 2014). Vaikuttamistyön kohderyhmään kuuluvia organisaatioita on satoja. TE-toimistoissa eri puolilla suomea työskentelee yritysneuvoja. Tämän lisäksi kaikissa Suomen kunnissa on yritys- ja elinkeinoneuvontaa sekä uusyrityskeskustoja 33 seudulla. Suomen Yrittäjien aluejärjestöjä on 20 ja niissä kaikissa yritysneuvontahenkilöstöä, joka Raha-automaattiyhdistys kuuluu myös projektin kohderyhmään.

Tavoitteet

1. Edistää vammaisten henkilöiden työllisyyttä tukemalla vammaisten henkilöiden yrittäjyyttä.
2. Edistää vammaisten yrittäjien hyvinvointia
3. Vammaiset henkilöt osaksi yritysmaailmaa (valtavirtaistaminen)

Kuurojen Liitto on mukana Invalidiliiton hallinnoimassa kolmivuotisessa Yritystä!-hankkeessa ja toinen vuosi suuntasi toimintaansa vammaisten yrittäjien työhyvinvoinnin edistämiseen järjestämällä erilaisia hyvinvointia lisääviä tapahtumia sekä yrittäjyyteen liittyviä koulutuksia. Hanke järjesti mm. Harvinaisten sairauksien ryhmälle viikonlopun kylpylä-hotelli Flamingossa, jossa pienryhmissä käytiin läpi niin työelämään, opiskeluun ja yrittäjyyteen liittyviä ajankohtaisia asioita. Yrittäjille järjestettiin verkostoitumistapaamiset myös Visby-risteilyllä ja Levin matkalla. Viittomakielinen kuuro hanketyöntekijä tarjosi kuuroille yrittäjille tai yrittäjiksi haluaville neuvoja ja tukea viittomakielellä yrittäjyyteen ja itsensä työllistämiseen liittyvissä asioissa. Yhteistyö liiton työllisyyskoordinaattorien kanssa työllisyyteen on tärkeää, jotta saadaan tietoa sitäkin kautta mm. työllistymisen esteistä ja ongelmista.

Koulutuksina hanke järjesti yrittäjille verkkokauppakoulutusta, mentorointikoulutusta sekä pienyrittäjän rahoituskierroksen yhdessä Takuusäätiön ja Tukiliinjan kanssa. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen hallinnoiman työkyvytkoordinaattorihankkeen, sekä vammaisfoorumin työllisyysryhmän kanssa Yritystä!-hanke on järjestänyt; ”työ kuuluu kaikille” koulutuksia, joihin on sisällytetty oma osuus yrittäjyydestä.

Yrittäjyydestä kiinnostuneille järjestettiin hankepaikkakunnilla starttipajat. Pajoissa käytiin ryhmässä läpi yrittäjyyteen liittyviä asioita ja työstettiin yritysideoita. Starttipajojen osallistujille pidettiin Start me @ Logomo tapahtuma Turussa, tapahtumassa Suomen yrityskummien edustajat ottivat vastaan tulevien yrittäjien pitchauksia ja antoivat palautetta yritysideoista.

Valtakunnallisena tapahtuma järjestettiin Yritystä!-seminaari Kuurojen Liitossa 17.5.2017, seminaarin aiheena oli vammaisten henkilöiden yrittäjyys-selvitys. Seminaarissa pidettiin selvityksen pohjalta paneelikeskustelu johon osallistui hankkeessa mukana olevien yrittäjien lisäksi STM:n edustajia, TEM:n ja Suomen Yrittäjien edustajia sekä Eduskunnan Vamyt ryhmän puheenjohtaja. Paneelin juonsi toimittaja Peter Nyman. Viittomakielinen hankekoordinaattori järjesti yhteistyössä liiton järjestöohjaajien kanssa hyvinvointipäiviä Kuusamossa syksyllä 2017. Osallistujien joukossa oli 13 henkilöä, jotka olivat kiinnostuneet yrittäjyydestä. Koordinaattori oli myös mukana PI!-exopotapahtumassa tapaamassa yrittäjiä (syksyllä 2017) ja tilaisuuteen osallistui 270 henkilöä ja paikalla oli yrittäjäesittelijöitä (10 henkilöä).

Hankkeessa tuotettiin viittomakielistä materiaalia: 11 viittomakielistä videoklippia ”10 askelta yrittäjyyteen”-viittomakielisestä oppaasta ja yhden Yrittäjyys-videomateriaalin (osana Kuurojen Liiton työelämätietopakettia, julkaisu vuonna 2018).

Viittomakielisen koordinaattorin asiakastapaamisia eriteltyinä:

Hankkeessa oli yhteensä 143 asiakasta kaikista järjestöistä. Hankkeen aikana itsensä viittomakielisiä työllistäneitä kertyi yhteensä 9 (32), toiminnassa mukana olevat viittomakieliset yrittäjät olivat 15 henkilöä

(39) ja asiakkaita, jotka ovat kiinnostuneet yritystoiminnasta, mutta eivät vielä ole työllistäneet itseään oli yhteensä 25 (72).

Seuranta

Asiakasyhteystietolomake, seurantalomake (sähköposti, Skype, Whatsapp, henkilökohtaiset tapaamiset, tapahtumat ja tilaisuudet)

Rahoitus: Ak6 ja Invalidiliiton RAY:n C-projekti

Viittomakielityö, Ak9

Ak9:n rahoituksella työskentelivät suomalaisen viittomakielen sanakirjatoimittaja (100 %, 12 kk) ja suomenruotsalaisen viittomakielen sanakirjatoimittajan tehtävään ei onnistuttu rekrytoida. Tämän sijaan palkattiin toimittaja tekemään sanakirjatyön suomenkielisiä tehtäviä (90 %, 11 kk), sanakirjatoimittaja tekemään SignWikin ylläpitotehtäviä (100 %, 2 kk). Suomenruotsalaisen viittomakielen työpajojen vetämiseen palkattiin tuntityöntekijä (xxx tuntia).

Tavoitteet

Viittomakielityön toiminnan päätavoitteena oli tarjota luotettavaa tietoa viittomakielistämme (Suvi) ja viittomakielisiä osallistettiin työhön aktiivisesti tuottamalla sivustoille sieltä puuttuvia, ajankohtaisia viittomia (SignWiki). Toiminnan tarkoitus oli, että viittomakielisten kielitietoisuus parantuisi ja työn yhteisölähtöisyys vahvistuisi.

Entistä valveutuneempi viittomakielinen yhteisö saa työkaluja oman kielensä parempaan ymmärtämiseen ja aktiiviseen vuoropuheluun kieltensä elinvoimaisuudesta ja siirtymisestä tuleville sukupolville. Myös viittomakieltä opiskelevien (perheet, sukulaiset, opiskelijat, ammattilaiset, ystävät ja muut kielestä kiinnostuneet) olivat saaneet lisää tarvitsemaa sanastoa käyttöönsä. Heidän viittomakielentaitonsa ja ymmärrys viittomakielistä on lisääntynyt, ja he pystyvät helpommin kommunikoimaan kuurojen kanssa. Viittomakielisen yhteisön itsensä herääminen ymmärtämään suomenruotsalaisen viittomakielen olemassaolo on yhä merkittävä askel tämän uhanalaisen kielen elvyttämisessä.

Kohderyhmät

Sanakirjatyön kohderyhmän muodostavat viittomakieltemme äidinkielliset käyttäjät (4000 henkilöä), kuurot lapset (alle 18-vuotiaita noin 450) sekä heidän perheensä ja lähipiirinsä (noin 4000 henkilöä), viitottua puhetta tai tukiviittomia käyttävät ja heidän lähipiirinsä, muut viittomakieltemme opiskelijat (esim. tulkiksi opiskelee 200 henkilöä) ja ammattikielenään viittomakieltä käyttävät (noin 850 kuulevaa tulkkia ja 10 kuuroa tulkkia/kääntäjää).

Vuonna 2017 tehdyn käyttäjäkyselyn mukaan suomalaisen viittomakielen osalta Suvin suurimmat käyttäjäryhmät ovat opiskelijoita (43 %), työssäkäyviä (34 %), työttömiä (7 %), eläkeläisiä (5 %) tai lapsia/koululaisia (2 %). Äidinkielenään 90 % käytti suomea ja 10 % suomalaista tai suomenruotsalaista viittomakieltä, 2 % ruotsia. Käyttötarkoituksista yleisimmät olivat opiskelu (63 %), vapaa-aika (39 %), työ (32 %) ja opetus (18 %). Eri kanavien kautta saamamme palautteen perusteella tiedämme, että Suvia ja SignWikiä käyttävät paljon myös viitotun puheen ja tukiviittomien käyttäjät.

Tulokset ja indikaattorit

Suvi-verkkosanakirja, yleinen

Suville laadittiin kattava kehittämissuunnitelma. Mobiililaitteille optimoidun käyttöliittymän toteutus aloitettiin. Kuurojen Liitosta riippumattomista syistä se julkaistaan kuitenkin vasta keväällä 2018. Myös muu käyttöliittymän kehitystyö (esim. hakujen ja videoiden katselun kehittäminen) siirtyi vuoden 2018 puolelle.

Suvi-verkkosanakirja, suomalainen viittomakieli

Toimintavuonna tuotettiin 140 paikannimien viittomavideota (USA:sta, Kanadasta, Etelä-Amerikasta ja Australiasta). Aineisto editoidaan ja julkaistaan vuonna 2018. Suvin käyttäjäkyselyssä saatiin useita huomautuksia Suvin yleisviittomistossa (Suomalaisen viittomakielen perussanakirja, 1998) olevista virheistä ja epäloogisuuksista. Koko aineisto tarkastettiin, virheet korjattiin ja sisältöä päivitettiin muutoinkin ajantasaisemmaksi. Suururakan toteutuksesta noin 10 % siirtyi vuonna 2018 tehtäväksi.

Julkaistiin sanakirjojen De dövstummas åtbördsspråk i Finland – Kuuromyökkäin viittomakieli Suomessa 1–3 (D. F. Hirn 1910, 1911, 1916) aineisto 431 Suvi-artikkelina (<http://suvi.viittomat.net> -> Viittomaluetelot -> Hirn). Alkuperäiset viittomakuvat saatiin skannattuina Kuurojen Museolta, ja sanakirjojen tekstiosuudet suomeksi ja ruotsiksi kirjoitettiin suoraan Suvin tietokantaan. Vaikeasti saatavilla ollut, ainutlaatuinen ja vanhin viittomakielistämme laadittu kuvaus on nyt vapaasti kaikkien selattavissa.

Suomalaisen viittomakielen perussanakirjan painos on loppunut, ja siksi siitä teetettiin pdf-versio; pdf-tiedoston tarkistustyö ja julkaisu vuonna 2018.

Suvin esimerkkilauseista noin 1/3 tullaan päivittämään vuonna 2018 ja samalla satoja videoita poistetaan Suvista. Teetettiin www-sivu, jolle siirretään saataville koko Suomalaisen viittomakielen perussanakirjaa (1998) vastaava osuus Suvista, jotta kaikki kirjan noin 4 500 esimerkkilauseetta olisivat saatavilla videoina jatkossakin (vanhan Suvin perintöversio, eng. legacy version).

Toimintasuunnitelmassa luvattu uusien esimerkkilauseiden tarkastus ja vienti Suviin siirtyi vuodelle 2018.

Käynnit ja käyttäjät lukuina:

Suvi, Suomalainen viittomakieli, http://suvi.viittomat.net/	käyntien määrä	käyttäjien määrä (= kävijät eri ip-osoitteista)	sivujen katselukerrat
2017	152 300	64 980	1 082 890
2016	138 670	64 051	1 012 800

Suvi-verkkosanakirja, suomenruotsalainen viittomakieli, <http://suvi.teckensprak.net/>

Kuten toimintasuunnitelmassa jo oli arvioitu, tiimin resurssit eivät riittäneet aineiston tuottamiseen suomenruotsalaisen viittomakielen Suvi-sivustolle. Suomalaisen viittomakielen sivustolle viety Hirnin sanakirjojen aineisto olisi voitu laittaa esille myös tänne, mutta sen 431 artikkelia olisivat muodostaneet suhteettoman suuren kokonaisuuden suomenruotsalaisen viittomakielen nykymuotoa kuvaavien 70 artikkelin joukossa. Koska uutta aineistoa ei ole viety, kävijämäärä on laskenut.

Google Analytics -seuranta http://suvi.teckensprak.net/	vuonna 2016	vuonna 2017
käyntien määrä	1 350	1 230
käyttäjien määrä (= eri ip-osoitteista käyneiden määrä)	1 060	910
sivujen katselukerrat	7 370	6 650

SignWiki-kansalaissanakirjat, yleinen

Kuurojen Liitto toimi Suomen SignWiki-sivustojen pääylläpitäjänä. Sivustoja on seitsemässä maassa, ja niiden kaikkien pääylläpitäjänä toimii islantilainen Kuurojen ja huonokuuloisten kommunikaatiokeskus (SHH). SignWikin MediaWiki-julkaisualustan todettiin vaativan versiopäivityksen, ja neuvottelut SHH:n kanssa sen toteutuksesta jatkuivat koko vuoden. Lopputuloksena päädyttiin ratkaisuun, jossa koodaaja rekrytoidaan Suomesta ja vastuun päivitystyöstä kantavat yhdessä Suomen Kuurojen Liitto ja Islannin SHH. Myös Norja on mukana aktiivisena toimijana. Islanti pitää yhteyttä Färsaarten, Namibian, Tansanian ja Georgian sivustojen ylläpitäjiin. Päivitystyön tekniset alkuvalmistelut saatiin päätökseen. Päivitys toteutetaan vuonna 2018.

Suomalaisen ja suomenruotsalaisen viittomakielen SignWiki-sanakirjojen käyttöliittymistä tehtiin myös kattava kehittämissuunnitelma. Sitä voidaan lähteä toteuttamaan vuonna 2018, kun MediaWiki-alusta on vaihdettu sen uusimpaan versioon.

Laadittiin opas viittomistotyöpajan järjestämiseen.

SignWiki, suomalainen viittomakieli, <http://finsl.signwiki.org>

- Viitottiin 50 lyhyttä lausetta (mm. ”pestä hiukset”). Lauseiden editointi ja vienti SignWikiin ei toteutunut suunnitellusti tulkkiopiskelijatyönä, vaan siirtyi vuodelle 2018.
- Osallistuttiin Humanistisen ammattikorkeakoulun järjestämään Helsingin paikannimien keruupajaan, jossa kuvattiin noin 70 viittomaa.
- Tehtiin sisällön perusylläpityötä, täydennettiin vapaaehtoistyönä tuotettuja viittomasivuja (noin 50 korjausta tai täydennystä) ja neuvottiin sivuston käytössä.

SignWikin käyttäjähaastatteluissa saatu palaute (10 henkilöä, joista 3 oli myös tuottanut aineistoa sivustolle):

- Korvaamaton apu tulkin työssä, yllättää hämmästyttävän usein osumalla.
- Mahtava sivusto! Tekninen toteutus on kömpelö ja ulkonäkö ruma, mutta sekään ei haittaa.
- Lisää sisältöä. Tehokkaampi tiedottaminen ja vuorovaikutteisuus Facebookin tapaan olisivat hyvä lisä.
- Aineiston syöttö vaati ensin opettelua, mutta oli sitten mutkatonta.

Suomalaisen viittomakielen SignWikin http://finsl.signwiki.org oma tilastointi	vuonna 2017	yhteensä 2013–2017
uusia viittomasivuja	181 viittomasivua	4 095 viittomasivua
uusia viittomavideoita	200 videota	7 300 videota
uusia henkilöitä viittojina	10 uutta henkilöä	55 henkilöä
osallistujaoikeudet myönnetty	6 henkilölle	109 henkilölle

Google Analytics -seurannan tuloksia (alkoi 17.9.2017)	arvio vuodesta 2017	17.9.–31.12.2017
käyntien määrä	49 140	14 270
käyttäjien määrä (= kävijät eri ip-osoitteista)	24 170	7 020
sivujen katselukerrat	392 990	114 130

SignWiki, suomenruotsalainen viittomakieli, <http://finssl.signwiki.org>

SignWiki-sanakirja tarjoaa tällä hetkellä laajimman kuvauksen uhanalaisen suomenruotsalaisen viittomakielen viittomistosta. SignWikin videoilla esiintyy 12 kielenkäyttäjää, mikä käsittää 13 % koko kieliyhteisöstä. SignWiki-työ toteutettiin tuntityönä, ostopalveluna ja vapaaehtoistyönä. Suunniteltuun osaikaiseen toimeen ei löytynyt suomenruotsalaista viittomakieltä ja ruotsia osaavaa työntekijää.

Marraskuussa järjestettiin työpaja teemasta ”suomenruotsalaiset perhejuhlat ja perinteet”. Osallistujina oli kuusi vapaaehtoista suomenruotsalaisen viittomakielen käyttäjää (3 naista ja 3 miestä), kaksi pajan vetäjää (toinen Humakista ja toinen ostopalveluna), pajan valmistelija-koordinoija (harjoittelija/tuntityöläinen) ja kuvaaja (ostopalvelu). Työpajan aikana osallistujat viittoivat suoraan SignWikiin vietäväksi yhteensä 70 viittomaa, joista 18 vietiin SignWikiin joulukuussa ja loput viedään vuonna 2018. Työpajan palautteessa osallistujat ilmaisivat pajan vahvistaneen heidän ymmärrystään omasta taustastaan suomenruotsalaisena viittomakielisenä. Lisäksi oman kielen ja kokemusten jakaminen muiden samaan yhteisöön kuuluvien kanssa toi heille hyvää mieltä ja vahvisti yhteisöllisyyden tunnetta.

Tilastotietoa suomenruotsalaisen viittomakielen SignWikistä http://finssl.signwiki.org	vuonna 2017	yhteensä 2013–2017
uusia viittomasivuja	64 viittomasivua	720 viittomasivua
viitottuja tarinoita (Humakin Livs-projekti)	117 tarinaa	117 tarinaa
uusia videoita	200 videota	1 200 videota
eri henkilöitä viittojina	6 uutta henkilöä	12 henkilöä
osallistujaoikeudet myönnetty	13 henkilölle	23 henkilölle

Google Analytics -seurannan tuloksia (alkoi 17.9.2017)	arvio vuodesta 2017	17.9.–31.12.2017
käyntien määrä	6 090	1 770
käyttäjien määrä (= kävijät eri ip-osoitteista)	3 030	880
sivujen katselukerrat	56 130	16 300

Suomen Signbank -korpusleksikko <https://signbank.csc.fi/>

- Kipokorpuksen (<https://lat.csc.fi> -> Public -> Viittomakielet) leksikotietokantaan vietiin 540 Suvissa julkaistua videota ja niiden suomenkieliset vastineet.
- Leksikko julkaistiin vapaasti käytettäväksi kesäkuussa 2017.

Loppuvuonna järjestettiin ”Läppärit, tabletit ja kännykät viittomakielen opetuksessa” -kurssi viittomakielen opettajille (17.–18.11.2017) Kuurojen kansanopisto. Kouluttajina toimi koko tiimi (4 työntekijää). Osallistujina 12 opetustyötä tekevää henkilöä eri puolilta Suomea (Oulu, Jyväskylä, Joensuu, Tampere, Helsinki, Espoo). Kurssilla opetettiin ilmaisohjelmilla (Kinemaster ja ELAN) ja eri laitteilla erilaisten merkintöjen tekemistä videoihin ja valmiiden merkintöjen hyödyntämistä. Tauoilla ja yhtenä tehtävänantona jaettiin kokemuksia viittomakielen opettamisesta. Loppupalautteessa 11 vastaajaa sanoi innostuneensa kurssin ansiosta tekniikan käytöstä melko paljon tai paljon. Teknisiä valmiuksia koki saaneensa paljon tai melko paljon 9 osallistujaa. Keväälle 2018 toivottiin jatkokurssia ja lisäksi kerran vuodessa järjestettävää säännöllistä ”teknologia viittomakielen opetuksessa” -koulutusta.

Tulokset ja vaikutukset

Suvi- ja SignWiki-verkkosanakirjat ovat vapaasti kaikkien käytettävissä ja ne tarjoavat pysyvän, kielellisesti ja teknisesti luotettavan ja vuosittain kehittyvän palvelun kaikille suomalaisen ja suomenruotsalaisen viittomakielen käyttäjille. Suvin aineistoihin luotetaan, koska ne perustuvat tutkimukseen ja ne on tuotettu läheisessä yhteistyössä kieliyhteisön kanssa. Suomalaisen viittomakielen Suvi-sivuston käyttöaste on vuoteen 2016 verrattuna noussut 9 %.

Viittomakieliä opiskelevat, kuten kuurojen lasten kuulevat vanhemmat, ovat saaneet lisää tarvitsemaansa sanastoa käyttöönsä, heidän viittomakielen taitonsa sekä ymmärrys viittomakielistä on lisääntynyt ja he pystyvät helpommin kommunikoimaan kuurojen kanssa. Kielen sanakirjoihin tallentaminen on tukenut kielten välittymistä tuleville sukupolville.

SignWiki-sivustojen Mediawiki-julkaisualustan päivittämistyössä yhteistyö Islannin Kuurojen ja huonokuuloisten kommunikaatiokeskuksen kanssa on alentanut kustannuksia ja tuonut työhön synergiaetua. Päivityksellä tullaan takaamaan sivustojen vakaus ja turvallinen käyttö myös tulevaisuudessa.

Viittomakielen tutkija, OKM

Viittomakielten lautakunta

Tutkija toimi viittomakielten lautakunnan sihteerinä. Se piti kolme kokousta. Kokouspöytäkirjat tuotettiin suomeksi (sihteeri), ruotsiksi ja suomalaisella viittomakielellä (ostopalvelu). Pöytäkirjat ovat saatavilla Kotuksen www-sivuilla

http://www.kotus.fi/kielitieto/kielipolitiikka/kotimaisten_kielten_keskuksen_kielilautakunnat/viittomakielten_lautakunta ja kokoustiivistelmät Kuurojen Liiton verkkosivuilla

<http://www.kuurojenliitto.fi/fi/viittomakielet-ja-viittomakieliset/tutkimus-ja-sanakirjatyo#.VjNKumThDf4> ->

Viittomakielten lautakunta.

Lautakunta sai päätökseen kaksi vuotta jatkuneen selvityksensä siitä, ryhdytäänkö laatimaan hakemusta Unescolle suomalaisen viittomakielen uhanalaisuuden arvioimiseksi. Myönteinen päätös syntyi Kuurojen Liiton hallituksen ja johtoryhmän kanssa järjestetyssä yhteistapaamisessa, ja hakemuksen laatiminen päätettiin hoitaa Kuurojen Liiton ja lautakunnan yhteistyönä vuonna 2018.

Väestörekisterikeskuksen pyynnöstä lautakunta toimi viittomakielisten käännösnäytteiden arvioitsijana. Työ liittyi Suomi.fi-palvelun uudistamiseen, jonka yhteydessä myös kaikki viittomakieliset videot tuotetaan uudelleen. Käännösnäytteiden arvioinnilla selvitettiin eri yritysten tarjoaman palvelun laatua. Tutkija laati arvioinnissa käytetyn lomakkeen yhdessä Väestörekisterikeskuksen edustajan kanssa. Lomaketta voivat vapaasti käyttää muutkin tahot.

Lautakunta osallistui kahdella esityksellä Kotuksen kielilautakuntien Kielen ilo -yhteisseminaariin 23.11.2017.

Verkkosanakirja Suvi <http://suvi.viittomat.net>

Tutkija toimi Suvin päätoimittajana. Suvin käyttöliittymälle laadittiin kattava kehittämissuunnitelma ja tutkija neuvotteli teknisen ylläpitäjän, Gruppo Software Oy:n kanssa sopimuksen sen toteuttamisesta. Kehittämistyö aloitettiin, mutta yrityksen aikataulujen vuoksi osa työstä ja uudistuksen julkaiseminen siirtyivät vuodelle 2018. Tutkija koordinoi kehittämistyötä ja osallistui sen kaikkiin vaiheisiin.

Ensimmäisen Suomessa julkaistun viittomakielen sanakirjan (Hirn 1910, 1911, 1916) 341 viittoma-artikkelia vietiin Suviin. Tutkija teki valokuvien teknisen käsittelyn, suunnitteli sanakirja-aineiston viennin Suviin ja osallistui aineiston tietokantaan syöttämistyöhön.

Tutkija osallistui Suomalaisen viittomakielen perussanakirjan pdf-tiedostona julkaisun selvittämistöihin ja perussanakirjan perintöversion (eng. legacy version) toteuttamistyöhön. Perintöversio tulee sisältämään Suvin yleisviittomiston (= perussanakirja 1998) 1219 viittoman ja noin 4 500 esimerkkilauseen videot. Pdf-tiedosto ja perintöversio julkaistaan vuonna 2018.

SignWiki-kansalaissanakirjat

Tutkija koordinoi yhteistyössä Islannin pääylläpitäjän kanssa tehtävää SignWiki-sivustojen MediaWiki-julkaisualustan päivittämistyötä ja myös suomalaisten SignWiki-sivujen käyttöliittymän kehitystyötä (ks. Viittomakielityö, Ak 9 / SignWiki-kansalaissanakirjat, yleinen). Työ jatkuu vuonna 2018.

Tutkija osallistui suomalaisen ja suomenruotsalaisen viittomakielen SignWiki-sivustojen sisällön tuotannon koordinointiin ja kehittämiseen.

Korpus ja Signbank-leksikotietokanta

Kuurojen Liiton omistaman, suomalaisen viittomakielen Kipo-korpuksen <https://lat.csc.fi/ds/asv/?sessionid=AECA125994B2E249392B0D121E8AA397?0> leksikkoa (882 viittoma-artikkelia) työstettiin seuraavasti:

- käsiteltiin noin 540 Suvi-videota Signbankiä varten
- annettiin jokaiselle viittomalle suomenkielisiä vastineita Suvi-sanakirjan tietoihin pohjautuen
- aineisto julkistettiin kesäkuussa

Tutkija kehitti Suomen viittomakielten korpustyön Signbank-leksikotietokantaa <https://signbank.csc.fi/> yhteistyössä Jyväskylän yliopiston Viittomakielen keskuksen kanssa (9 kokousta ja tietokannan vaatimusdokumentin työstäminen). Päävastuu kehittämisestä on Viittomakielen keskuksella ja itse tietokanta sijaitsee Kielipankin palvelimella (CSC, Tieteen tietotekniikan keskus).

Tutkija osallistui Kuurojen museon *Kieli kuvissa – kuvia viittomakielen sanakirjoista* -näyttelyn 25.9.2017–7.9.2018 valmisteluun työn eri vaiheissa (mm. etsi aineistoja ja osallistui tekstien kirjoittamiseen). Tutkija osallistui pohjoismaisen viittomakielten huoltajien verkoston käytännön toimintaan (mm. verkoston tapaaminen Aarhusissa ja sen valmistelut) ja toimi Suomen yhdyshenkilönä. Tutkija tarjosi korpustyön

asiantuntija-apua Humanistisen ammattikorkeakoulun suomenruotsalaisen viittomakielen Livs-koulutushankkeelle, erityisesti Kuurojen Liiton tuottamien aineistojen käytössä. Hän oli myös hankkeen ohjausryhmän jäsen.

Seuranta

Arviointi: Sanakirjasivustojen Google Analytics -seuranta, SignWiki-sivuston tilastot, Suvi-sivustojen palaute, SignWiki-työn vapaaehtoisten määrä ja tuotetun viittomiston määrä

Rahoitus: Ak9, Viittomakielen kommunikointia vahvistavat ja tukevat yhteisölähtöiset toimet ja OKM

Kehitysyhteistyö

Vuonna 2017 Kuurojen liitolla oli 6 hanketta ja 6 kumppania (ANAD, ENAD, KAD, MANAD, Maryknoll Cambodia, UNAD). Albanian kuurojen liiton edunvalvonta-, järjestö-, viittomakieli- ja tulkikoulutuksen tukeminen (ANAD).

- Kosovon kuurojen liiton edunvalvonta-, järjestö-, viittomakielen-, tulkikoulutuksen ja kuurojen opetuksen kehittämisen tukeminen (KAD)
- Etiopian kuurojen naisten kapasiteetin vahvistaminen ja HIV/AIDS -hanke (ENAD)
- Malawin kuurojen liiton järjestön kehittämis- ja koulutusprojekti (MANAD)
- Kuurojen yhteisön vahvistaminen ja kuurotietoisuuden lisääminen Kambodzhassa (Maryknoll Cambodia)
- Ugandan viittomakieli- ja edunvalvontahanke (UNAD)
- tiedotustyö päättyvien hankkeiden tuotteista; viittomakielityö- ja survey-manuaalista.

Tavoitteet

Kuurojen Liiton kehitysyhteistyön tarkoituksena on luoda kumppanimaiden kuuroille edellytykset voimaantua ja toimia kuurojen yhdenvertaisuuden ja yhtäläisten oikeuksien puolesta kaikilla elämän alueilla iästä ja sukupuolesta riippumatta, saada paikallisten viittomakielten asema yhdenvertaiseksi muiden kielten kanssa. Liiton päivitetyn kehitysyhteistyöstrategian tavoitteet ovat: kohdemaiden kuurojen ja viittomakielisten tietoisuus omista oikeuksista parantuu, viittomakielisten kielitietoisuus lisääntyy ja kuurojen ja viittomakielisten osallistaminen yhteiskunnallisiin asioihin parantuu. Ks. myös liitteenä oleva ”Vammaiskumppanuuden tuenkäyttösuunnitelma 2016–2017”

Vuosi 2017 oli kolmevuotisten hankkeiden syklin ensimmäinen vuosi. Hankkeet etenivät enimmäkseen suunnitelmien mukaan.

Tiimi ja hankkeiden neuvonantajat ovat tuottaneet materiaalia liiton ja Vammaiskumppanuuden Facebook-sivuille, varainhankintakampanjaan ja Twitteriin. Tiimin avustuksella Kuurojen lehdessä 3/2017 ilmestyi kaksi kehitysyhteistyöhön liittyvää artikkelia (Kalle Juustin matka Kambodzhaan sekä Arttu Liikamaan artikkeli Albanian ja Kosovon tulkkitilanteesta). Tämän lisäksi Kynnyksen Voima-lehden liitteessä julkaistiin artikkeli Kuurojen Liiton työstä sekä kuurojen opetuksen tilasta kehitysmaissa. Kuurojen Liitto oli myös mukana Maailma kylässä –tapahtumassa toukokuussa, missä liitolla oli oma ständi ja ohjelmaa vammaisjärjestöjen yhteisessä teltassa.

Tuloksista ja vaikutuksista

Hankkeiden suunnitellut tulokset ja vaikutukset saavutettaneen vuoteen 2019 mennessä, jos hankerahoituksessa tai –ympäristössä ei tapahdu suuria muutoksia. Hankkeille tehtiin Vammaiskumppanuudelle lähetettävät vuosiraportit vuodelle 2017 maaliskuun aikana yhdessä

hankekumppaneiden kanssa ja näissä raporteissa analysoidaan tarkemmin ensimmäisen vuoden aikana saavutettuja tuloksia ja mahdollisia vaikutuksia.

Arviointimenetelmät ja -indikaattorit

- 1) Hankesuunnitelmien rahoitusosuus suhteessa haettuun ja ohjelman kokonaisbudjettiin sekä käyttöasteen seuranta selviävät tilinpäätöksen valmistuttua.
- 2) Hankkeiden toteutuminen suunnitelmien ja budjettien mukaan lopulliset luvut saadaan tilinpäätöksen valmistuttua. Budjettien toteuma jää kuitenkin alijäämäiseksi johtuen jo etukäteen tiedossa olleiden vuoden 2018 rahoituksen ongelmista (Ulkoministeriö kertonut maksatusten tapahtuvan vasta maaliskuuhuhtikuussa). Vammaiskumppanuus kehotti jäsenjärjestöjä ja hankkeita siirtämään osan budjetin varoista käytettäväksi vuoden 2018 alkuun.
- 3) Ohjelman eritasoisten laatuindikaattorien seuranta tehdään Vammaiskumppanuudelle lähetettävissä raporteissa maaliskuun 2018 aikana.
- 4) Aloitteiden ja esitysten hyväksyntä ohjausryhmässä ja hallituksessa sekä jäsenjärjestöjen väliset keskustelut eri foorumeilla

Hankekohtaiset:

- 1) Hankesuunnitelmassa määriteltyjä indikaattoreita seurataan säännöllisesti.
- 2) Hankekumppanin tekemissä toimintaraporteissa (3 kk) kuvataan osin myös tavoitteiden onnistumista tai selvitetään, miksi hanke ei ole edennyt suunnitelmien mukaan. Kumppanit ovat lähettäneet hankevastaaville toimintaraportit 3 kk:n välein vuoden aikana. Etiopiaa lukuun ottamatta hankkeet ovat raporttien mukaan edenneet pääosin suunnitelmien mukaan.
- 3) Hankkeen etenemistä seurataan jatkuvasti sähköpostikirjeenvaihdossa ja/tai webcam – yhteyksillä
- 4) Kuukausittaiset talousraportit sisältävät budjettiseurantalomakkeen. Hankekumppanit ovat lähettäneet Kuurojen Liittoon kuukausittaiset talousraportit budjettiseurantalomakkeineen ja nämä tiedot ovat tarkistettuina Kuurojen Liiton kirjanpidossa viikolla 3 (2018).
- 5) Vuosineuvottelu- ja seurantamatkoilla arvioidaan mennyttä suhteessa yhdessä laadittuihin suunnitelmiin sekä tehdään tarvittavat korjaukset/muutokset. Hankevastaavat ovat käyneet jokaisessa hankemaassa vuosineuvottelu- ja seurantamatkoilla.
- 6) Vuosiraporteissa kuvataan tavoitteiden onnistumista ja tuloksia tai selvitetään, miksi hanke ei ole edennyt suunnitelmien mukaan. Hankkeiden vuosiraportit Vammaiskumppanuudelle tehdään yhdessä etelän kumppanien kanssa ja valmistuvat maaliskuussa 2018.

Rahoitus: UM

Kirjasto ja tietopalvelu

Kohderyhmänä ovat kaikki kiinnostuneet eli mm. eri alojen opiskelijat, tutkijat, ammattilaiset, viranomaiset, vanhemmat. Kokoelman painopiste on tieteellisessä materiaalissa mutta silti merkittävässä roolissa ovat alaan liittyvä esimerkiksi kaunokirjallisuus, elokuvat, elämäkerrat, tukiviitotut lasten sadut ja laulut. Tavoitteena onkin omalla toiminnalla mahdollistaa tiedon saatavuus ja tietoisuuden lisääminen kuuroudesta ja viittomakielistä niin kuuleville kuin kuuroillekin.

Päätavoitteena on mahdollistaa tiedon saatavuus ja tietoisuuden lisääminen kuuroudesta ja viittomakielistä niin kuuleville kuin kuuroillekin. Pyrkimyksenä on myös tukea Kuurojen Liiton henkilökuntaa strategisten tavoitteiden saavuttamisessa. Lisäksi tavoitteena on toimia dynaamisena yhteiskirjastona ja tuottaa laadusta kirjastopalvelua Humanistiselle ammattikorkeakoululle.

Kirjaston perustehtävä on toimia erikoiskirjastona sekä Kuurojen kansanopiston että Humakin opiskelijakirjastona ja ylläpitää mahdollisimman kattavaa ja ajantasaista kuurojen ja viittomakielialan kokoelmaa ja tarjota siten tietoa ja apua tiedonhaussa. Kirjasto toimii myös liiton tukiprosessina palvelemalla muita prosesseja mm. tiedonhaussa ja kehittämistyössä.

Toiminta

Kirjasto oli auki arkisin pääsääntöisesti klo 9-15. Vuoden aikana kirjasto oli ollut auki noin 10 kuukautta, jolloin paikalla oli informaattikko*. Asiakkaita palveltiin eri tavoin: vastattiin tietopalveluun tuleviin kysymyksiin, autettiin tiedon haussa ja materiaalin paikantamisessa, kaukolainattiin kirjoja muista kirjastoista ja vastaavasti lähetettiin kirjoja lainaksi sekä tilattiin artikkeleita.

Lainoja annettiin yhteensä 3525 kpl ja lainojen uusintoja oli 7961 kpl. Lainausräjähdys (uusinnat mukana) pysyi lähes samana edelliseen vuoteen verrattuna. Vastattiin 70 tietopalvelukysymykseen ja kirjastossa vieraili 6 ryhmää.

Niteitä lisättiin 837 kappaletta, mikä on 8% vähemmän kuin edellisenä vuonna. Tämä on osaltaan seurausta pienentyneestä hankintamäärärahoista. Kokoelmaa on tästä huolimatta pystytty kehittämään kiitettävästi ja pitämään se kattavana ja ajantasaisena.

Tulokset

Kirjaston käyttö on pysynyt aktiivisena ja kirjasto on kokoelmallaan ja palveluillaan pystynyt vastaamaan asiakkaiden tiedontarpeisiin ja toteuttamaan perustehtävänsä.

Lisäksi helmikuussa toteutetussa asiakastyytyväisyyskyselyssä ilmeni, että lähes kaikki asiakkaat olivat tyytyväisiä kirjastopalveluihin. Kehittämistoiveet kohdistuivat pitkälti fyysisiin tiloihin ja toimintaympäristöön.

*Osa työajasta toteutui myös Humakin Nurmijärven kampuksella.

Rahoitus: oma rahoitus

Viittomakielinen kirjasto

Viittomakielinen kirjasto toteuttaa kirjastolaissa määriteltyjä sivistyksellisiä ja kulttuurisia oikeuksia tuottamalla viittomakielistä aineistoa. Pääasiallisena kohderyhmänä on viittomakielinen kansanosu sekä viittomakielestä ja viittomakielisestä kulttuurista kiinnostuneet.

Kirjaston tavoitteena on, että kirjaston julkaisema aineisto lisää ja syventää viittomakielisten tietoisuutta omasta kielestä ja sen eri rekistereistä. Viittomakielisen kulttuurin saatavuus paranee. Viittomakielisten ohjelmantekijöiden asema ja ammattitaito vahvistuu. Viittomakielisen aineiston määrä monipuolistuu ja lisääntyy.

Vuoden 2017 aikana kirjasto julkaisi yhteensä 96 uutta nimikettä. Ne jakaantuivat seuraavasti:

- kirjaston oma tuotanto 50 kpl
- ostovideoita oli 20, joista 17 suomenruotsalaisin tukiviittomin tuotettuja lastenlauluja,
- linkkejä muiden julkaisemiin aineistoihin oli 14 kpl,
- kuurojen video tuotantoa 5 videota
- kirjaston tuottajan vlogi-videoita 7 kpl

Nimikkeet jakaantuivat eri pääkategorioihin. Suurin osa videoista on sijoitettu useampaan kuin yhteen pääkategoriaan. Valtaosa kirjaston omasta tuotannosta on viittomakielellä tehtyjä videoita. Joitakin suomen tai ruotsinkielestä käännettyjä satuja julkaistiin. Lisäksi käännettiin ja julkaistiin yksi Juhani Ahon novelli Suomen 100-vuotissyntymäpäivänä.

Kirjasto keräsi kentän esittämiä toiveita sekä vierailemalla kuurojen yhdistyksillä (neljä yhdistystä ja yksi seniorikerho, yhteensä noin 300 henkilöä) että seuraamalla sosiaalista mediaa. Näiden lisäksi kirjasto teki yhteistyötä sekä viittomakielisten opiskelijoiden että Kuurojen Liiton muiden prosessien kanssa. Liiton sisällä yhteistyökumppaneina olivat mm. viestintätiimi, varainhankinta, edunvalvonta, tutkimus- ja sanakirjatyö (sieltä erityisesti suomenruotsalainen viittomakielityö), kulttuurituotanto, työllisyyskoordinaattorit, kehitysyhteistyö ja Kuurojen kansanopisto. Näiden lisäksi yhteistyötä tehtiin Ylen lasten ja nuorten toimituksen, Palvelusäätiön, Teatteri Totin, Kirjastokaista.fi:n ja Finna.fi:n kanssa. Valtaosa aineistosta tekstitettiin suomeksi.

Toiminnan toteutuminen tehtiin suunnitelmien mukaisesti. Google Analyticsin tilastojen perusteella kirjaston istunnot kasvoivat vuoteen 2016 verrattuna seuraavasti: istuntojen määrä kasvoi 13 % (51 245 -> 57 941 istuntoa) ja käyttäjien määrä kasvoi 17 % (27 180 -> 31 832 käyttäjää).

Kirjaston tuottaja oli mukana Kirjastokaista.fi:n toimitusneuvostossa. Viittomakielisen kirjaston tukiryhmä kokoontui kerran toimintavuonna.

Aineistomäärän kasvun myötä omakielisen aineiston saaminen kasvoi ja monipuolistui. Asiakaspalautteiden perusteella aineisto syvensi myös viittomakielisten tietoisuutta omasta kielestä ja sen eri rekistereistä sekä viittomakielisestä kulttuurista. Kasvatus- ja opetusalan ammattilaiset ovat hyödyntäneet aineistoa omassa työssään. Viittomakielisten ohjelmantekijöiden ammattitaitoa on voitu tukea tilaamalla aineistotuotantoa heiltä. Vuoden aikana oli havaittavissa viittomakielisten tekijöiden määrällistä ja laadullista kasvua.

Rahoitus: OKM

Kuurojen kansanopisto

Viittomakielinen opisto palvelee kaikkia kuuroja, huonokuuloisia ja kuulevia opiskelijoita. Opistossa opiskelee myös kuuroja, huonokuuloisia ja kuulevia maahanmuuttajia, viittomakielisiä täydennyskoulutuksen opiskelijoita, kuulevia viittomakielen opiskelijoita ja kuuroja lyhytkurssilaisia.

Opiston toiminnan tavoitteet viittomakielisten koulutusmahdollisuuksien ja osallisuuden parantajana on pysynyt muuttumattomana nämä vuosikymmenet. Toimintavuosiemme aikana kuuroille on auennut paremmat mahdollisuudet opiskella myös kuulevien kanssa, mutta opistomme täyttää edelleen tärkeän tehtävänsä maamme ainoana viittomakielisenä oppilaitoksena, jossa tämä kielivähemmistö voi omalla kielellään parantaa osaamistaan ja voimaantua viittomakielisten opettajien ohjauksessa omankielisessä ryhmässä

Vuoden 2017 aikana Kuurojen kansanopistolla juhlittiin 30. toimintavuotta. Juhlaseminaarin lisäksi oli workshoppäivä, jossa tutustuttiin toimintaamme opiskelemalla mm. Maammelaulun viittomista.

Kuurojen kansanopistolla on näkynyt maahanmuuttajakoulutuksen lisääntyminen. Kuuroja maahanmuuttajia on osattu hyvin ohjata koulutukseemme eri puolilta Suomea, lisäksi aloitettiin päivämuotoinen suomen kielen opetus myös kuuleville maahanmuuttajille. Maahanmuuttajaopiskelijoita on vuonna 2017 ollut neljäkymmentä päiväopiskelijaa, joista kolmisenkymmentä on ollut kuuroa. Kuurojen maahanmuuttajien kanssa on opiskellut myös muutamia viittomakielisiä täydennyskoulutuslinjalaisia. Maahanmuuttajalinjalle on jatkuva haku, joten opiskelijamäärät vaihtelevat lähes viikoittain. Myös näiden opiskelijoiden lähtötaso ja opiskelutaidot vaihtelevat huomattavasti. Tästä syystä myös opiskeluaika linjalla voi olla yksittäisestä vuodesta useampaan vuotta.

Viittomakielen opetus kuuleville on myös jatkunut sekä linja- että kurssimuotoisena. Kuurot maahanmuuttajat luovat hyvän kielenoppimisympäristön näille kuuleville, jotka puolestaan edesauttavat maahanmuuttajien kotoutumista jakamalla heidän kanssaan oppimisympäristön sekä osin opiskelemalla

heidän kanssaan yhdessä ja näin tutustuen toisiinsa. Kuulevalle viittomakielen opiskelijalle Kuurojen kansanopisto tarjoaa siis ainutlaatuisen kielikylpy-ympäristön.

Opiskelijoistamme vain muutama on majoittunut opistolle jääneisiin majoitushuoneisiin. Valtaosa majoitustarpeista on tyydytetty Kuulo-Aurikselta ja sittemmin Winterhouselta vuokratuissa huoneissa. Tilaratkaisuissa myös yhteistyömme Humanistisen ammattikorkeakoulun kanssa on jatkunut samassa laajuudessa kuin edellisenä vuotena.

Kurssipuolella yhteistyökurssimme eri järjestöjen kanssa ja viittomakielen kurssimme jatkuivat. Kuuroille suunnatuissa lyhytkursseissa pyrittiin löytämään uusia innostavia kurssiaiheita, kuten feminismikurssi ja englantilaisen viittomakielen kurssi. Nämä kurssit vetivätkin paljon innostuneita opiskelijoita. Olemme myös olleet mukana järjestämässä suuria tapahtumia, joista esimerkiksi huhtikuinen Euro-CIU 2017 toi lähes 100 opiskelijaviikkoa.

Vaikka tarjoamme opintoja sekä kuuroille että kuuleville, on kaksi kolmasosaa kertyneistä suoritteista tullut kuuroilta opiskelijoilta. Kokonaissuoritekertymä oli 1930 opiskelijaviikkoa, tästä reilu kolmannes tulee maahanmuuttajakoulutuksista.

Rahoitus: valtionosuudet, kurssimaksut, muut maksusitoumukset

Liite 2

Vertais- ja vapaaehtoistoiminnan vahvistaminen -prosessin toiminnan arviointia 2017

Kuurojen Liiton vertais- ja vapaaehtoistoiminnan prosessiin kuuluvat kulttuurituotanto, nuorisotyö, sopeutumisvalmennustoiminta, aluetyö (järjestöohjaus) ja viittomakielinen vapaaehtoistoiminta (Viva). Myös kuurojen museo sekä naisten ja senioreiden asiat kuuluvat vapaaehtois- ja vertaistuen vahvistamisen prosessiin.

Vuoden 2017 aikana vapaaehtois- ja vertaistuen prosessi on toteuttanut suunnitelman mukaisesti kursseja, leirejä ja muita ryhmämuotoisia toimintoja sen eri osa-alueilla. Vuosi oli vahvasti kehittämisen vuosi ja erityisesti kärkihankkeita, kuten yhdistysohjelmaa ja yhdistysten tietopaketteja suunniteltiin ja valmisteltiin vuoden aikana. Uusia ja ikimuistoisia tapahtumia olivat mm. pohjoismainen nuorisoseminaari, viittomakielinen Pi-messutapahtuma sekä naisten seminaari, jotka keräsivät valtavasti palautetta.

Vertais- ja vapaaehtoistoiminnan prosessissa työskenteli vuoden lopussa 11 työntekijää. Prosessissa oli vuoden aikana vaihtuvuutta uusien tehtävien ja sijaistusten myötä. Vuoden aikana rekrytoitiin 4 uutta henkilöä: kaksi nuorta STEAn Paikka auki –tehtävään, yksi henkilö avustamaan sopeutusvalmennustoiminnan kurssijärjestelyissä ja yksi henkilö jatkamaan järjestöohjauksen toimivapaasijaisuutta, mikä päättyi marraskuussa toimenkuvan haltijan palattua takaisin omaan tehtäväänsä.

Yksikön taloudelliset resurssit olivat suunnitellun mukaiset ja avustushakemukset saivat haetun mukaisen rahoituksen toimintoihin (opetus- ja kulttuuriministeriö: kulttuurituotanto ja nuorisotyö, Stea: AK6 (järjestöohjaus ja Viva) ja Ak15 (sopeutusvalmennuskurssit), C90 (Paikka auki). Lisäksi saatiin rahoitusta Norden-säätiöltä pohjoismaisen nuorisoseminaarin järjestämiseen sekä Päivikki ja Sakari Sohlbergin säätiöltä nuorisoleirien järjestämiseen (pohjoismainen leiri).

Järjestöohjaus, kärkihankkeet ja seniorityö

Järjestöohjauksen aluetoimistot sijaitsevat Helsingissä, Turussa, Jyväskylässä ja Oulussa. Neljän hengen tiimi toimii yhdistysten tukena kattaen koko Suomen etelästä pohjoiseen. Järjestöohjauksen tavoitteena on tukea ja kehittää yhdessä kuurojen- ja viittomakielisten yhdistysten luottamushenkilöiden ja jäsenistön kanssa paikallista ja alueellista viittomakielistä edunvalvonta-, vaikuttamis- ja vertaistoimintaa, joka lisää jäsenistön hyvinvointia ja tukee arjessa selviytymistä. Järjestöohjaus antaa yhdistyksille ohjausta yhdistysten yhteydenottojen perusteella, kouluttaa luottamushenkilöitä, tiedottaa jäsenistöä, järjestää luentoja, matalan kynnyksen palvelupäiviä sekä tapahtumia. Vuoden aikana kärkihankkeiden suunnittelu ja valmisteleminen vei paljon aikaa. Suurin osa näistä kehittämishankkeista pääsee yhdistysten käyttöön vuonna 2018.

Alueellinen edunvalvonta- ja vaikuttamistyö

Vuoden 2017 kuntavaaleja varten Kuurojen Liitto valmisti kuntavaaliteesit ja tietopaketin yhdistysten ja jäsenistön käyttöön, tuki yhdistyksiä vaalipaneelijärjestelyissä sekä tiedotti kuntavaaliteeseistä blogissa, uutisissa sekä suunnittelemalla yhdessä yhdistysten kanssa tilaisuuksia. Teesit esiteltiin yhdistyksille neuvottelupäivillä ja noin 50 % oli ne nähnyt ja kahdeksan yhdistystä (Oulu, Turku, Raisio, Vaasa, Vantaa, Helsinki, Jyväskylä ja Porvoo) kertoi käyttävänsä niitä omissa tai kaupungin vaalitilaisuuksissa. Esimerkiksi Oulun vaalitentissä tuotiin Oulun kaupungin suurimpien puolueiden tietoisuuteen liiton vaaliteesit sekä tietoa viittomakielisten tarpeista, kuten tiedonsaanti viittomakielellä Oulua ja oululaisia koskeissa asioissa. Tilaisuudessa oli 7 kuntavaaliehdokasta, 15 kuuroa, 2 kuurosokeaa 2 ja 2 huonokuuloista.

Tietoisuus sekä poliittinen aktiivisuus ovat kuurojen keskuudessa lisääntyneet. Kuntavaaliehdokkaina oli ilahduttavan paljon kuuroja ehdokkaita (yht. 13), joista kaksi ylsi varavaltuutetuiksi. Edelleen tarvitaan lisää tietoa poliittisen vaikuttamisen mahdollisuuksista, jotta viittomakieliset pääsevät päättämään itseään koskeissa asioissa, kuten esimerkiksi oman alueen palveluiden suunnittelusta sekä myös vaikuttamaan yleiseen keskusteluun ja asenneilmapiiriin.

Yhdistysten vaikuttamistyön tueksi ryhdyttiin toteuttamaan vaikuttamistyön suunnittelua koskevaa video-opasta. Vuoden aikana tehtiin käsikirjoitus sekä kuvaukset, mutta julkaisu jouduttiin siirtämään vuodelle 2018, koska sitä ei saatu valmiiksi kuluneen toimintavuoden aikana.

Yhdistysohjelma ja muut kärkihankkeet

Aiemmin järjestöpoliittisena ohjelmana tunnettu hanke vaihtoi vuoden aikana nimeään yhdistysohjelmaksi. Yhdistysohjelman valmistelusta vastasi Helsingin aluetyöntekijä (järjestöohjaus), ja hänen tukena oli sekä järjestöpoliittinen työryhmä että hallitus, joiden kanssa suunniteltiin visiota sekä sisältöjä. Vuoden aikana saatiin kartoitus valmiiksi, minkä pohjalta suunniteltiin ohjelman toimenpide-ehdotukset sekä myös ensimmäiset toimenpanosuunnitelmat. Kuurojen Liiton liittokokous hyväksyi yhdistysohjelman kesällä, jonka jälkeen ryhdyttiin valmistelemaan yhdistysohjelman ulkoasua sekä painatusta samoin kuin myös viittomakielistä käännöstä (video), mutta niiden julkaisu siirtyi vuodelle 2018. Loppuvuonna käynnistettiin myös yhdistysohjelman ensimmäinen vaihe toimenpiteiden osalta eli kokeiluhanke, johon valikoitui mukaan yksi pieni (Lappeenranta) ja yksi iso yhdistys (Turku). Kokeiluhankkeessa testataan yhdistysohjelman toimivuutta ja rakennetaan yhteistä toimintamallia yhdistysten tukemiseksi. Järjestöohjaus tukee yhdistyksiä tulevina vuosina mm. uusien kohderyhmien tavoittamisessa, uusien vapaaehtoisten etsimisessä sekä nykyisten tukemisessa ja kouluttamisessa. Näiden osalta rakennettiin mittaristoa sekä ohjaustapaa – tulokset ja vaikutukset arvioidaan tulevina vuosina.

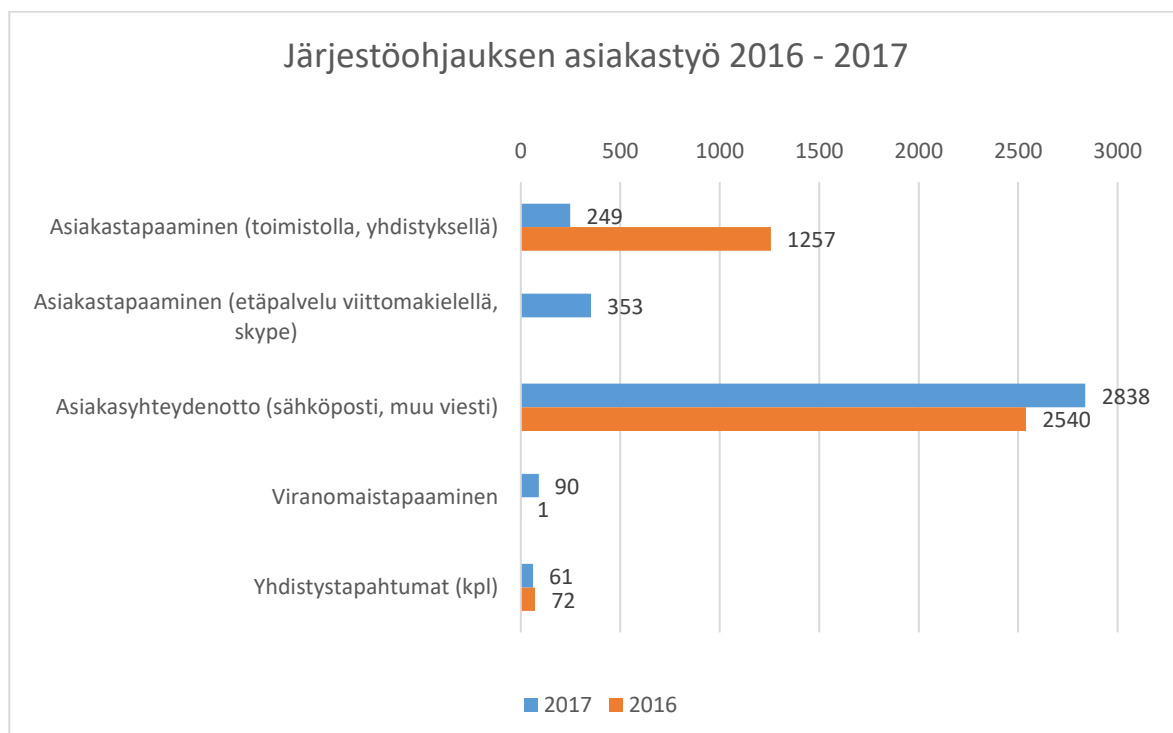
Valtakunnallista etäpalvelun kehittämistä (viittomakielinen järjestökioski yhdistyksille) jatkettiin vuoden aikana, ja sitä varten perustettiin työryhmä. Järjestökioski tulee toteutuessaan tarjoamaan viittomakielistä neuvontaa yhdistystoimijoille, teemaluentoja sekä asiantuntijoiden vastaanottoja. Palvelua ei ole saatu vielä julkaistua sillä suunnittelutyö teknisen toteuttamisen osalta on vienyt yllättävän paljon aikaa. Palvelu pohjautuu Skype- videopuheluihin, joka vaihtuu Kuurojen Liitossa tämän hetkisten tietojen mukaan Teams-ohjelmaksi vuonna 2018. Tämän uuden ohjelman vaikutuksia palveluun selvitetään vuoden 2018 aikana. Järjestökioskia varten haettiin myös hankeavustusta, mutta harmillisesti sitä ei myönnetty, mistä syystä tämä uusi toiminta toteutetaan osan nykyisiä resursseja, pitkälti omalla työllä ja pienimuotoisemmassa mittakaavassa.

Luottamushenkilöille tehty viittomakieliset käsikirjat (3 video-ohjelmaa) valmistuivat aivan loppuvuodesta 2017, mutta myös niiden julkaisu päätettiin siirtää vuodelle 2018. Käsikirjat käsittelevät kokoustekniikkaa, yhdistyslainsäädäntöä sekä yhdistystaloutta. Lisäksi vaikuttamistyön suunnitteluopas, joka saatiin käsikirjoitettua ja kuvattua vuoden 2017 aikana, liitetään myöhemmin tähän kokonaisuuteen.

Asiakasneuvonta: Yhdistysten ohjaus, neuvonta ja tuki:

Yhdistyksiä oli vuoden 2017 lopussa yhteensä 40 kpl, kaksi yhdistystä purkautui vuoden 2017 aikana, mutta yhden nukkuneen yhdistyksen toiminta käynnistettiin uudelleen. Molemmissa purkautuneissa yhdistyksessä purkautumisen syynä oli jäsenien vähyys ja resurssipula luottamustoimien hoitamiseen.

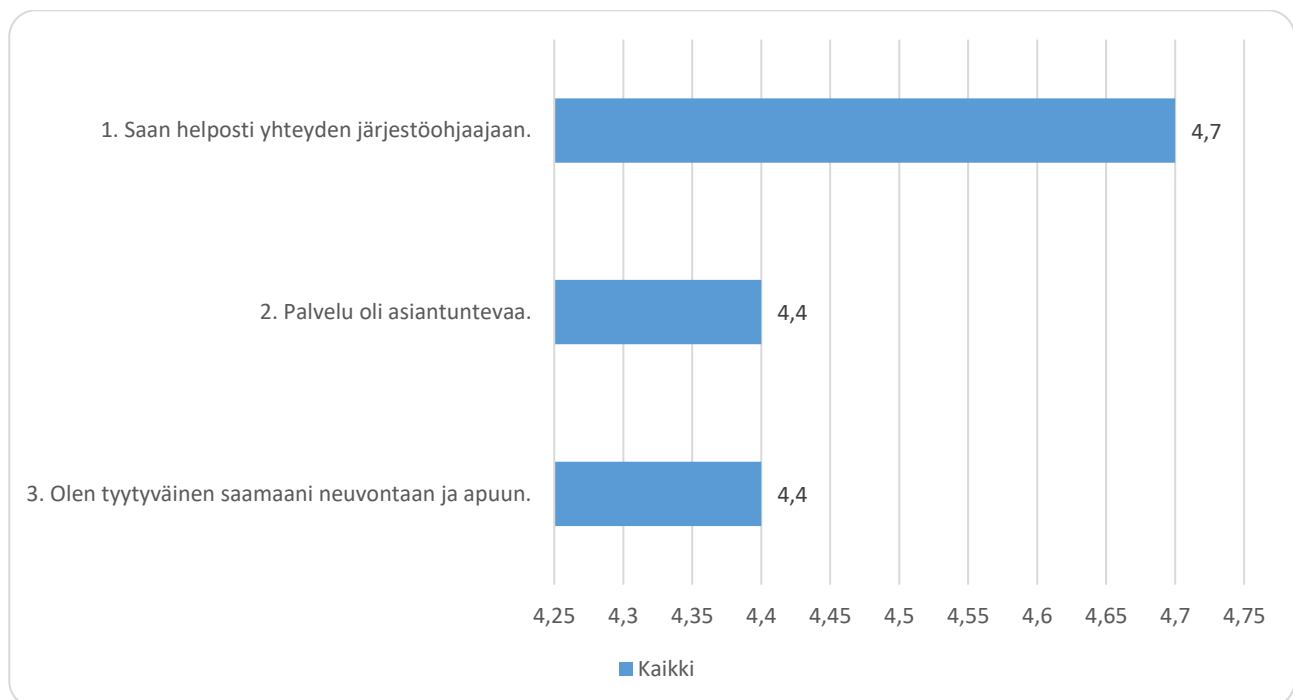
Järjestöohjaus on tukenut yhdistysten toimintaa ja tulevaisuuden suunnittelua ohjaamalla ja neuvomalla sääntömuutosasioissa, auttamassa ongelmatilanteiden ratkomisessa, tapahtumajärjestelyissä sekä tiedottamalla ajankohtaisista asioista ja tapahtumista. Kaiken kaikkiaan asiakasyhteydenottoja ja asiakastapaamisia on ollut yhteensä 3440 kappaletta.

Huom! Vuosina 2016 ja 2017 on kerätty tilastoja eri tavoin ja ohjeistuksella, joten ne eivät ole täysin vertailukelpoisia keskenään.

Järjestöohjauksen asiakkailta, jotka olivat saaneet neuvontaa ja ohjausta pyydettiin lähettämään palautetta asiakastyytyväisyyden selvittämiseksi. Jo aiemmin järjestöpoliittista ohjelmaa koskevan kartoituksen tuloksista kävi ilmi, että yhdistysten luottamushenkilöt käyttävät Kuurojen Liiton palveluista järjestöohjauksen palveluita kaikista eniten ja ne koettiin tärkeiksi. Vuoden aikana neuvontaa saaneet asiakkaat antoivat varsin positiivista palautetta. Asiakkaat kokivat, että järjestöohjaukseen oli helppo saada yhteyttä (täysin samaa mieltä 79 % vastanneista ja osittain samaa mieltä 14 %), palvelu on asiantuntevaa (täysin samaa mieltä 57 %, osittain samaa mieltä 21 % ja ei osannut sanoa 21 %) ja enemmistö tyytyväisiä saamaansa apuun ja neuvontaan (täysin samaa mieltä 57 %, osittain samaa mieltä 29 % ja ei osannut sanoa 14 %). Kyselyyn vastasi 14 yhdistyksen edustaja, joten se ei edusta kaikkia palvelua saaneita yhdistyksiä.

Järjestöohjauksen asiakkaiden antama palautekooste (asteikko:1-5, vastaajia 14)

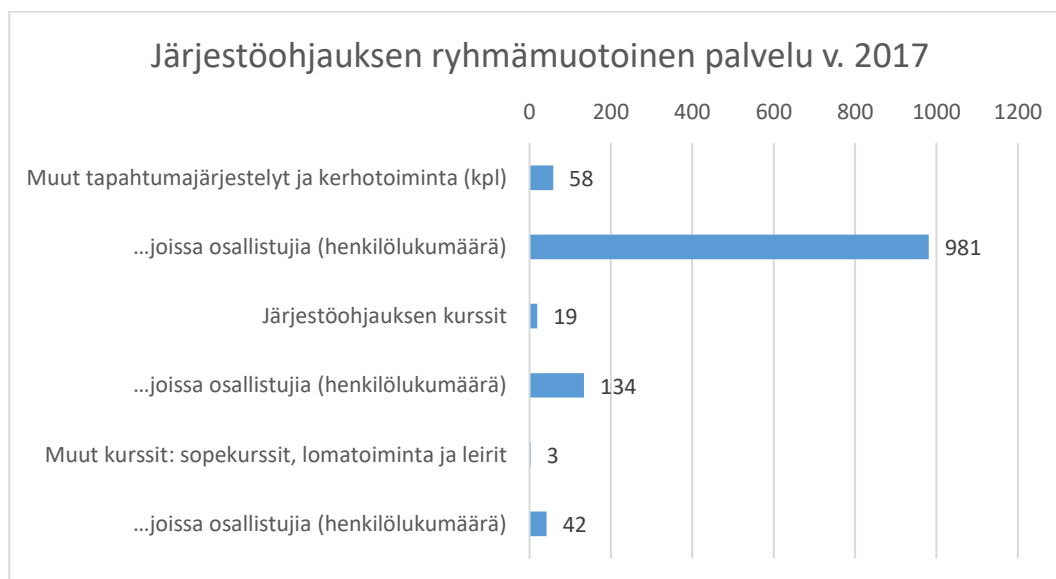

Yhdistyksillä on avustettu monenlaisten asioiden yhteydessä, mm. tiedottamassa ajankohtaisista asioista ja tapahtumista, tapaamassa yhdistyksen hallitusta ongelmatilanteiden yhteydessä, järjestämässä alueellista yhteistyötapaamista, talousasioiden selvittelyssä ja ohjaamassa ja tukemassa erilaisissa yhdistysten asioissa / tapahtumissa. Käyntien vaikutuksena on, että yhdistysten jäsenet saavat suoraan henkilökohtaista tietoa viittomakielellä Kuurojen Liiton toiminnasta ja tapahtumista sekä yhdistysten luottamushenkilöiden on mahdollisuus keskustella järjestöohjaajien kanssa hallitustyöskentelystä ja saada tukea ja neuvoja siihen. Järjestöohjaajat ovat havainneet, että vaikka tietoa on entistä enemmän tarjolla, se ei kuitenkaan tavoita kaikkia yhdistysten jäseniä. Varsinkin ikäihmiset ovat Internetin ja sosiaalisen median tarjoaman tiedon ulkopuolella ja heille järjestöohjaajien vierailut ja tarjoamat palvelut sekä tiedotus ovat korvaamattomia. Digitalisaatio on lisännyt henkilökohtaisen tuen ja neuvonnan tarvetta. Järjestöohjaajien havaintojen mukaan digitaalisiaatio ja kaiken vuorovaikutuksen sekä palveluiden siirtyminen sähköisiin muotoihin ovat vaikeuttaneet joidenkin yhdistysten kohdalla vaikuttamistyötä ja luottamushenkilöiden yhteydenpitoa esimerkiksi kaupunkien / kuntien edustajiin tai työntekijöihin. Vaikuttamistyötä ajatellen, yhdistykset kaipaavat hyviä työvälineitä, kuten materiaalia, liiton luomia vaaliteesejä ja koulutusta (esimerkiksi edunvalvontakoulutusta). Useat yhdistykset kaipaavat ylipäättään

mahdollisesti yhdistysohjelman mukanaan tuomaa kevennystä yhdistyksen luottamushenkilönä toimimiseen sekä nuorempien jäsenien (joille sähköiset palvelut ovat jo arkipäivää) lisääntymistä yhdistystoiminnassa.

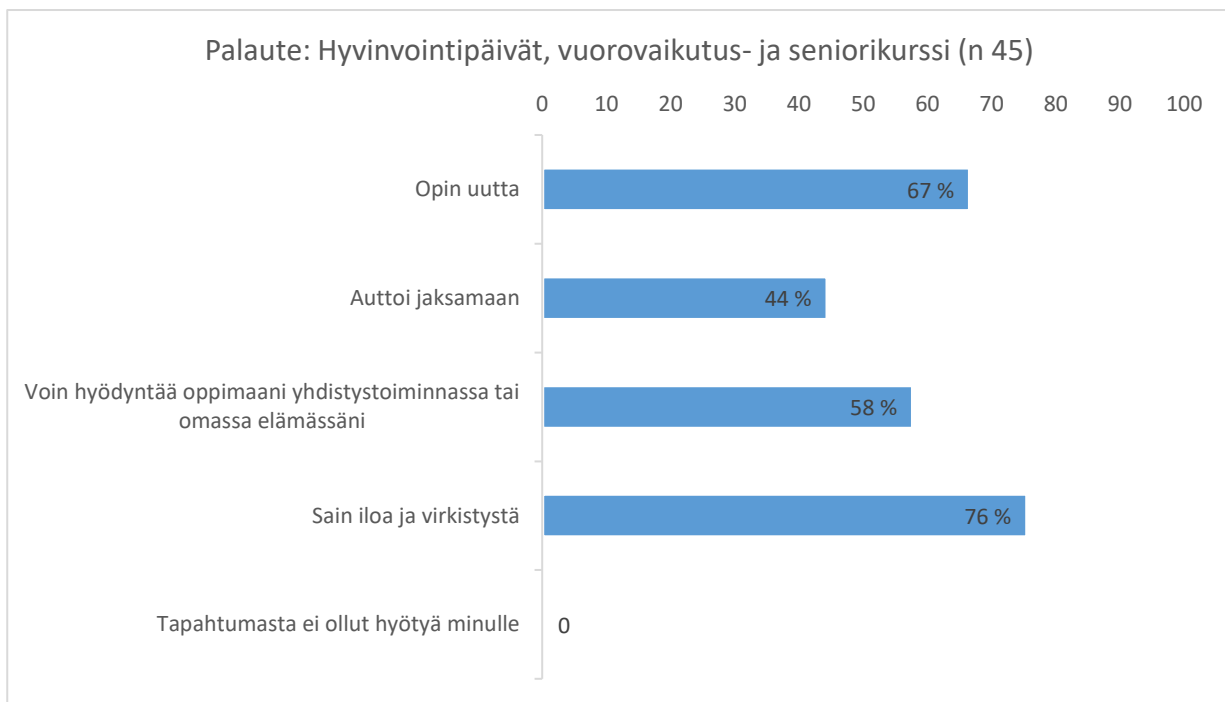
Yhdistykset kokoontuivat säännöllisesti 2-4 kertaa kuukaudessa ja yhdistyksillä kävi koosta riippuen keskimäärin hieman vähemmän jäseniä, kuin tulokseksi oli arvioitu. Järjestöohjaajien havaintojen mukaan tämä johtuu siitä, että yhdistysten jäsenet, eteenkin nuoremmat jäsenet ovat löytäneet omia harrastuksiaan yhdistysten ulkopuolelta ja kokoontuvat myös keskenään muilla tavoin kuin perinteisin tavoin yhdistyksillä. Nuoremmat jäsenet ovat kuitenkin kiinnostuneita ja valmiita osallistumaan ns. pop up-tapahtumien, lyhyempien ja uudenlaisten tapahtumien järjestelyihin.

Valtakunnalliset kurssit sekä paikalliset koulutukset ja luennot

Viittomakielistä kurssi- ja luentotoimintaa pidetään yhtenä tärkeänä tukimuotona ja foorumina yhdistystoiminnalle. Yhdistysväen osaamisen tukemiseksi järjestettiin 3 järjestökurssia, joiden tavoitteena oli vahvistaa yhdistystoimijoiden osaamista, yhdistystoiminnan johtamista ja vuorovaikutusta. Nämä kurssit vastasivat edellisvuonna saatuihin palautteisiin ja kurssitoiveisiin. Lisäksi järjestettiin yhdistysten valtakunnalliset neuvottelupäivät yhdistysten väliseksi keskustelufoorumiksi, jossa käsiteltiin tulevan yhdistysohjelman suuntaviivoja. Lisäksi järjestettiin viittomakielisten hyvinvointipäivät, jossa annettiin virikkeitä vapaaehtois- ja vertaistoimintaan sekä virkistettiin yhdessä.

- Luottamushenkilökurssi, Hämeenlinna (jäsenten oikeudet, vaikuttaminen, johtaminen): 11 osallistujaa
- Luottamushenkilökurssi (vuorovaikutus), Helsinki: 12 osallistujaa
- Senioritoiminnan johtamisen kurssi (sujuva seniorikerho, ystäväpiiritoiminta): 14 osallistujaa
- Viittomakielisten hyvinvointipäivät Kuusamossa (virikkeitä vapaaehtois- ja vertaistoimintaan): 34 osallistujaa.
- Yhdistysten valtakunnalliset neuvottelupäivät, Tampere. Paikalla 26 yhdistystä. Ohjelma käsitteli järjestöpoliittista ohjelmaa (myöhemmin yhdistysohjelma), kielipoliittista ohjelmaa (viittomakieliloiikka), kuntavaaleja, Siviksen edustaja kävi myös paikalla esittelemässä heidän tarjoamiaan jäsenpalveluita. Ryhmäkeskusteluissa keskusteltiin siitä, millainen on toimiva yhdistys ja millä tavoin voitaisiin kehittyä vielä paremmaksi.

Muut järjestöohjauksen järjestämät tapahtumat:

- Hyvä tietää – mukava osallistua luento- ja keskustelutilaisuuksia Oulussa 15 kertaa ja Kuopiossa 2 kertaa. Osallistujia n. 16 henkilöä / kerta, yhteensä 276 henkilöä.
Hyvä tietää– mukava osallistua -luento- ja keskustelutilaisuudet jatkuivat Kuopiossa
Hyvä tietää – mukava osallistua luento- ja keskustelutilaisuuksien vaikutuksia ovat tiedonsaannin lisääminen omalla äidinkielellä erilaisista ajankohtaisista aiheista sekä terveyteen ja hyvinvointiin liittyvistä aiheista. Osallistujilta kerätyn palautteen mukaan luentotilaisuudet ovat tärkeitä, koska siellä saa tietoa omalla äidinkielellä sekä virkistystä. Osallistujat ovat saaneet tärkeää tietoa omaan elämään liittyvistä aiheista, kuten paloturvallisuudesta, palvelutalosta, erilaisista terveyttä ja hyvinvointiteemoja koskevista asioista, kuten nivelrikosta ja parisuhdeväkivallasta. Näiden teemojen kautta työntekijöillä on myös mahdollisuus kertoa, minkälaista tukea, ohjausta ja apua järjestäjät pystyvät asiakkaille tarjoamaan. Luennot järjestetään yhteistyössä Kuurojen Liiton, Suomen Kuurosokeat ry:n sekä kuurojenpapin ja –diakoniatyöntekijän kanssa. Kehittämiskohteena luentotilaisuuksille olisi ajankohdan harkinta, sillä tällä hetkellä työssäkäyvät eivät pääse osallistumaan luennoille, koska luennot järjestetään aina arkipäivänä perjantaisin klo 10-12.
- Vanhustenviikon juhla osana valtakunnallista vanhustenviikkoa, Oulu.
- Hei, minä tässä! – kurssi 28.1.2017 Oulu: 13 henkilöä: osallistujat jakoivat kokemuksia niin kuurosokean ja kuuron kohtaamista näkökulmista. Kuurosokeat osallistujat kannustivat kuuroja ja kuurojenyhdistyksen jäseniä ottamaan rohkeasti kontaktia heidän kanssaan. Käytännön harjoitukset saivat kiitosta, niiden kautta osallistujat kokivat saaneensa hyvää ja konkreettista tietoa.
- European Union of the Deaf-seminaari 4.2.2017 Rovaniemi: 70 osallistujaa. EUD:n hallituksen kokouksen yhteydessä järjestettiin seminaari, johon osallistuttiin Rovaniemen ja Oulun lähialueilta. Oulusta järjestettiin bussikuljetus seminaariin. Osallistujat sanoivat, että he oppivat paljon EUD:n toiminnasta mm. viittomakielten lainsäädännöstä ja tunnustamisesta eri Euroopan maissa ja eurooppalaisesta työllisyysstrategiasta. Myös seminaarin pohjoinen sijainti sai paljon positiivista

palautetta, koska viittomakieliset kokivat, että hyvin harvoin järjestetään vastaavan tasoisia tapahtumia Pohjois-Suomessa.

- Viittomakielten päivä Oulun kaupunginkirjastolla 11.2.2017. Yhteistyötapahtuma Suomen kuurosokeiden, Oulun ev.lut srk, Oulun kaupungin kirjaston ja Oulun kuurojenyhdistyksen kanssa. Silva Belghiti piti viitotun satutunnin, johon osallistui 36 henkilöä ja monologin, johon osallistui 58 henkilöä. Tapahtuma sai positiivista palautetta.
- Viittomakieli ja kuurojen kulttuuri tutuksi yläasteen koulun oppilaille Jyväskylässä. Yhteistyössä 4H-yhdistys, Yritystä!-hanke ja Kuurojen Liitto ry.
- Palveluohjauspäivä Jyväskylässä kerran kuussa (yht. 11 kertaa). Asiakkaita 105 henkilöä. Palvelupäivät ovat avoin tilaisuus, jossa on paikalla järjestöohjaaja sekä alueen palveluohjaaja. Järjestöohjaajan havaintojen mukaan palvelupäivät ovat lisänneet asiakkaiden tietoisuutta ajankohtaisista asioista ja he ovat voineet samalla hoitaa henkilökohtaisia asioitaan palveluohjaajan kanssa. Lisäksi asiakkaat ovat saaneet vertaistukea toisiltaan erilaisten asioiden äärellä, he ovat voineet vaihtaa ajatuksia ja myös samalla tarkentaa asioita keskustelujen edetessä aluetyöntekijöiltä.
- Yksin yhdessä- lounastapaaminen (Suomi 100 vuotta-Yhdessä) järjestettiin vuoden 2017 aikana yhteensä neljä kertaa, joissa osallistujia oli yhteensä 23 henkilöä.
- Käsityöryhmä Kuurojen Palvelusäätiön Metsolan ryhmätilassa kokoontui 6 kertaa vuoden aikana. Kävijöitä oli yhteensä 25 henkilöä. Ryhmän kokoontuminen mahdollisti mukavan tekemisen yhdessä ja tarjosi matalan kynnyksen paikan osallistua ja saada vertaistukea.
- Digipalvelupäivä Turku
- Vertaistukitoiminta/Turku
- Kokeellinen digipalvelupäivä Turussa, paikalla 10 osallistujia.

Senioreiden seurantaryhmä

Senioritoiminnan seurantaryhmä on kokoontunut vuoden aikana yhteensä 4 kertaa. Seurantaryhmä on kartoittanut senioreiden tilannetta, toivomuksia seniorityön toteutuksen osalta, seniorikerhoja ja niiden toimihenkilöitä ja toimintaympäristöä senioreille kohdennettujen muiden viittomakielisten palveluiden osalta. Seurantaryhmä perehtynyt Suomen ikäihmisten hyvinvoinnin edistämishjelmaan (Kuurojen Liitto ry:n julkaisu 69). Myös olemassa olevista seniorikerhoista on tehty kooste. Kehittämistyön avulla hahmotetaan tarkemmat tarpeet, joihin seniorityötä olisi hyvä kohdentaa.

Rahoitus: STEA (Ak6)

Viva

Viittomakielisen vapaaehtoistoiminnan (Viva) kautta ehkäistään syrjäytymistä, yksinäisyyttä ja tuetaan asiakkaiden osallistumista yhteiskuntaan. Asiakkaina ovat viittomakieltä käyttävät ja tuentarpeessa olevat kuurot, huonokuuloiset ja kuurosokeat iästä riippumatta. Vivan tukihenkilöinä toimivat viittomakielentaitoiset henkilöt, jotka ovat saaneet koulutuksen vapaaehtoistoimintaan.

Vuoden aikana 25 asiakkaalla on ollut Vivan tukihenkilö (vuonna 2016: 23). Tähän ei ole luettu Tampereen alueen asiakkaita (5), sillä Tampereella koordinoidaan itsenäisesti Vivan toimintaa seurakunnan toimesta. Vivan toiminnassa on ollut mukana yhdeksän yhteyshenkilöä, jotka ovat seuranneet asiakkaiden ja tukihenkilöiden tapaamisia läheltä. Yhteyshenkilöverkosto kokoontui vuoden aikana vain kerran aikataulusyistä. Oma tukihenkilöä jonottamassa olleita asiakkaita oli vuoden lopussa 14 henkilöä. Asiakasjonon purkaminen on ollut yksi viime vuosien päätavoitteista, minkä vuoksi resursseja on kohdennettu uusien tukihenkilöiden kouluttamiseen.

Vuoden aikana järjestettiin kaksi tukihenkilökurssia, joilta valmistui yhteensä 15 uutta tukihenkilöä (viimeiset juuri ennen joulua). Kaikille ei ole vielä saatu asiakasta, mutta jonoa on silti purettu kuuden asiakkaan verran. Tärkeintä on ollut saada nuorehkoille miesasiakkaille miestukihenkilöitä, jolloin vertaistuen saanti on voitu taata paremmin.

Lisäkoulutus virkistyshetkineen siirrettiin pidettäväksi keväällä 2018 koska oli tärkeämpää sijoittaa rahat uusien tukihenkilöiden kouluttamiseen. Nyt koulutettuja on myös Oulussa, lisäksi Tampereelle ja Turkuun saatiin lisävahvistuksia.

Kokemuskouluttajatoimintaa emme päässeet suunnittelemaan johtuen puuttuvista rahoista ja resursseista. Lounastreffit seniori-ikäisille ei toteutunut johtuen puuttuvista resursseista. Keikka-apuja on ollut kolme, joiden avulla on mahdollistettu vaikeasti liikkuvien asiakkaiden pääsy suurempaan juhlatilaisuuteen (mm. hautajaiset).

Vivan toiminnan myötä asiakkaat ovat saaneet vapaaehtoisen tukihenkilön, ystävän, jonka myötä yksinäisyys ja usein myös eristäytyneisyys ovat vähentyneet. Vanhoissa asiakassuhteissa asiakkaat ovat mm. rohkaistuneet ottamaan kontaktia kotinsa ulkopuolisiin ihmisiin, lähtemään kotoa, saaneet iloa elämään sekä virkistyneet.

Rahoitus: STEA (Ak6), kuntien maksusitoumukset

Nuorisotyö

Kuurojen Liiton nuorisotyö on valtakunnallisesti kuuroille ja viittomakielisille 7-30-vuotiaille lapsille ja nuorille suunnattua viittomakielistä toimintaa. Nuorisotyön tavoitteena on parantaa kuurojen lasten ja nuorten oikeuksia, tarjota kohtaamisia sekä mielekästä tekemistä lapsille ja nuorille sekä vahvistaa ja kehittää itsetuntoa sekä viestintää ja vuorovaikutustaitoja.

Nuorisosihteeri koordinoi nuorisotyötä yhdessä kahden nuorisotyön assistentin kanssa. STEA myönsi avustuksen kahdelle uudelle nuorisotyön assistentille (Paikka auki), jotka aloittivat työnsä keväällä. Nuorisosihteeri toimi heidän mentorinaan. Nuorisotoimikunta 2017 kokoontui vuoden aikana 4 kertaa ja se käsitteli mm. nuorisotyön tapahtumia ja edustustehtäviä Suomessa ja kansainvälisesti. Nuorisotoimikunnan jäsenet myös edustivat eri tehtävissä nuorisotyön puolesta.

Nuorisotyö vieraili 6 eri koulussa: Pitäjänmäen koulu, Nummenpakan koulu, Aurojen koulu, Liisapuiston koulu, Ytteressen koulu ja Valteri Onervan koulu. Vuoden aikana tavattiin noin 90 oppilasta. Nuorisotyöstä tiedottaminen viittomakielellä motivoi oppilaita osallistumaan toimintoihin ja he saivat ajankohtaista tietoa kurssi- ja leiritoiminnasta.

Tapahtumat: Nuorisopäivät toteutettiin Oulussa 20.–22.10 yhteistyössä Oulun kuurojenyhdistys ry:n kanssa. Teemana oli ”Wanhanajan paluu”. Osallistujia oli 19 ja nuorisokokouksessa edustajia 10 (8 yhdistystä ja yksi opiskelijajärjestö). Lisäksi järjestettiin muita tapahtumia, kuten LYX-tapahtuma 13 – 17-vuotiaille, Yhdessä ilman ikärajaa – tapahtuma Ävikissä 5.10. (6 lasta) sekä viittomakieli- ja kuuloalan järjestöjen yhteinen Piknik-tapahtuma 20.5. (35 osallistujaa) ja pikkujoulujuhla perheille 3.12. (114 osallistujaa) ja ohjaajakoulutus nuorille (20 osallistujaa). Perhetapahtuma Merimaailmassa 24.9. (80 osallistujaa). Tapahtumat tavoittivat yhteensä 362 lasta ja nuorta. Tapahtumat ovat olleet suosittuja ja ne ovat onnistuneet myös houkuttelemaan uusia osallistujia, jotka eivät ole aiemmin olleet toiminnassa mukana.

Leirityö: järjestettiin yhteensä 10 leiriä, joista osa oli yhteistyöleirejä. Leirit tavoittivat yhteensä 171 osallistujaa. Leirit ja tapahtumat ovat tärkeitä kohtaamispaikkoja nuorille, jotka asuvat hajallaan ympäri Suomea. Leireillä lapset saavat vertaistukea, viittomakielisen ympäristön ja uusia kavereita.

- Talvileiriviikonloppu 7-12 vuotiaat, Lohja 24.–26.2. Mukana oli 11 leiriläistä. Vastuuohjaaja ja kaksi ohjaajaa.
- Lasten urheilullinen viikonloppuleiri 7-12 vuotiaat, Pajulahti 8.-10.9. Mukana oli 18 leiriläistä. Kuurojen Liitto lähetti leirinjohtajan ja kaksi ohjaajaa. Yhteistyössä SKUL ja LapCI ja Kuurojen Palvelusäätiön junioriohjelma.
- Laskettelumatka Ylläkselle 13 -17 vuotiaat. 22.–26.2. Mukana oli 22 leiriläistä. Yhteistyössä SKUL, Kuurojen Palvelusäätiön junioriohjelma ja LapCI. Nuorisotyö lähetti yhden vastuuohjaajan ja yhden ohjaajan.
- Nuorten urheiluleiri 12–17 vuotiaat, Pajulahti 1.–6.8. Mukana oli 13 leiriläistä. Yhteistyössä SKUL, LapCI ja Kuurojen Palvelusäätiön junioriohjelma. Nuorisotyö lähetti yhden ohjaajaan.
- LYX-päivät 13–17 vuotiaat, Jyväskylä 3.-5.11. Mukana oli 20 leiriläistä. 1 vastuuohjaaja, kolme ohjaajaa ja tukihenkilö.
- Peruuntui: Haasta itsesi! -leiri (13-17 vuotiaat) peruuntui vähäisen osallistujamäärän vuoksi. Sen tilalle koettiin järjestää eräleiri samalle ikäryhmälle, mutta sekin peruuntui samasta syystä.
- Laskettelumatka Ylläkselle, yli 18 vuotiaat 22.–28.3.2016. Mukana oli 20 leiriläistä, joista 18–30 vuotiaita oli 15. Yhteistyössä mukana SKUL. Nuorisotyö lähetti matkanjohtajan.
- Kansanopiston kesälomapäiväleiri 7-12 vuotiaat, Helsinki 5.-9.6. Nuorisotyö oli mukana ohjauksessa vain yhden aamupäivän. Osallistujia oli noin 10.
- Human Rights workshop nuorille, Helsinki 3.12.2017. Mukana oli 8 osallistujaa ja kaksi kouluttajaa.

Kansainväliset verkostot: suomalaiset nuoret ovat osallistuneet aktiivisesti kansainvälisiin leireihin ja kokouksiin, mikä on antanut heille mahdollisuuden oppia ja verkostoitua muiden maiden lasten ja nuorten kanssa. Nuorten antaman palautteen mukaan on ollut hienoa kokea, miten voi vaikuttaa lasten ja nuorten asioihin ja saada rikkautensa ymmärtää kulttuurien erilaisuutta. Kansainvälisten viittomien ja muiden maiden viittomakielten oppiminen koettiin hauskaksi. EUDY:n hallitukseen uusi suomalainen jäsen, Silja Ruonala.

- Pohjoismaiden nuorisoseminaari Helsingissä 24.-26.3. Osallistujia oli 46, joista 18 suomalaista.
- Nuorisoseminaarin oheisohjelma kaikille yhteistyössä METKAA! :n kanssa 25.3. Osallistujia oli yli 100.
- KPNN kokous Helsingissä 24.3., Noora Karjalainen ja Monika Hämälä edustajina.
- Pohjoismaiden nuorisosihteerien tapaaminen Helsingissä 24.3. Mukana oli nuorisosihteeri.
- KPNN kokous Tukholmassa 19.–22.10. Monika Hämälä ja Veera Elonen edustajina.
- Pohjoismaiden lastenleiri, 7–12 vuotiaat, Suomessa 10.-16.7. Mukana oli 19 leiriläistä, josta suomalaisia on 10, ruotsalaisia 6 ja norjalaisia 3. Suomesta leirinjohtaja ja 3 vetäjää sekä 2 ruotsalaista ja yksi norjalainen vetäjä.
- EUDY Children Camp 7-12 – vuotiaat, 8.-15.7., Slovakia. Mukana oli 4 suomalaista leiriläistä ja yksi suomalainen vetäjä.
- EUDY yleiskokous Irlannissa 2.-3.6., Christer Fagerström ja Jonas Kemppi edustajina.
- EUDY hallituksen kolme kokousta, joista kahdessa kokouksessa Silja Ruonala oli mukana.
- European Talent Show, 13-30 vuotiaat, 3.-8.10. Tukholma. Mukana oli 5 suomalaista osallistujaa ja yksi suomalainen vetäjä.
- WFDYS Junior Camp 11.-17.4. Mukana oli yksi suomalainen leiriläinen ja yksi suomalainen vetäjä.
- WFDYS puheenjohtaja Cecilia Hanhikoski osallistui WFDYS hallituksen kokoukseen 7.-8.5. Sydneyssä, jonka jälkeen hän vetäytyi puheenjohtajan tehtävästä.

Nuorisotyöllä on ollut enemmän näkyvyyttä myös sosiaalisessa mediassa, jossa sen seuraajat ovat lisääntyneet.

Facebook

- 961 tykkääjää
- 143 päivitystä
- noin 5 tykkäystä/tilapäivitys tai jako, 27/video sekä noin 23/kuva

Instagram

- 622 seuraajaa: kuvia leireistä, edustusmatkoista ja muista tapahtumista.
- 85 kuvaa
- noin 60 tykkäystä/kuva. Paras tykkäys oli 134.

Vaikuttamistyö ja verkostotyö: Kuurojen Liitto on ollut aktiivisesti mukana Allianssin yhdenvertaisuusryhmässä muistuttaen samalla viittomakielisten nuorten olemassaoloa yhteiskunnassa. Ryhmä käsittelee yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyviä teemoja nuorten eri elämänalueilla ja nuorisoalalla eri järjestöjen näkökulmasta. Lisäksi ryhmä tukee etenkin moniperustaisen syrjinnän ehkäisyä sekä nuorisotyön inklusiivisuuden ja vammaisten nuorten oikeuksien edistämistyötä. Ryhmä keskittyy myös haavoittuvassa asemassa olevien nuorten oikeuksien edunvalvontaan, etenkin oikeusturvan ongelmiin. Vuonna 2017 yhdenvertaisuusryhmä esimerkiksi suunnitteli yhdenvertaisuuden eri arviointimenetelmiä nuorisotyön tueksi.

Yhteistyötä on tehty aktiivisesti myös Sateenvarjoverkoston eli kuulo- ja viittomakielialojen järjestöjen kanssa, joiden kanssa on kokoonnuttu yhteensä 6 kertaa. Tapaamisissa käsiteltiin jokaisen järjestön tapahtumia, mahdollisia yhteistapahtumia ja tulevia suunnitelmia.

Rahoitus: Opetus- ja kulttuuriministeriö ja omarahoitus

Kulttuurituotanto

Kuurojen Liiton kulttuurituotannon tavoitteena on järjestää monipuolista viittomakielistä kulttuuritarjontaa kaikenikäisille.

Jo useampana vuonna järjestetty tapahtuma HELsign järjestettiin yhteistyössä Helsingin Kulttuurikeskus Stoa ja Humakin kanssa. Kävijämäärätavoite saavutettiin ja paikalla arvioitiin olevan n. 250 henkilöä. Kolmannen HELsignin suosion pohjalta päätettiin jatkaa tapahtuman suunnittelua myös seuraavan vuoden osalta. HELsign on saanut paljon positiivista palautetta, koska se on tarjonnut viittomakielistä kulttuuritoimintaa, ohjelmaa ja työpajoja kaikenikäisille – taaperoista vanhuksiin. Runsas määrä lapsiperheitä on osallistunut vuosittain tapahtumaan. HELsign herätti kiinnostusta myös valtakunnallisesti. Radio Suomen toimittaja haastatteli kulttuurituottajaa tapahtuman aikana. Finnpanelin radiotutkimuksen mukaan Radio Suomen päivätavoittavuus helmi-huhtikuussa 2017 oli 1 113 000. Kyseisen haastattelun tarkkoja kuuntelijamääriä ei ole tiedossa, mutta voi sanoa, että radiohaastattelun kautta varsin moni suomalainen on saanut tietoa sekä päässyt osalliseksi tästä tapahtumasta.

Kuurojen seniorien 17. kulttuuritapahtuma pidettiin Porvoossa 25.-27.5.2018 yhteistyössä Porvoon seudun kuurot ry:n kanssa. Noin 400 senioria kokoontui yhteen nauttimaan esityksistä ja tapaamaan vanhoja tuttuja. Tapahtumapaikkana oli Porvoon Taidetehdas, joka tarjosi hienot puitteet perinteikkäälle kulttuurin juhlalle. Kolmipäiväinen tapahtuma oli täynnä hienoja viittomakielisiä esityksiä, tietokilpailuja sekä mukavia

kohtaamisia. Avajaispäivänä pidettiin hiljainen hetki, sillä samana päivänä haudattiin myös Suomen presidentti Mauno Koivisto. Tapahtuma oli vahvasti kaksikielinen ja Lev i vårt språk (Livs)-projektin opiskelijat toimivat tarvittaessa suomenruotsalaisen viittomakielen tulkkeina. Lauantain retkipäivä oli myös suosittu ja siihen osallistui noin 58 henkilöä.

Viides viittomakielinen filmifestivaali järjestettiin Tampereen Hällä-näyttämössä 30.9.2017. Esillä oli yhteensä 13 viittomakielistä elokuvaa eri maista kotimaisten lisäksi. Tapahtuma järjestettiin ensimmäistä kertaa Helsingin ulkopuolella, ja hienoa oli, että tapahtuma saavutti suuren suosion ja liput myytiin loppuun hyvissä ajoin ennen festivaalia. Osallistujia oli paikalla 220 henkilöä ja Tampereen viittomakieliset ylläpitivät pientä kahvilaa festivaalin aikana. Yleisö sai ensimmäistä kertaa valita parhaan elokuvan liveäänestyksessä omalla kännykällä. Kokemukset tästä olivat hyviä ja sitä pidettiin uutena ja modernina ratkaisuna, joka osallisti ja otti yleisön mukavalla tavalla huomioon.

Ensimmäinen viittomakielinen messutapahtuma ”Pi! Viittomakielinen EXPO” järjestettiin 28.10. Malmitalossa, Helsingissä. Tapahtuman järjestivät yhteistyössä Kuurojen Liiton kulttuurituotanto, Teatteri Totti, Yritystä! -hanke ja kulttuurikeskus Malmitalo. Tapahtumaan osallistui noin 270 kävijää. Messukävijät esittelypisteisiin (17), kävivät luennoilla, joissa keskusteltiin mm. viittomakielisestä kulttuurista ja nauttivat yhdessäolosta. Tapahtuma oli yksi osa Teatteri Totin 30-vuotisjuhlaa. Tapahtumaa olivat tähdittämässä ASL SLAM:n luoja Douglas Ridloff, viittomakielinen räppäri Signmark ja näyttelijä Dawn Jani Birley. Messutapahtuma keräsi sekä esittelijöiltä että kävijöiltä valtavasti positiivista palautetta ja tapahtumaa toivottiin järjestettävän jatkossakin.

Kulttuurituotanto osallistui myös kansainvälisen kuurojen viikon verkkobileiden livelähetyksen järjestelyihin yhdessä liiton viestinnän kanssa 22. syyskuuta 2017. Livelähetys sai runsaasti katsojia (n. 900 ip-osoitetta / n. 2500 katsojaa) ja yleisöpalautteen mukaan katsojat pitivät kovasti uudesta formaatista, ”late night talk showsta” ja sen ulkoasusta. Lisäksi oltiin mukana Valkean talon järjestöjen yhteisten pikkujoulujen järjestelyissä sekä tehtiin kaksi tutustumismatkaa muiden maiden järjestämiin kuurojen kulttuuritapahtumiin: Clin d’Oeiliin, Ranskaan ja Norjan kuurojen kulttuurifestivaaliin, joista saatiin paljon uusia ideoita sekä hyödyllisiä verkostoja kotimaisten kulttuuritapahtumien kehittämiseksi.

Rahoitus: Taiteen edistämiskeskus (Taike) ja omarahoitus

Sopeutumisvalmennustoiminta

Sopeutusvalmennus on sosiaalista hyvinvointia tukevaa kurssimuotoista toimintaa. Kurssien tehtävänä on antaa neuvontaa ja valmennusta eri-ikäisille viittomakielisille ja perheille elämän monilla osa-alueilla. Vuoden aikana järjestettiin 11 kurssia ja 1 kurssi peruuntui vähäisen hakijamäärän vuoksi. Kurseille osallistui yhteensä 147 henkilöä (vuonna 2016: 133 henkilöä). Heistä miehiä oli 37 henkilöä (vuonna 2016: 27), naisia 53 (vuonna 2016: 26) ja lapsia (0-17-v) 57 henkilöä (vuonna 2016:80). Kurssit ovat tavoittaneet hyvin sekä mies- että naisosallistujia. Kurssityöntekijöitä oli yhteensä 76 henkilöä.

- **Ikääntyneiden ja fyysistä tai psyykkistä toimintakykyä tukea tarvitsevien viittomakielisten kurssi.** Kohderyhmä 40-60-vuotiaat viittomakieliset. Kurssille oli hakijoita 12 ja 8 otettiin kurssille. Kurssi sai arvosanan 3,2/5 (kurssilaisten). Kurssi sai arvosanan 4,1/5 (kurssityöntekijät). Kurssilaiset kokivat, että saivat uusia näkökulmia hyvinvointia ja sosiaalisia suhteita koskevien luentojen avulla. Vaikeista ihmissuhdeasioista sai omalla äidinkielellä keskustella ja kokemuksia vaihdettiin vertaisryhmässä. Kurssilaiset saivat harjoitella soittamaan Skype-puheluja.

- **Aikuisten kurssi.** Kohderyhmä aikuiset, jotka haluavat opastusta arkipäivän tietotekniikassa ja lisätä arjen hyvinvointia. Kurssille haki 17 ja 14 otettiin kurssille. Kurssille ei annettu arvosanaa. Kurssilla käytiin läpi tieto- ja älytekniikan peruskäsitteitä ja –viittomia. Lisäksi kurssilla oli mahdollista keskustella ja kysyä ongelmista, joita oli kohdannut kotona. Kurssilla harjoiteltiin etätulkkauksen, työnhaun ja mobiilivarmenteen käyttöä kurssilaisten toivomuksien mukaan.
- **Aikuisten kurssi.** Kohderyhmä 40 – 60 –vuotiaat miehet, jotka haluavat lisätietoutta iän tuomista fyysisistä ja psyykkisistä muutoksista. Kurssille haki 8 ja 6 otettiin kurssille. Kurssi sai arvosanan 4 / 5 (kurssilaiset). Kurssityöntekijät eivät antaneet kurssille arvosanaa. Kurssilla käsiteltiin miehen fysiikassa ja mielessä tapahtuvia muutoksia keski-ikässä sekä niiden vaikutuksia arkeen ja parisuhteeseen vertaiskeskustelujen ja ammattilaisten luentojen avulla.
- **Nuorten kurssi.** Kurssi peruutettiin vähäisen hakijamäärän vuoksi. Kohderyhmä: 18 – 30 –vuotiaat kuurot ja vaikeasti huonokuuloiset nuoret, jotka haluavat pohtia ja etsiä iloa tuottavia asioita elämäänsä.
- **Perhekurssi.** Kohderyhmä: alle kouluikäiset kuurot ja huonokuuloiset viittomakieltä käyttävät lapset perheineen. Kurssille haki Kuurojen Liiton kautta 12 perhettä ja 7 perhettä otettiin kurssille. Kurssi sai arvosanan 4,1 / 5 (kurssilaiset). Kurssi sai arvosanan 4,1 / 5 (kurssityöntekijät). Kurssilla vanhemmat saivat luentoja viittomakielisten lasten oikeuksista päivähoitossa ja koulussa sekä haastavista tilanteista perheen arjessa. Paljon keskustelua herätti aihe lasten oikeuksista päivähoitossa ja koulussa. Samoin arjen erilaiset vaikeudet ja perheen sisäinen vuorovaikutus herätti paljon keskustelua sekä kokemusten vaihtoa. Luennoitsijat olivat alan asiantuntijoita, ja he huomioivat hyvin vanhempien esille tuomat arjen vaikeudet. Avokurssipäivä toteutettiin perheiden (5) toivomusten mukaan joko Skypellä, Imolla tai sähköpostin chatilla. Avokurssipäivänä käytiin läpi kurssin hyötyjä sekä sitä, oliko perhe saanut tukea ja tarvittavia palveluita.
- **Aikuisten kurssi.** Kohderyhmä: maahanmuuttajat, jotka ovat asuneet Suomessa vähän aikaa tai jo pidempään. Kurssille haki 19 ja 19 otettiin kurssille. Kurssille ei annettu arvosanaa. Kurssilla keskusteltiin paljon suomalaisesta kulttuurista ja kielestä. Kurssilaiset saivat tietoa, kuinka arjessa oleviin vaikeuksiin voi saada apua ja keneen voi ottaa yhteyttä. Lisäksi käytiin vertaiskeskusteluja sekä virkistytään tutustumalla maatilan eläimiin ja puutarhaan.
- **Kurssi yksinhuoltajaperheille.** Kohderyhmä: yksinhuoltajat, yhteishuoltajat ja vuoroviikko-vanhemmat perheineen, joissa arki sujuu yhden vanhemman voimin. Kurssille haki 6 perhettä ja 5 perhettä otettiin kurssille. Kurssi sai arvosanan 3,4 / 5 (kurssilaiset). Kurssi sai arvosanan 4,6 / 5 (kurssityöntekijät). Kurssilaiset saivat ideoita ja tietoa kasvatuksen tueksi sekä vertaistukea. Luennot koettiin antoisina, mutta yksilökeskusteluja toivottiin lisää. Liikuntahetket toivat hyviä ideoita omaan hyvinvointiin ja retkipäivä koettiin tärkeäksi.
- **Coda-kurssi (lapset).** Kohderyhmä: kuurojen vanhempien 13 – 17 –vuotiaita kuulevia lapsia (coda – children of deaf adults). Kurssille haki 18 lasta ja 15 lasta otettiin kurssille. Kurssille ei annettu arvosanaa. Kurssilaiset olivat alakoulusta siirtyneitä yläkoululaisia. Ohjelmassa oli liikuntaa, ryhmäytymistä tukevia toiminnallisuuksia sekä keskusteluja, vertaistukea ja roolimalleja kaksikielisyydestä, viittomakielisestä kulttuurista sekä viittovassa perheessä kasvamisesta. Monet kurssilaiset kertoivat kurssin olleen kiva, monipuolinen ja täynnä naurua ja iloa ja keskustelut coda-työntekijöiden kanssa koettiin antoisiksi. Kurssilla käytettiin teknologiaa esim. Kahoot-menetelmää, mikä oli suosittua. Osa kurssilaisista koki, että kurssi oli virkistävä ja viittomakielen käyttö vahvistui.
- **Perhekurssi,** yhteistyössä Kuurojen Palvelusäätiö/Junioriohjelma. Kohderyhmä: kuuloalan järjestöjen viittomakielisiä ja kuulevia perheitä. Kurssille haki 6 perhettä ja 6 perhettä otettiin kurssille. Kurssi sai arvosanan 4,2 (kurssilaiset). Kurssilla järjestettiin luentoja kuurojen kulttuurista ja identiteetin kehittymisestä kokemusasiantuntijoiden johdolla. Lisäksi järjestettiin viittomakielen opetusta sekä vuorovaikutuksellista toimintaa. Avokurssipäivä toteutettiin perheiden toivomuksien mukaan

etäyhteyksin ja keskustelussa käytiin läpi kurssin vaikutuksia perheiden arkeen ja mahdollisia jatkotarpeita mm. palveluiden suhteen.

- **Aikuisten kurssi.** Kohderyhmä: ikääntyneet viittomakieliset, jotka ovat äskettäin jääneet tai jäämässä eläkkeelle. Kurssille haki 11 ja 10 otettiin kurssille. Kurssilaiset eivät antaneet arvosanaa. Kurssi sai arvosanan 4 (kurssityöntekijät). Kurssilla tarjottiin tietoa eläkkeelle jäämiseen liittyvistä yhteiskunnallisista ja henkilökohtaisista asioista sekä virkistäydyttiin. Kurssipalautteen perusteella osallistujat olivat saaneet lisää motivaatiota itsestä huolehtimiseen.
- **Coda-kurssi (lapset).** Kohderyhmä: kuurojen vanhempien 7-12-vuotiaiden kuulevat lapset (coda – children of deaf adults). Kurssille haki 17 lasta ja 14 lasta otettiin kurssille. Kurssi sai arvosanan 4,4 (kurssilaiset). Kurssi sai arvosanan 3,4 (kurssityöntekijät). Kurssilla keskusteltiin viittomakielestä ja kuinka kommunikoida perheenjäsenten kanssa. Yhteiset keskustelut vertaisohjaajien ja toisten kurssilaisten kanssa lisäsivät tietoa kuurossa perheessä kasvamisesta ja omasta coda-identiteetistä. Kurssilla solmittiin uusia ystävyssuhteita ja toiminnalliset menetelmät virkistivät ja ryhmäyttivät osallistujia.
- **Aikuisten kurssi.** Kohderyhmä: 50-70-vuotiaat viittomakieliset, jotka tarvitsevat tukea fyysiseen ja psyykkiseen toimintakykyynsä. Kurssille haki 16 ja 13 otettiin kurssille. Kurssi sai arvosanan 3,7 (kurssilaiset). Kurssi sai arvosanan 3,3 (kurssityöntekijä). Kurssilla keskusteltiin liikunnasta, ruokavaliosta, sairauksista ja lääkkeistä sekä pidettiin hyvinvoinnista huolta ulkoiluretkien ja liikkumisen avulla. Lisäksi harjoiteltiin Skype-puhelua ja sekä keskusteltiin verkkopankkia koskevista asioista.

Rahoitus: Stea (Ak15)

Liite 3

Asiakkaan toimintaedellytysten tukeminen -prosessin toiminnan arviointia 2017

Asiakkaan toimintaedellytysten tukeminen -prosessin toimintaan kuuluvat viittomakielisille tarjottava palveluohjaus ja ICT-ohjaus sekä viittomakielisen aluetyön kehittäminen. Myös yhteistyö muiden Kuurojen Liiton prosessien ja yhteistyökumppaneiden (viittomakielialan järjestöt, seurakunnat, paikalliset toimijat, viranomaiset) kanssa kuuluu ATT-prosessin toimintaan.

ATT-prosessin vuoden 2017 tavoitteena oli vahvistaa viittomakielisten yksilöiden ja perheiden omia toimintaedellytyksiä ja osallisuutta. Tällöin viittomakielisen asiakkaan hyvä ja toimiva arki vahvistuisi. Toisena tavoitteena oli kehittää viittomakielisten hyvinvointia kuvaavaa seurantaa ja edistää viittomakielisten yhteisöjen sosiaalista hyvinvointia yhteistyössä viittomakielisten yksilöiden, yhteisötoimijoiden, palveluntuottajien ja viranomaisten kanssa.

ATT -prosessissa oli tänä vuonna 12 työntekijää. Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan aluetyöntekijä siirtyi eläkkeelle ja hänen tilalleen valittiin uusi työntekijä. Lapin aluetyöntekijän sijainen lopetti syyskuussa ja loppuvuoden ajan sijaisuutta hoitivat kaksi vakituista työntekijää oman toimensa ohella. Kesä- ja joululomien ajaksi järjestettiin päivystävät työntekijät hätätilanteita varten, vuosilomien aikana työntekijät sijaistivat toisiaan.

ATT-prosessin alueellisia työpisteitä oli 10. Näiden lisäksi oli neljä etätoimipistettä. ICT-ohjauksen toimipaikka on Helsingissä, mutta henkilökohtaista ohjausta ja ryhmäohjausta järjestetään eri puolilla Suomea henkilökohtaisesti ja etäyhteyksin.

Alueelliset erot vaikuttavat paljon eri aluetyöntekijöiden työn painotuksiin. Ohjaus ja neuvonta tarjoaa tukea erityisesti kaikkein eniten apua tarvitseville, jotka eivät kykene hoitamaan asioitaan itsenäisesti tulkin kanssa. Myös viranomaisten tietämättömyys asioista hidastaa asioiden hoitamista.

ATT-prosessin yhteisiä prosessikokouksia pidettiin 7 kertaa. Lisäksi pidettiin alueellisia (eteläinen, keskinen, pohjoinen) kehityspalavereita 6 kertaa ja ICT-ohjauksen kehityspalavereita 4 kertaa. Prosessilla oli myös muutamia teemallisia kokouksia, kuten viittomakielialan edunvalvonta (2 kpl), sote-uudistus (2 kpl), lapsiperheiden neuvonta (3 kpl) ja suomenruotsalaista viittomakieltä käyttävien palveluohjaus (3 kpl). Viittomakielialan muiden järjestöjen kanssa pidettiin viittomakielisten aluepalveluiden kehittämiskokouksia.

Kuurojen Liiton palveluista ja ajankohtaisista asioista tiedotettiin asiakastapaamisissa, liiton kotisivuilla ja Facebookissa, yhdistyskäynneillä sekä Teksti-TV:ssä. Myös kirjetiedotteita lähetettiin asiakkaille. Paikallisia kuurojen tiedotuslehtiä tuotettiin yhteistyössä järjestöohjauksen kanssa

ATT-prosessin toiminta kuuluu kokonaisuudessaan STEAn AK6:n kohdennettuun avustukseen.

Palveluohjaus

Viittomakielinen palveluohjaus on silta, jota pitkin asiakkaat voivat saavuttaa tarjolla olevat yhteiskunnan palvelut. (Palveluohjauksen ytimekäs kuvaus omasta työstään)

Palveluohjaus tuki viittomakielisiä asiakkaita ja perheitä ohjaamalla ja neuvomalla heitä erilaisissa elämäntilanteissa, auttamalla pääsemään palveluiden piiriin, ja auttamalla myös erilaisten hakemusten tekemisessä. Viranomaiset konsultoivat aluetyöntekijöitä asioissa, jotka liittyivät mm. viittomakielisten palvelutarpeeseen, viittomakieleen ja kulttuuriin sekä viittomakielentulkin käyttöön.

Palveluohjauksen kehittämiskohteina olivat nuoret sekä monikieliset ja -kulttuuriset perheet. Toimintavuoden 2017 aikana luotiin kaksi palveluohjauksen erityisosaamisaluetta: lapsiperheille suunnattu neuvonta (varhaistuki) ja suomenruotsalaista viittomakieltä käyttävien palveluohjaus. Romano Mission kanssa aloitettiin yhteistyötä.

Toimintavuonna 2017 aluetyöntekijöiden (palveluohjaus) kanssa asioi 813 rekisteröityä eri asiakasta. Lisäksi yhteydenottoja tuli rekisteröimättömiltä asiakkailta. Erilaisia lausuntoja kirjoitettiin viranomaisille mm. viittomakielisen ohjauksen, perheopetuksen tai palveluiden tarpeesta. Aluetyöntekijät osallistuivat myös sopeutumisvalmennuskurssityöhön.

Aluetyöntekijät järjestivät alueellisia tapahtumia itse ja yhteistyössä viittomakielialan järjestöjen sekä seurakuntien kanssa eri puolilla Suomea, ja kävivät tiedottamassa ajankohtaisista asioista yhdistyksissä. Tilaisuudet tavoittivat noin 300 asiakasta ja yhteistyökumppania. Lisäksi kerhoja (7 kpl) järjestettiin pääasiassa yhteistyössä paikallisten seurakuntien kanssa keskeisessä Suomessa sekä muutamia tapaamisia Rovaniemellä ja Torniossa. Kaikkiaan kerhoja ja tapaamisia pidettiin yhteensä 45 kertaa. Näihin tapahtumiin osallistui kerralla 5-15 henkilöä.

Aluetyöntekijät välittivät muille prosesseille, erityisesti Kuurojen Liiton edunvalvonnalle, kentältä tulleita tietoja ja tarpeita viittomakielisen yhteisön palveluiden edistämiseksi liittyen erityisesti tulkkaukspalveluun, sote-uudistukseen, työllisyyteen, päivähoitoon ja kouluun.

Palveluohjauksen asiakaslukumäärä (asiakasrekisterin 11.1.2018 pohjalta):

Ikäryhmä	Naiset	Miehet	Yhteensä
0-6	2	2	4

07-17	2	2	4
18-29	19	22	41
30-62	202	201	403
63-79	132	144	276
80<	49	36	85
Yhteensä	406	407	813

Palveluohjauksen tulokset

Yksilötason palvelu oli asiakaslähtöistä, asiakkaan kielen, kulttuurin ja taustan huomioivaa, ja kaikki apua tarvitsevat saivat palvelua. Asiakasmäärä oli hieman vähentynyt (2016 oli 828 asiakasta), mutta yhteydenottoja oli 308 kpl enemmän kuin edellisellä vuonna. Ohjausta annettiin 7375 kertaa asiakastapaamisissa, etäyhteyksin, kotikäynneillä ja viranomaisten luona. Paljon työtä vaativien asiakkaiden tilanne parantui huomattavasti aluetyöntekijöiden tekemällä tiiviillä yhteistyöllä omaisten, viranomaisten ja palveluntuottajien kanssa.

Kullakin aluetyöntekijällä oli tänä vuonna keskimäärin kolme erittäin työllistävää asiakasta, jotka vaativat runsasta ohjausta ja apua ennen kuin pääsivät yhteiskunnan palveluiden piiriin. Julkiset palvelut ovat näille henkilöille saavuttamattomia.

Kahden aluetyöntekijän keskittyminen lapsiperheen asioihin paransi tilannetta huomattavasti, koska kaikki tieto ja kokemus kertyy nyt samaan paikkaan. Nuorten tavoittamisessa ei vielä ehditty saada kovin paljon tuloksia, mutta yhteistyön syventäminen nuorisopuolen kanssa pääsi alkuun.

Suomenruotsalaista viittomakieltä käyttävien palveluohjausta edistettiin yhteistyössä Finlandssvenska Teckenspråkigian kanssa. Aluetyöntekijät tekivät palveluaan tutuksi osallistumalla suomenruotsalaisten viittomakielisten tapahtumiin (mm. Livs ja DHBS familjeträff Pietarsaareissa) ja tekemällä palveluohjauksesta tiedotusvideon suomenruotsalaista viittomakieltä käyttäville yhteistyössä viestinnän ja erityisasiantuntijan kanssa (<http://www.kuurojenliitto.fi/sv/ajankohtaista/uutiset/information-om-regionpersonalens-tjanster#.WnC4GYMUmpo>).

Alkusyksystä aluetyöntekijä osallistui tiedottamiseen ja kriisiavun tarjoamiseen kuuroille Turun puukotustapahtuman yhteydessä viranomaisten unohdettua viittomakielisen tiedotuksen järjestämisen. Vuoden lopussa 112 hätätekstiviesti ja Kelan tulkkauspalvelumuutos työllistivät aluetyöntekijöitä, koska viranomaistiedotus ei saavuttanut kohderyhmää. Kelan tulkkauspalvelumuutoksesta järjestettiin viittomakielisiä tiedotustilaisuuksia eri puolella Suomea.

Tulkkauspalveluun liittyvien asiakasprofiilitietojen (TU10) täyttämässä ja 112 hätätekstiviestin rekisteröitymisessä opastettiin ryhmissä ja henkilökohtaisesti. Lisäksi aluetyöntekijät tiedottivat Kelan etätulkkauksesta, opastivat sen käyttöön ja avustivat myös Kelan etätulkkauslaitteiden hakemisessa. Tiedotustilaisuuksien tuloksena viittomakieliset saivat ajankohtaista tietoa omalla kielellään erilaisista asioista. Tällaista viranomaiset eivät pystyneet tarjoamaan.

Palveluohjauksen vaikutukset

”En tiedä mitä teen koska en ymmärrä suomea eikä minua myöskään ymmärretä. Siksi palveluohjaus onkin hyvä apu.” (asiakas)

Asiakaspalautteita palveluohjauksesta kerättiin henkilökohtaisilla keskusteluilla asiakkaiden ja heidän lähipiirinsä kanssa. Asiakkaat kertoivat itse, missä asioissa olivat tyytyväisiä saamansa palveluun. Kelaan, sosiaaliturvan muutoksenhakulautakuntaan yms. tehtyjä muutoksenhakuja ratkaistiin asiakkaille myönteisesti. Henkilökohtainen edunvalvonta tuotti tulosta.

Aluetyöntekijään otti yhteyttä asiakas, jolla oli ongelmia laskujen maksamisessa tietokoneella. Käynnin pohjalta selvisi, että henkilö ei näe kunnolla. Jatkossa aluetyöntekijä teki asiakkaan luokse lukuisia käyntejä, joissa selvisi, että hänellä on kaihin lisäksi muistisairaus. Muistisairauden vuoksi asiakas oli piilotellut sairaaloista tulleet kutsut ja saanut useita sakkomaksuja. Aluetyöntekijä selvitteli, mistä kaikkialta kutsuja oli tullut ja sopi uudet ajat. Tutkimusten tuloksena asiakkaalta löydettiin vakava sairaus. Asiakas tarvitsi lukuisia tunteja apua ennen kuin asiat saatiin siirrettyä viittomakielisen kotipalvelun hoitoon. Nyt hänen arkensa on turvattu ja asiat hoidetaan.

Asiakkaat pitävät palveluohjausta tärkeänä ja ovat huolissaan erilaisista muutoksista, joita voi olla tulossa. Eräs asiakas otti yhteyttä aluetyöntekijään ja kysyi, mikä oli kyseessä, kun omaan asuinkuntaan oli järjestetty tekstiviestiajanvaraus. Hän yritti varata lääkäriajan viestillä. Hänelle vastattiin: ”Tämä tekstiviestiajanvaraus on näkövammaisille, soita päivystysnumeroon”.

Kommunikointi asiakkaiden kanssa on helpottunut, koska nykyään on mahdollista ottaa yhteyttä viitotuilla viesteillä ja videopuheluilla. Myös maahanmuuttajien kanssa on entistä helpompaa keskustella viittoen. Valitettavasti kuitenkin paljon apua tarvitsevat ikäihmiset eivät yleensä käytä etäyhteyksiä, eivät edes sähköpostia tai tekstiviestejä. Näille ihmisille aluetyöntekijän kotikäynnit olivat äärettömän tärkeitä.

Yksin asuvalla ikäihmisellä on tapana noin kerran kuussa pyytää aluetyöntekijää käymään luonaan hoitamassa puhelinasioita. Aluetyöntekijä yritti kannustaa häntä hoitamaan asioita tulkin kanssa ja opettaa häntä tekemään tulkitilauksen tekstiviestillä. Asiakas kieltäytyi. Hän sanoi: ”Haluan, että sinä tulet käymään, että voin joskus jutella viittomakielellä jonkun kanssa.”

Kelan tiedotus uudesta etätulkkauksesta ja tulkkauspalvelumuutoksesta ei tavoittanut kaikkia asiakkaita. Aluetyöntekijät tekivät paljon työtä käytön opastamisessa, mutta kun asiakkaat oppivat käyttämään etätulkkausta, se paransi heidän mahdollisuuksiaan hoitaa asioita itsenäisesti, ja vähensi näin avun tarvetta. Tulkkauspalvelumuutos vaati paljon opastamista.

En halua tulkkia. Tule sinä minun mukaan. Kun sinä selität, minä ymmärrän kaiken. En ymmärrä, mitä kotipalvelu sanoi. En ymmärrä, mitä tulkit viittovat. Vain yhtä tulkkia ymmärrän. (Ikääntynyt asiakas)

Palveluohjauksen avulla asiakkaat saivat tietoa ajankohtaisista, heitä itseään koskevista asioista, ja pääsivät yhteiskunnan palveluihin. Omalla kielellä saatu ohjaus ja apu lisäsi heidän itsenäisyyttään ja mahdollisuuksiaan olla yhdenvertainen kansalainen 100-vuotiaassa Suomessa.

ICT-ohjaus

ICT-ohjaus tarjosi tieto- ja viestintätekniisiä taitoja koskevaa ohjausta ja tukea yli 16-vuotiaille kuuroille. Palveluohjauksen aluetyöntekijät neuvoivat myös asiakkaita laiteasioissa ja sähköisen palvelun käytössä, mutta sitä ei tilastoitu vielä vuonna 2017.

ICT-ohjaus järjesti myös muutaman tunnin mittaisia ICT-pienryhmiä eri puolilla Suomea. Lisäksi käytiin kevään aikana seitsemällä yhdistyksellä ja kolmessa kerhossa tiedottamassa ICT-palveluista.

ICT-ohjauksen asiakaslukumäärä toimintavuonna 2017:

Ikäryhmä	Naiset	Miehet	Yhteensä
----------	--------	--------	----------

Alle 18 vuotta	0	0	0
18-29 vuotta	8	5	13
30-62 vuotta	53	29	82
63-89 vuotta	97	57	154
80<	18	2	20
Yhteensä	176	93	269
Lisäksi ne, jotka saivat v. 2017 ohjausta palveluohjaajilta (ei vielä tilastoitu)			Osa asiakkaista sai ohjausta useamman kerran, mutta suuri osa vain kerran.

Ensimmäinen viittomakielinen vertaisohjaajakoulutus toteutettiin Helsingissä marraskuussa. Siihen osallistui 6 henkilöä, joista yksi ruotsinkielinen. Vertaisohjaus käynnistyy 1.1.2018. Vertaisohjauksen alkamisesta tiedotettiin Kuurojen Liiton verkkosivuilla ja sosiaalisessa mediassa.

ICT-ohjauksen tulokset

ICT-ohjaus on uusi toiminto, joka käynnistyi vuonna 2016. Palvelu on saanut asiakkaiden keskuudessa suuren suosion, ja pääkaupunkiseudulla kysyntä ylittää jo resurssit. Vuonna 2016 ohjausta saaneita asiakkaita oli 73 hlöä, 2017 yksilöllistä ohjaustapahtumia oli 269 kertaa (osa asiakkaista kävi useamman kerran).

Ohjausta saaneista asiakkaista noin 60% asui Uudellamaalla. Pienessä määrin ohjausta annettiin joka puolella Suomea; eniten Keski-Suomessa ja sitä etelämpänä, mutta myös Lapissa. Noin 60% ohjauksesta liittyi tietokoneen käyttöön, 50% sai ohjausta älypuhelimien käytössä, ja vajaa kolmannes tabletin käytössä. Yli 90% ongelmista ratkesi ohjauksen aikana. Lopuissa tapauksissa tarvittiin uusi tapaaminen, tai asiakas ohjattiin viemään kone huoltoon. 30% asiakkaista tarvitsi ohjausta useammin kuin kerran.

Asiakaspalautetta kerättiin alusta asti. Sähköistä palautelomaketta hiottiin kokemuksen perusteella toimivammaksi. Asiakkaista 89% oli erittäin tyytyväisiä saamaansa ohjaukseen (5/5), 8,3% tyytyväisiä (4/5) ja vain muutama asiakas ei ollut tyytyväinen. Tyytymättömyyttä aiheutti mm. se, että ongelma ei ratkennutkaan, vaan kone jouduttiin viemään huoltoon. Verrattaessa edellisen palautteen tulosta (käytössä syys –16 ja kevät -17) tyytyväisyys oli lisääntynyt.

Tilauksesta järjestetyillä pienryhmäkoulutuksilla pystyttiin tavoittamaan asiakkaita tehokkaammin kuin yksilöohjauksella. Pienryhmiä järjestettiin 12 kertaa seitsemällä eri paikkakunnalla yhteistyössä alueen työntekijöiden kanssa, yksi ryhmä oli suunnattu suomenruotsalaisille kuuroille. Pienryhmät tavoittivat 86 henkilöä. Lisäksi järjestettiin nelipäiväinen ICT-sopeutumisvalmennuskurssi Leppävirralla.

ICT-ohjauksen tulokset alkoivat näkyä pikkuhiljaa asiakkaiden arjessa. Seurannan mukaan tällä hetkellä vielä noin 60% asiakkaiden tarpeista liittyy laitteiden käyttöön. Osa asiakkaista tarvitsi useita ohjauskertoja, mutta sitten heidän rohkeutensa, itsenäisyytensä ja tyytyväisyytensä lisääntyi.

ICT-ohjauksen vaikutukset

”Oivallan miten hoidan asioita sähköisesti. Ohjaus viittomakielellä on tosi sujuvaa. Itselläni luottamus kasvaa ICT-käytössä.” (asiakas)

Vuonna 2017 monet asiakkaat tarvitsivat ohjausta Kelan uuden etätulkkauspalvelun käyttöön. Saatuaan apua palvelun käytön aloittamisessa, asiakkaiden mahdollisuus käyttää mm. puhelintulkkausta helpottui ja

itsenäisyys lisääntyi. Asiakkailta tuli suoraa tyytyväistä palautetta heidän opittuaan käyttämään etätulkkausta. Asiakkaita ohjattiin myös mm. verkkopankin käyttöön, mikä lisäsi itsenäisyyttä ja säästi pankkikuluja.

Eräs luku- ja kirjoitustaidoton asiakas oppi maksamaan laskunsa verkkopankin mobiilisovelluksen avulla, koska viivakoodia käyttämällä kaikki tiedot siirtyivät laskulta heti sovellukseen ilman, että hänen tarvitsi niitä kirjoittaa. Hän myös sai aluetyöntekijältä lainaksi tabletin opetellakseen tilaamaan tulkin Kelan etätulkkauksen kautta. Häneltä nimittäin jäi välillä tulkki saamatta sen vuoksi, ettei hän osannut kirjoittaa riittävän selviä viestejä välityskeskukseen. Opittuaan käyttämään etätulkkausta hän voi hakea Kelalta omaa laitetta sitä varten.

Asiakkaita ohjattiin käyttämään viitottuja nettisivuja, esim. Kelan ja kuntien sivuja ja Viittomakielistä kirjastoa, omakanta.fi-palvelua, operaattoreiden sivuja ja erilaisia mobiilisovelluksia. Näin he pystyivät hakemaan itse tietoa verkosta ja hoitamaan asioitaan helpommin. Asiakkaille voidaan tarvittaessa lainata tablettia harjoittelua varten. Asiakkaille hankittiin uusia laitteita ja opastettiin niiden käyttöön. Yksinäisillä ja kaukana asuvilla videoyhteys ja pääsy viittomakielisille sivuille antoi elämään uusia ulottuvuuksia.

Palveluohjauksen aluetyöntekijät ohjaavat asiakkaita tekemään Kelan hakemuksia, työttömyysilmoituksia tms. ICT-ohjaus tukee tätä antamalla valmiuksia. Suurelle osalle asiakkaista suomen tai ruotsin kieli on vieras kieli, jonka taso vaihtelee, joten heidän mahdollisuutensa käyttää sähköisiä palveluita itsenäisesti vaihtelee myös. Osa asiakkaista tulee selviämään itsenäisesti, osa osittain itsenäisesti. Kaikki kuitenkin saivat ICT-ohjauksessa valmiuksia selvittää paremmin digiyhteiskunnassa.

Viittomakielisten palveluiden kartoitus (VIP)

Vuoden 2016 syksyllä perustettiin VIP-ohjausryhmä yhteistyössä Kuurojen Palvelusäätiön ja Suomen Kuurosokeat ry:n kanssa. Ohjausryhmän tehtävänä oli tehdä katsaus saatavilla olevista viittomakielisistä palveluista ja niiden laadusta. Kokoontumiskertoja oli neljä. Ohjausryhmä teki kartoituksen ja järjesti yhteisiä tapaamisia järjestöjensä henkilöstön kanssa seuraten asiakkaiden kokemuksia sote-uudistuksesta ja sen mahdollisista vaikutuksista heidän arkielämäänsä.

Vuoden 2017 kevättalven aikana kartoitettiin viittomakielisiä sote-palveluja. Kysely toteutettiin verkossa asiakkaille (palvelunkäyttäjille) ja palveluntuottajille (eri organisaatioille). Asiakkaille suunnattu kysely koski viittomakielisten palvelujen saatavuutta. Palveluntuottajille suunnattu kysely koski pääasiassa sosiaali- ja terveyspalveluja.

Kysely oli saatavilla suomeksi ja ruotsiksi, lisäksi asiakkaille suunnattu kysely käännettiin myös suomalaiselle ja suomenruotsalaiselle viittomakielelle. Kyselyaika kesti kaksi kuukautta (päätyi 9.4.2017). Kyselyyn osallistui 86 henkilöä, joista 69,4% oli naisia ja 30,6% miehiä. Suurin ikäryhmä vastaajista (75 henkilöä) oli 30-64 v. (66,7%) ja toiseksi suurin yli 65 v. (25,3%). Vähiten edustettuina olivat ikäryhmät alle 15 v. (1,3%) ja 15-29 v. (6,7%). Vastaajia oli kaikkialta muualta paitsi Ahvenanmaalta. Vastaajista (44) 81,8% oli käyttänyt Kuurojen Liiton aluetyöntekijöiden palvelua. Palveluntuottajia kyselyyn osallistui 20 (kunnat 25%, seurakunnat 25% ja yksityiset palveluntuottajat 50%).

VIP-kyselyn tuloksia

Kyselyn tulosten mukaan viittomakielialan järjestöjen palvelut, kuurojenpapit, seurakuntatyö, ja tulkkauspalvelu ovat tuttuja viittomakielisille, mutta tieto viittomakielisistä sote-palveluista ja viittomakielinen informaatio niistä on vähäistä. Ohjausryhmä suunnitteli järjestää yhteistyöseminaarin aiheesta, mutta tulosten perusteella päätettiin seminaarista luopua. Vastaajaryhmä jäi pieneksi, minkä

vuoksi vastaukset viittomakielisistä palveluista olivat myös vähäisiä ja hajanaisia. Kyselyn tuloksissa näkyi myös epäselvyyttä käsitteissä, esim. mikä ero on tulkatun palvelun ja viittomakielisen palvelun välillä. Kunnilta vastauksia tuli myös vähän, joten viittomakielisten palveluiden selvittäminen nykyisessä sote-uudistilanteessa oli hankalaa. Yhteistyöseminaarin sijaan päätettiin keskittyä viittomakielisten aluepalveluiden kehittämiseen ja tukemaan Viittomakieliloikan aluefoorumeita kuudessa kaupungissa eri puolilla Suomea vuonna 2018 aikana.

Kyselyyn vastanneiden avoimet kommentit viittomakielisistä sote-palveluista olivat kuitenkin arvokkaita. Vastaajat toivat esiin mm. seuraavia asioita:

- Tietoa sote-palveluissa työskentelevistä viittomakielisistä/viittomakieltä osaavista työntekijöistä. Nyt koottua tietoa ei ole, vain satunnaista tietoa järjestöjen kautta
- Lisää tiedottamista sote-palveluihin viittomakielisten tarpeista (kommunikaatiotavat, viittomakielinen palvelu, tulkijajärjestelyt) Ajanvaraus puhelimitse on hankalaa viittomakieliselle. Joissakin paikoissa saa lähettää tekstiviestin, mutta tietoa tällaisesta ei ole aina saatavissa. Tulkintilausvastuussa epäselvyyksiä sote-palveluissa
- Viittomakielisiä mukaan sote-palveluiden suunnitteluun
- Viittomakielistä tietoa sote-uudistuksesta ja sen etenemisestä
- Järjestöjen, palveluntuottajien ja seurakuntien välisiä yhteisiä tapaamisia ja koulutuksia
- Viittomakielialan palveluista parempaa tiedottamista
- Monikanavaista tiedotusta tarvitaan ja asiakaslähtöistä viestintää parannettava
- Viittomakielisillä pitäisi olla oikeus omakielisiin palveluihin (saa valita itse) ja mahdollisuuksia osallistua palveluihin yhdenvertaisesti huolimatta siitä, ettei omalla asuinalueella ole omakielistä palvelua tarjolla

Kyselyn tuloksia esiteltiin osittain senioritoiminnan seurantatyöryhmän kokouksessa (erityisesti ikääntyneiden osalta), Oulun ja Jyväskylän kuurojen yhdistyksillä (viittomakielisten näkökulma saatavissa olevista palveluista), ATT-prosessin ja Suomen Kuurosokeat ry:n yhteisessä kokouksessa sekä Kuurojen Palvelusäätiön henkilöstöfoorumissa.

VIP-kyselyn vaikutuksia

Kysely lisäsi yhteistyötä viittomakielialan järjestöjen ja palveluntuottajien kanssa. Sen seurauksena viittomakielialan järjestöjen ja kumppaneiden alueellisten verkostoryhmien resursseja arvioitiin uudestaan. Aloitettiin viittomakielialan järjestöjen alueellisten verkostojen kokoontumiset vaikuttamistyön vahvistamiseksi maakunta- ja sote-uudistuksen yhteydessä. Kysely antoi eväitä yhteistyöhön ja tulevaisuuden vaikuttamistyöhön.

Aluepalveluiden kehittämistä jatketaan yhteistyössä Kuurojen Palvelusäätiön ja Suomen Kuurosokeat ry:n kanssa. Kysely voidaan tehdä uudestaan sote-uudistuksen edettyä.

Liite 4

Hallinto ja viestintä -prosessin toiminnan arviointia 2017

Yleistä

HV-prosessin toiminnoista palvelutuotanto käsittää **monimediallisen viestinnän** sekä **sisäisten asiakkuuksien palvelun**: HR-toiminnot, taloushallinnon, ICT- ja kiinteistöpalveluiden koordinoinnin sekä muut sisäiset palvelut, kuten viittomakielien tulkkaus ja ruotsinkielinen käännöstoiminta. **Varainhankinnan** toimintojen asiakas on ns. suuri yleisö.

Prosessin budjetti v. 2017 on 298 179 eur. Rahoituksensa prosessi saa ja hankkii pääsääntöisesti eri avustuksista (Ay1, Ak14, Kuntarahoitus, ulkoministeriön Eurooppa-tiedotus) sekä varainhankinnan tuotoista. Vuosi 2017 oli taloudellisessa mielessä tyydyttävä; toimintaan kohdennettu yleisavustuksen määrä väheni merkittävästi eli n. 100 000 euroa, mutta vaje saatiin katettua vuoden aikana lähinnä prosessien ja toimintojen yksinkertaistamisen kautta ja säästöin. Osin myös asetettuja tavoitteita jouduttiin karsimaan. Tilikauden aikana HV-prosessin tulos parani 132 371 eur johtuen huomattavasti paremmasta varainhankinnan tuloksesta sekä ylijäämäisestä Kuntarahoituksen tuloksesta.

Prosessin henkilöstön määrä toimintavuonna oli yht. 18 hlöä. Näistä viestinnän osuus oli 8 hlöä ja muu palvelutuotanto 10 hlöä. Toimintavuonna palkattiin yksi määräaikainen henkilö opintovapaan sekä vuorotteluvapaan sijaiseksi. Osaamisen kehittämiseen panostettiin mm. sisäisissä koulutustilaisuuksissa.

Henkilöstöhallinnossa jatkettiin vuonna 2016 aloitettuja tavoitteita, joita ovat mm. arjen työn sujuvoittaminen, oman työn tehostaminen sekä toiminnan yksinkertaistaminen. Toimintavuoden tavoitteisiin kuului myös työn ilon kehittäminen, joka tarkoitti uusia toimintamalleja esimerkiksi esimiestyön kehittämiseen, perehdytykseen, yhteisöllisiin työtapoihin ja palkitsemisjärjestelmän mallintamista ja kartoitusta.

Toimintavuoden aikana jatkettiin IMS-järjestelmän käyttöönottoa lähinnä prosessikuvausten määrittelyn ja toimintakäsikirjan mallintamisen osalta. Työ jatkuu v. 2018. Henkilöstöhallinnossa otettiin käyttöön Sympa HR-järjestelmä, henkilöstölle suunnattu käyttöönotto ajoittuu v. 2018 puolelle. Myös taloushallinnon raportointia edelleen kehitettiin vastaamaan paremmin käyttäjien tarpeita. Eri toiminnoissa tehtiin prosessikehitystä myös oman työn kehittämisen ja yksinkertaistamisen kautta. Viestinnässä kehitettiin oman työn, projektitoiminnan ja tiedonkulun toimintatapoja sekä aloitettiin viestinnän kehittämisen kokonaishanke. Toimintavuonna otettiin myös Kiinteistö Oy Valkea talon taloushallinto- ja hr-toiminnot kiinteämmin liiton hoitoon ja koordinoitavaksi.

Viestintä

Liiton viestintää toteutetaan Stean Ay- ja Ak14 –avustuksilla. Ay:lla rahoitettu viestintä pitää sisällään sisäinen ja ulkoisen viestinnän sekä Kuurojen lehden. Kohdennettu rahoitus Ak14 on tarkoitettu kuurojen tiedonsaannin kehittämiseen ja pitää sisällään viittomakielisen verkkotuotannon- ja kehitystyön sekä verkkosaavutettavuuden edunvalvontaa.

Viestinnässä käynnistettiin vuonna 2017 kehittämishanke ja viestintästrategian päivitystyötä pohjustettiin yhteisissä viestintäworkshopeissa; työtä jatketaan vuonna 2018. Kehittämishankkeesta saadaan sisältöä ja näkökulmia myös verkkopalvelu-uudistusta ja –kilpailutusta varten. Näiden valmistelu aloitettiin syksyllä.

Verkkosivun asiakasnäkökulmia on selvitetty käynnistämällä kesällä 2017 yhdistyskäyntien sarja yhteistyössä Viittomakielisen kirjaston kanssa. Tavoitteena on kerätä tietoa asiakkaiden toiveista ja tarpeista ja samalla viedä tietoa laajalle ryhmälle liiton viittomakielisistä palveluista.

Viestintä tukee kaikkia liiton hankkeita tiedotteiden, uutisten, ohjelmien ja juttujen muodossa viestinnän eri kanavilla. **Tiedotus** julkaisi verkkosivuilla vuoden aikana n. 100 uutista ja tiedotetta. Lisäksi Ak14-rahoituksella tuotettiin viittomakielellä lähes 30 syventävää uutisjuttua ja 11 blogikirjoitusta/videota

Viestintä oli mukana myös tiedottamassa ja tukemassa seuraavia liiton tapahtumia 2017:

- Viittomakielen päivä ja seminaari
- neuvottelupäivät
- Seniorien kulttuuritapahtuma

- liittokokous
- Viittomakieliset filmifestivaalit
- Kuurojen naisten seminaari
- Pi-messut
- kansanopiston 30-vuotisjuhlaseminaari

Osalle tapahtumista rakennettiin myös oma verkkosivu. Tiedotus osallistui neuvottelupäivien sisältösuunnitteluun sekä liittokokouksen julkilausuman työstöön.

Viestintä oli lisäksi mukana mm. seuraavissa liiton yhteishankkeissa:

- tiedottaja ja verkkotuottaja mukana Sote-uudistuksen edistymisen seuraaminen (2016-2017) – työryhmässä.
- mukana suunnittelemassa 10-urapolkua -viestintä- ja varainhankintakampanjaa (2017-2018) → hanke käynnistyi loppuvuodesta 2017
- Verkkopohjainen viittomakielinen opas luottamushenkilöille -hankkeessa → opas valmistui loppuvuodesta ja julkaistiin Yhdistyshuoneessa alkuvuodesta 2018

Mediatiedotteita lähti toimintavuoden aikana 15 kpl. Vierailuryhmiä otettiin vastaan 7 kpl. Tiedotus osallistui vahvasti myös kuntavaalien edunvalvontamateriaalien suunnitteluun ja tiedottamiseen sekä edusti liittoa vammaiskumppanuuden viestintätyöryhmässä. Liiton Twitter-tili avattiin. Tapahtuma- ja kampanjointiyhteistyö varainhankinnan kanssa vahvistui.

Kampanjointia tehtiin jopa suunniteltuna enemmän. Toimintavuonna tiedotus vastasi ja koordinoi sekä Maailma kylässä että SuomiAreena -tapahtumien ständit ja oheisohjelman. Molemmissa tapahtumissa liiton ständillä opetettiin pelin kautta kesäviittomia ja se herätti yleisössä suurta kiinnostusta. Erityisesti SuomiAreena -tapahtumassa liiton ständi oli yksi suosituimmista.

Tiedotus toimi tuottajana kansainvälisen kuurojen viikon suorassa verkkolähetyksessä Verkkobileet 2017 (yhteistyössä kulttuurin ja Viittomakielisen kirjaston kanssa) ja liiton viittomakielisessä Suomi100-kampanjassa Koko Suomi viittoo. Verkkobileiltä seurasi arviolta 2000-3000 katsojaa (n. 900 ip-osoitetta) ja sen tallenne julkaistaan myöhemmin Viittomakielisessä kirjastossa. Koko Suomi viittoo -kampanjaa toteutettiin pääosin somessa. Suosituimpien julkisuuden henkilöiden viittomien videoiden orgaaniset kattavuudet olivat Facebookissa yli 30 000 ja Twitterissä lähestyttiin samanlaisia lukuja. Kampanjan aikana yhden kuukauden kattavuus Facebookissa oli noin 127 000. Suosituin päivä oli kampanja huipennuspäivä, jolloin liiton Facebook-päivityksiä näki, tykkäsi ja jakoi 32 705 henkilöä. Sadat ihmiset tuottivat kampanjaan omia videoita, joita julkaistiin somessa. Koko Suomi viittoo -kampanjan vaikuttavuus ulottui myös viranomaisiin ja politiikkoihin; kampanjassa viittoivat mukana mm. nykyinen pääministeri, vihreiden puolueen puheenjohtaja, ministeri, Kelan pääjohtaja, kansanedustajia, entinen presidentti ja Tampereen kaupungin johto.

Tiedotus järjesti yhteistyössä Keskusrikospoliisin kanssa poliisin Turun terroristi-iskun tiedotustilaisuuden viittomakielien tulkkauksen ja levityksen (Facebook Live).

Liiton vuosikirja toteutettiin suunnitellusti, visuaalista ilmettä uusittiin verkkosivulla. Liiton printtijulkaisujen päivitys siirtyi vuodelle 2018.

Yhdistystiedotus toteutui suunnitelman mukaan. Yhdistys-Facebookia päivitettiin enemmän ja tykkääjien määrä kasvoi tammikuusta joulukuuhun 46 %. Liittokokousta varten Yhdistyshuoneeseen tuotettiin mittava tietopaketti suomeksi, ruotsiksi ja viittomakielellä. Yhdistysiltoja ei ehditty toteuttaa. Toimintavuoden lopussa käynnistettiin yhteistyössä verkkotuottajan kanssa Yhdistyshuoneen verkkosivun uudistuksia, jossa tuleville käsikirjoille luotiin uusi toimivampi sivupohja.

Sisäistä viestintää toteutettiin suunnitelman mukaisesti. Tiedotus järjesti 3 sisäistä tiedotustilaisuutta (joista suora verkkolähetys aluetyöntekijöille), ylläpiti intraa ja lähetti 5 henkilöstön uutiskirjettä. Uuden intran suunnittelua tehtiin yhteistyössä HR-koordinaattorin, digikehittämisen ja Valkean talon ICT-ryhmän kanssa. Joulukuussa järjestettiin yhteistyössä HR-koordinaattorin kanssa vuoden tsempparin äänestys/jouluarvonta, joka sai runsaasti positiivista palautetta työntekijöiltä.

Kuurojen lehdestä julkaistiin neljä numeroa, joista viimeinen toteutettiin laajempaan, 56 sivuisena. Sisällössä huomioitiin myös suomenruotsalaisten kuurojen vähemmistö ja kolmasosa lehden sivuista on ruotsinkielisiä. Vuonna 2017 tiputettiin yksi lehden numero pois ja lehdelle perustettiin digitaalisen sisällön jakelukanavaksi Facebook-ryhmä vuoden lopussa, sen varsinainen toiminta alkaa vuonna 2018. Markkinointikampanja ei toteutunut vuonna 2017, vaan siirtyi lehden digitaalisen uudistamisen kanssa vuoteen 2018.

Lehden tilaajia oli noin 755 kpl, joista eläkeläistilauksia on 391 ja opiskelijatilauksia 6. Noin puolet tilaajista on siis eläkeikäisiä, ja erityisesti heidän joukossaan on henkilöitä, joita digitaaliset sisällöt eivät tavoita. Heidän tiedonsaantiaan Kuurojen lehti on turvannut käsittelemällä ajankohtaisia ja keskeisiä aiheita sisällössään. Lehdestä lähetetään vapaakappaleita muun muassa eduskunnan kirjastoon ja sidosryhmien edustajille.

Lehden sisällöissä on huomioitu muiden liiton prosessien tarpeet julkaisemalla yhteistyössä heidän työhönsä, kuten edunvalvonta ja kehitysyhteistyö, liittyviä aiheita. Nuorisotyöllä on jatkuva oma palsta lehdessä. Tärkeimmät Kuurojen Liiton ja yhteisön tapahtumista on raportoitu lehteen.

Verkkopalvelu-uudistus aloitettiin loppuvuodesta tavoitteena luoda monipuolinen, entistä asiakaslähtöisempi, vuorovaikutteinen ja yhteisöllinen palvelufoorumi. Suunnitelmissa on perustaa verkkopalvelun arviointia ja kehittämistä varten oma ”asiakasraati”, jossa on osallistujina monipuolisesti käyttäjien ja sidosryhmien edustajia.

Vuoden 2017 keskeisimmäksi verkkosivujen sisällöksi kuurojen asiakkaiden näkökulmasta nousi olennaisesti kuurojen elämään vaikuttava Kelan tulkkauksen kilpailutus. Siihen liittyvistä vaiheista on uutisoitu säännöllisesti sekä suomeksi/ruotsiksi että viittomakielellä. Toinen ajankohtainen aihe oli kauan odotettu mahdollisuus lähettää tekstiviestejä suoraan hätänumeroon 112. Tämän rekisteröitymiseen liittyy olennaisena osana Suomi.fi-palvelu, jota esiteltiin uutisissa ennen tekstiviestipalvelun käyttöönottoa.

Verkkosivuilla tehtiin kaikkien julkaisujärjestelmien osalta kehitystyötä ennen kaikkea käytettävyyden näkökulmasta, esimerkiksi tapahtuman ilmoittaminen verkkosivulle on selkeytetty ja sitä varten tehty henkilökunnalle ohjeet, samoin verkkosivujen kehittäminen on tehty sitä ajatellen, millaisia tarpeita sivuston käyttäjillä on.

Konsultoitiin mm. sosiaali- ja terveysministeriötä ja Kelaa viittomakielisten suorien lähetysten ja verkkosisältöjen teossa. Lisäksi tehtiin erityisesti Suomi.fi -toimituksen kanssa yhteistyötä viittomakielisten sisältöjen kehittämisestä.

Viestinnän tuloksia ja vaikutuksia vuonna 2017:

Runsaan kampanjoinnin myötä erilaiset kontaktit toiminnasta kiinnostuneiden, tukijoiden, toimittajien, sidosryhmien ja asiakkaiden kanssa lisääntyivät vuoden aikana. Koko Suomi viittoo -kampanjassa tehtiin some-ennätyksiä. Loppuvuodesta saadussa asiakaspalautteessa kiitettiin liiton viestinnän näkyvyyden vahvistumista.

Koko Suomi viittoo -kampanjan tavoitteena oli saada viittomakielelle ja viittomakielisille näkyvyyttä ja osallisuutta Suomi100 -juhlavuonna. Palautteen perusteella kampanja vahvisti myös viittomakielisten

identiteettiä ja yhteisöllistä omakuvaa. Joulukuinen viittomistapahtuma, johon saapui arviolta 500 viittojaa, lähetettiin myös suoran lähetyksenä Yle Areenan kautta sekä näytettiin Ylen Kohti Linnan juhlia lähetyksessä. Jyväskylän yliopiston Kielikoulutuspolitiikan verkosto ja Soveltavan kielentutkimuksen keskus ilmoitti loppuvuodesta myöntävänsä Koko Suomi viittoo -kampanjalle Kari Sajavaara -tunnustuspalkinnon. Perusteluissa todettiin mm. että positiivisen ja poikkeuksellisen laadukkaan viestinnän ansiosta kampanja saavutti laajan yleisön ja teki viittomakieltä entistä tunnetummaksi.

Myös liiton näkyvyys, tunnettuus ja brändi ovat vahvistuneet näiden toimien seurauksena, mutta tunnettuuden kasvamista voidaan arvioida tarkemmin vasta v. 2018 puolella kun saadaan tulokset mm. Hyväntekeväisyys-tutkimuksesta, jossa tunnettuutta arvioidaan isossa kohderyhmässä.

Facebookin kävijämäärät olivat edelleen kasvussa, vuoden lopussa sivun tykkääjiä oli 4203, nousua edellisestä vuodesta 28 %.

Verkkosivun istuntojen määrä on noussut toimintavuonna 17,76 % ja yksilöityjen käyttäjien määrä puolestaan 17,47%. Sivuja on katseltu 9,64 % enemmän kuin edellisvuonna. Sen sijaan sivulla on vietetty keskimäärin vähän lyhempi aika (-7,73%) ja yhden istunnon aikana on katsottu vähemmän sivuja (-6.90%).

Sivukatseluiden nousuun on osaltaan vaikuttanut tiedotuksen hyvin sujunut Koko Suomi viittoo -kampanja. Koko Suomi viittoo –artikkelia on katsottu 6850 kertaa ja sivukatseluita on vuodessa noin 36 000 enemmän, joten luvut ovat nousseet myös muutoin kuin kampanjan nostamina. Koko Suomi viittoo –kampanjan artikkelin bounce rate oli 77%, eli kampanja ei ole juurikaan vaikuttanut liikenteeseen muissa verkkosivun sisällöissä.

Suurimpia muutoksia sivuilla toimintavuonna edelliseen verrattuna:

	1.1.-31.12.2017	1.1.-31.12.2016	Muutos
Viittomakieli ja viittomakieliset -sivu	11 994	8 325	+44,07%
Kansanopiston lyhytkurssit	8 404	6753	+24,45 %
Yhdistyshuone	5641	4385	+28,64%
Tapahtumakalenteri	6548	5762	+12
Ruotsinkielinen etusivu	3 085	1 759	+75,38%

Toimintavuonna Kuurojen kansanopiston sivustolla etusivulta poistettiin uutislistaus ja lyhytkurssien listaus nostettiin siihen tilalle. Se näkyy tilastoissa; vaikka KKO:n etusivulla on käyty suunnilleen yhtä paljon kuin edellisvuonna, lyhytkurssien sivulla on käyty huomattavasti enemmän. Samoin suomenruotsalaiselta käyttäjäryhmältä oli aiemmin saatu runsaasti palautetta siitä, että ruotsinkielinen etusivu ei ollut samanlainen kuin suomenkielisellä puolella. Tämä muutettiin toimintavuonna ja kävijämäärät etusivulla ovat lähes tuplaantuneet tänä vuonna.

Tapahtumakalenterissa kävijöitä on ollut enemmän noin 12%. Kalenterin käytettävyyttä on pyritty parantamaan lisäämällä lajittelumahdollisuuksia ja muokkaamalla näkyvissä olevien kurssien määrää.

Saadun palautteen perusteella Kuurojen lehti on tärkeä kuurojen lukijoiden identiteetille. Tämä tuli esille, kun kehittämistyönä tehtyä opinnäytetyötä varten haastateltiin kolmen kuurojen yhdistyksen puheenjohtajaa. Palautteita on kerätty myös kaksi kertaa vuodessa kokoontuvassa lehden toimitusneuvostossa, jonka jäsenet ovat kuurojen yhteisöstä. Lehti on vahvistanut lukijoidensa identiteettiä ja toiminut vertaistukena kertoessaan samaistuttavia tarinoita kuurojen elämästä. Se tuntuu omalta lehdeksi, koska siinä esiintyy kuurojen yhteisön jäseniä ja siihen kirjoittaa lähinnä kuuroja avustajia. Kuurojen lehti on myös voimaannuttanut lukijoita kertoessaan yhteisöstä syntyneestä kansalaisvaikuttamisen kampanjasta Kelan tulkkauspalvelujen kilpailutukseen liittyen. Lisäksi lehti on kasvattanut tietämystä muun muassa lainsäädännön muutoksista, herätellyt opettelemaan tärkeitä digitaalisia taitoja, rohkaissut suurista työttömyysluvuista kärsivän yhteisön jäseniä yrittäjyyteen ja kehottanut kuurojen yhdistyksiä vaikuttamistyöhön sote-uudistuksessa.

Varainhankinta

Toimintavuonna vahvistettiin varainviestintää, tavoitteena oli hakea yhteisiä toimintamalleja ja synergiaa varainhankinnan ja viestinnän sisällöille, kohderyhmille sekä käytettävälle kanavalle. Lisäksi tavoiteltiin varainhankinnan kuukausilahjoittajien määrän kasvua varainhankinnan sekä Kuurojen Liiton verkkosivujen integroinnin sekä aktiivisen varainviestinnän myötä.

Toiminnan alkuvuotta sävytti uuden rahankeräyslupaan viivästyminen. Uusi lupa poliisihallitukselta saatiin vasta maalikuussa 2017, mikä viivästytti keräystoimintaa merkittävästi. Kevään kampanjat toteutettiin tiivistetysti maaliskuu-kesäkuun aikana ja elokuussa päästiin normaaliin vuosisuunnitelman mukaiseen aikatauluun.

Toimintavuosi onnistui hyvin toiminnallisesti ja taloudellisesti. Varainhankinnan toiminnan peruskivenä ovat kampanjakirjeet, joita toimintavuonna lähetettiin kahdeksan kappaletta. Lisäksi toimintavuonna kartoitettiin mahdollisuutta hankkia kampanjointiin yhteistyökumppani, jotta muun toiminnan kehittämiseen jäisi paremmin työaika. Sopivia yhteistyökumppaneja ei kuitenkaan löytynyt.

Vuoden aikana keskityttiin mm. uusien nettisivujen lanseeraukseen, käyttökokemuksen kehittämiseen ja verkkokampanjointiin. Myös sosiaalista mediaa hyödynnettiin entistä enemmän kampanjoinnissa sekä uusia varainkeruun muotoja kokeiltiin. Tekstiviestilähteet otettiin uutena käyttöön toukokuussa 2017. Lahjoitusmahdollisuutta on markkinoitu tapahtumissa, kampanjakirjeissä ja varainhankinnan Facebookissa ja Instagramissa.

Kuurojen Liiton varainhankinta sai keräyslupaan myös lipas- ja listakeräyksiin vuosille 2017-2012. Syksyllä 2017 varauduttiin tuleviin kampanjointiin hankkimalla 84 keräysohjelmaa ja 50 huomioliiviä. Lisäksi kartoitettiin uusia maksamista/lahjoittamista helpottavia menetelmiä (iZettle, Pivo, mobiililompakat).

Syksyllä otettiin käyttöön myös lahjoittaminen Doog-sovelluksen kautta, sovelluksella käyttäjä pääsee lahjoittamaan haluamalleen kohteelle käyttämättä siihen omaa rahaansa. Google for Nonprofits -ohjelman käyttöoikeuksia saatiin laajennettua siten, että jatkossa myös Viittomakielinen kirjasto voi tehdä ilmaiseksi Googlen Ad Grants hakusanamainontaa.

Varainhankinta oli mukana kehitysyhteistyön, viestinnän ja Viittomakielinen kirjaston kanssa toteuttamassa tieto- ja kampanjapakettia liiton Kambodža -hankkeesta. Lisäksi teetettiin opiskelijatyönä humoristisen

animaatiovideon viittomakielisten oikeuksista sote-uudistuksen yhteydessä. Video julkaistaan some-kanavissa keväällä 2018.

Helmikuussa somessa toteutettuun #viitorakkautta -kampanjaan työstettiin värikkäitä lisäkuvia; kampanja toimi hyvin ja sai huomattavasti enemmän näkyvyyttä kuin ensimmäisenä vuonna. Varainhankinnan Instagram -tilin materiaaleihin ja näkyvyyteen panostettiin syksyllä 2017. Seuraajamäärä saatiin kasvatettua 150:stä 380:een vuoden loppuun mennessä. Varainhankinta työsti some-strategian, jota on tarkoitus toteuttaa vuonna 2018.

Toimintavuonna tehtiin toimia lahjoittajarekisterin kasvattamiseksi, sen nuorentamiseksi sekä haettiin keinoja mahdollistaa entistä henkilökohtaisempi kosketus lahjoittajaan tavoitteena tuottaa mm. uutiskirjeitä. Telemarkkinointikampanja toteutettiin syksyllä 2017 Gainer Oy:n kanssa. Ensimmäisellä kierroksella saatiin 77 kuukausilahjoittajaksi lupautunutta (pull 9,6 %), mitä voidaan pitää hyvänä saavutuksena.

Varainhankinta osallistui kansainvälisen kuurojen viikon Verkkobileisiin mm. hankkimalla tapahtumaan sponsoreita. Lisäksi osallistuttiin Maailma kylässä -festivaaliin toukokuussa sekä Suomi Areenaan heinäkuussa. Molempiin tapahtumiin osallistuttiin samalla #kesäviittomat –kampanjateemalla ja yleisömagneetiksi osoittautuivat vihreät #kesäviittomat –painatuksella teetetyt ämpärit. Kampanja toimi erityisen hyvin SuomiAreenassa, jossa Kuurojen Liiton ständin eteen kertyi pitkä jono kiinnostuneita ihmisiä. Samalla jaettiin tietoa viittomakielestä ja lahjoitusmahdollisuuksista.

Pieni ele -keräys järjestettiin vuoden 2017 kuntavaalien yhteydessä. Kuurojen Liiton paikallisyhdistyksistä keräykseen osallistui 19 kpl. Keräyksen tuotto oli 1.300.000 € josta Kuurojen Liiton osuus oli 15 000 €. Liiton varainhankinta on myös mukana Hyvä testamentti-kampanjassa ja osallistui kampanjointiin Vero2017-messuilla sekä Hyvä elämä –messuilla.

Sisäinen palvelutuotanto

Liiton sisäinen palvelutuotanto koostuu taloushallintopalveluista, HR- ja assistenttipalveluista, tulkki- ja käännöspalveluista sekä kiinteistön ja ict-palveluiden koordinoitoinnoista. Toimintavuotta ovat tahdittaneet sähköisen HR-järjestelmän käyttöönotto ja siihen liittyvä määrittelytyö. Uusi intranet ja IMS:n edistäminen ovat myös prosessien ja määrittelyjen näkökulmasta olleet vahvasti vuoden tekemisissä. Intraa ja muita yhteiskäyttöpalveluita on kehitetty yhdessä Kiinteistö Oy Valkea talon ICT-toimintojen kanssa.

HR-puolta vahvistamaan saatiin Sympa-ohjelma, mutta esimiesten ja henkilöstön koulutus ja ohjelman käyttöönotto jää v. 2018 puolelle. Toimintavuoden aikana oli myös tavoitteena saada käyttöön tai ainakin kartoitettua resurssisuunnittelun ja työajanhallinnan työkaluja, mutta siihen ei ollut resursseja riittävästi.

Hallinnon assistentin ja palkkahallinnon kanssa pohdittiin uusia toimintatapoja ja työnjakoa. Hallinnon assistentti otti syksyllä vastuulleen KOY Valkean talon henkilöstöhallinnon tehtäviä. Leasinglaitteistoa uusittiin helpottamaan työn sujuvuutta (näytöt, koneet, etäyhteydet, puhelimet). Toimintavuoden aikana aloitti uusi toiminnanjohtajan assistentti tehtävässään.

Arjen henkilöstötyöhön on sisältynyt henkilöstöhallinnon perustehtävät (mm. työaika raportoinnit ja loma-asiat, työsopimus- ja palkka-asiat, yhteistyö ulkoistetun palkanlaskennan kanssa, ICT-laitteiston sisäinen organisointi ja hallinnointi, työhyvinvointiin ja työterveyshuoltoon liittyvät asiat, työturvallisuusasiat ja henkilöstötiedottaminen yhteistyössä viestinnän kanssa. Lisäksi perustehtäviin kuuluvat myös esim. työntekijöiden palvelu- ja merkivuosi muistamiset. Palautteiden perusteella henkilöstöhallinnon toimintaan ollaan tyytyväisiä, kiitettävää palautetta on saatu mm. nopeasta reagoinnista ja pyrkimykseen varmistaa työntekijöille hyvät työvälineet ja työympäristö.

Toimintavuoden aikana toteutettiin liiton henkilöstölle työhyvinvointikysely usean vuoden tauon jälkeen. Kyselyn tulosten mukaan henkilöstö ottaa vastuuta ja kokee ammattituntia työstään sekä tietää keitä ovat asiakkaat. Työntekijät osaavat toimia itsenäisesti ja itseohjautuvasti. Työyhteisö koetaan tasavertaiseksi omasta asemasta riippumatta ja työntekijöillä on mahdollisuus osallistua heitä ja työympäristöä koskevaan päätöksentekoon. Kehittämiskohteiksi nousivat erityisesti liiton tarjoamat mahdollisuudet kouluttautua ja mahdollisuudet tarjota uusia kehittymismahdollisuuksia. Myös parempaa tiedottamista ja tiedonkulkua peräänkuulutettiin.

Toimintavuoden aikana keskityttiin työhyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden edistämiseen organisaatiossa. Koko talon yhteisiä koulutustilaisuuksia järjestettiin 4 kpl ja lisäksi toteutettiin useita työpajoja ja pienryhmäkoulutuksia. Vuoden lopussa äänestettiin vuoden tsempparia.

Kiinteistö Oy Valkean talon puolella aloitettiin vuoden alussa kiinteistön kehittämishanke, jonka tavoitteena on luoda tarkoituksenmukaisemmat tilat järjestöjen käyttöön, mahdollistaa parempi yhteisöllisyys ja vuorovaikutus toimijoiden kesken, tehostaa tilojen käyttöä ja mahdollistaa vuokratulojen kasvattaminen ja tarkoituksenmukainen tilakapasiteetti. Tavoitetta varten perustettiin kiinteistökehitystyöryhmä, jossa ovat jäseniä kaikista omistavista liitoista. Vuoden aikana järjestettiin työpajoja ja kyselyitä tilojen suunnittelun suhteen ja niissä oli kumppanina mukana Martela. Ryhmän työ ja kehittämishanke jatkuu v. 2018.

Taloushallinnon osalta uudet järjestelmät vakiintuivat käyttöön ja yhteistyön malleja hiottiin tilitoimisto Rantalainen Oy:n kanssa. Rantalainen Oy järjesti keväällä 2017 talous- ja järjestelmäkoulutusta organisaatiossa.

Tulkki- ja käännöstoiminnassa kehitettiin vuoden aikana tulkkaustilausprosessia, talon ulkopuolisille tulkeille laadittiin edunvalvontaa ja vaikuttamistyötä sekä Kuurojen Liiton organisaatiota käsittelevä verkkopohjainen valmistautumismateriaalipaketti. Toimintaa arvioitiin jatkuvan arvioinnin menetelmällä haastatteluin ja tulkkaustilanteissa eikä erillistä kyselyä tehty. Tulkkitoiminnan perustyn vaikutuksia on kuitenkin haasteellista todentaa, sillä liiton tulkkien toiminta on ensisijaisesti muiden toiminnan onnistumisen mahdollistamista ja yhteistyökumppanina toimimista.

Käännöstoiminta on toteutettu toimintavuonna suunnitellusti. Toiminnan resursseja on toimintakautena lisätty 80%, mikä mahdollistaa kääntäjän osallistumisen pienimuotoisesti ruotsinkieliseen uutistuotantoon ja toimittamiseen. Tästä on saatu kentältä hyvää palautetta.

Digikehittäminen

Kuurojen Liiton digikehittämisen erityisasiantuntija keskittyi edunvalvonnallisiin saavutettavuuskysymyksiin sekä liiton sisäiseen digitalisaatioon.

Keskeisimpiä toimia ja tuloksia toimintavuonna olivat liiton digiagendan julkistaminen ohjenuoraksi digikehittämisen painopisteisiin. Edunvalvonnallisen viestinnän tuloksena saavutettiin 112-hätätekstiviesti, joka parantaa huomattavasti kuurojen, huonokuuloisten ja muiden ryhmien mahdollisuutta saada apua nopeasti hätätilanteessa. Tätä vaikuttamistyötä on tehty huomattavan pitkäjänteisesti yhteistyössä Kuuloliiton ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Tähän läheisesti liittyen liitto ajoi myös kriisiviestinnän saavutettavuutta. Liitto oli yhteydessä niin viranomaisiin kuin Yleisradion toimituksiin viittomakielen tulkkauksen ja tekstityksen saamiseksi kansalliseen kriisiviestintään. Myöhemmin sisäministeriön viestintä kutsui liiton edustajat yhteiseen kokoukseen arvioimaan kriisiviestinnän tilaa. Sen tuloksena ministeriö sisällytti kuuroja ja viittomakielisiä koskevat kriisiviestinnän saavutettavuustekijät ohjeistuksiinsa ja oli niistä yhteydessä myös Yleisradioon. Odotettava vaikutuksena on, että tulevaisuudessa

kriisien tiedotustilaisuudet tulkataan viittomakielelle; lisäksi sisällöt ovat Ylen lähetyksissä aiempaa kattavammin tulkattuja ja tekstitettyjä.

Liitossa osallistuttiin myös Kansallinen palveluarkkitehtuurin, Suomi.fi:n sekä saavutettavuusdirektiivin jalkauttamiseen ja kehittämiseen. Liiton viestinnällä ja digi-erityisasiantuntijalla on konsultoiva rooli suhteessa viranomaisiin ja muihin toimijoihin: liiton asiantuntemusta ja osaamista viittomakielisille saavutettavasta informaatiosta hyödynnettiin paljon. Vaikutuksena voidaan pitää viittomakielisille saavutettavan tiedon määrän lisääntyminen ja omakielisen informaation saaminen, joka varmistaa osallisuuden yhteiskunnan palveluihin. Tähän liittyy läheisesti myös tietoyhteiskuntakaari-lakiin liittyvät käytännön vaikuttamistyö. Toimintavuonna toteutettiin suoratekstitykseen liittyviä kokeiluja ja yhteiskehittämistä Ylen kanssa. Samalla varmistettiin Ylen viittomakielisten ohjelmien tuotannon jatkuvuutta.

Yhteiskehittämistä tehtiin myös mm. Aspa-säätiön kanssa liittyen *Digi arkeen* -hankkeeseen, josta syntyi jatkoprojekti *Digi haltuun*. Projektissa koulutetaan vertaistoimijoita digiosaajiksi sekä rakennetaan kanavat ja toimintamallit digitaitojen osaamisen kasvattamiseksi ja jalkauttamiseksi. Kumppanuuden tavoiteltava vaikutus on myös se, että yhteistyö tuottaa liitolle hyviä käytäntöjä toteuttaa digiopastusta sekä kannustaa viittomakielisiä osallistumaan digitaitojensa kehittämiseen.

Erityisasiantuntija osallistui seuraaviin ns. korkean profiilin tapahtumiin, joihin kokoontui laaja joukko digitaalisten ja saavutettavien palvelujen kehittäjiä ja tuottajia: Ministeri Anu Vehviläisen koolle kutsuma Pyöreän pöydän neuvottelu (VM), Keväthumaus, liikenne ja viestintäministeriön toimenpideohjelman julkaisuseminaari, Saavutettavuusfoorumi ja järjestöjen Saavuta! –seminaari (jossa oli myös Viittomakielisen kirjaston näyttely). Verkostoitumisen vaikutuksesta liiton näkökulmat ovat tulleet esille digitaalisen saavutettavuuden suunnittelussa.

Sisäisessä digitalisaatiossa toimintavuoden tuloksena toteutettiin Kuurojen Liiton intran toiminnallisuuksien ja sisältöjen määritykset. Lisäksi tehtiin visuaalista suunnittelua ja osaamisen kehittämiseen liittyvää suunnittelua. Intraa rakennettiin Sharepoint-alustalle, jossa se hyödyntää Windows 365 -sovelluksia. Vuoden loppuun mennessä valmistui ensimmäinen luonnos intrasta. Lähtökohtana on aiempaa vuorovaikutteisempi ja sosiaalisempi liiton sisäinen toiminta- ja viestintätapa. Intran kehitykseen perustettiin käyttäjien testiryhmä. Kokonaisuuteen kytkeytyy IMS-toiminnanohjausjärjestelmä ja henkilöstöhallinnon Sympa-järjestelmä.